BİLİMKURGU KLASİKLERİ

ALDOUS HUXLEY

MAYMUN VE ÖZ

Çeviren
Süreyyya Evren

Aldous Huxley

1894'te İngiltere'de doğdu. Yirmili yaşlarının başında şiir ve öyküler yazmaya başlamasına karşın, edebiyat dünyasında ilk tanınışı *Krom Sarısı* (1921) adlı romanıyla oldu. Bunu izleyen romanları *Antic Hay* (1923), *Those Barren Leaves* (1925) ve *Ses Sese Karşı* (1925), Huxley'nin çağdaş toplumun kusurlarını zekice olduğu kadar, acımasızca yargıladığı birer dahiyane taşlamadır. En bilinen eseri olan *Cesur Yeni Dünya*'nın (1932) da aralarında bulunduğu birçok romanında yazarın, İkinci Dünya Savaşı öncesinde tehlikeli bir şekilde kontrolden çıkmakta olduğunu hissettiği toplumun karmaşasına gösterdiği düşünsel tepkiler kolaylıkla hissedilebilir. Romanları dışında *Kadim Felsefe* gibi düşünsel eserleriyle de tanınan Huxley 1963'te Amerika'da öldü.

Maymun ve Öz
Aldous Huxley

Özgün Adı
Ape and Essence

İthaki Yayınları - 1885

Bilimkurgu Klasikleri - 66

Yayın Yönetmeni: Alican Saygı Ortanca
Sanat Yönetmeni: Hamdi Akçay

Dizi Editörü: Emre Aygün & Yankı Enki
Yayıma Hazırlayan: Burcu Uluçay
Düzelti: Yankı Enki
Kapak İllüstrasyonu ve Tasarımı: Hamdi Akçay
Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık: Mehmet Büyükturna
3. Baskı, Temmuz 2021, İstanbul
ISBN: 978-625-7650-71-7
Sertifika No: 46603

İthaki™ Penguen Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. A. Ş.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy - İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu - İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 48625

ALDOUS HUXLEY

MAYMUN VE ÖZ

Çeviren

Süreyyya Evren

Türkçe Yeni Baskı İçin Sunu

20. yüzyılın en önemli distopya yazarlarından biri olan Aldous Huxley'nin üç vizyoner klasiği, *Cesur Yeni Dünya*, *Maymun ve Öz* ile *Ada* içinde *Maymun ve Öz* en karanlıkları, en sinikleri, en melankolikleridir; insana ve vadettiği bilimsel ilerleme ufkuna inancını fena hâlde yitirmiş en anti-ütopik çığlığı da bu romanda işitiriz. Fakat rastlantı mı, yoksa zamanın ruhu mu? *Cesur Yeni Dünya* 1930'ların siyasi ve kültürel arayışları içinde 1931'de yazılmıştı; *Ada* 1968'e giden kültürel rüzgârların hemen başında, 1962'de geldi; halbuki 1948'de yayımlanan *Maymun ve Öz* İkinci Dünya Savaşı'ndan yaralı çıkmış insanoğlunun boğuk tonunu taşıyordu, Nazizmin barbarlığına ve Japonya'ya atılan atom bombalarında billurlaşan sonrasındaki barbarlığa bakakalmanın bütün izleri vardı üzerinde.

Moderniteye kaldırılan kaşlar o yıllarda peş peşe George Orwell'in *1984*'ünü (1949) Ray Bradbury'nin *Fahrenheit 451*'ini (1953), William Golding'in *Sineklerin Tanrısı*'nı (1954) ve diğer klasikleri doğurdu.

Aldous Huxley bu toplamda özel bir yere sahiptir.

Cesur Yeni Dünya'dan *Maymun ve Öz*'e geçişi daha iyi anlamak için Huxley'nin *Cesur Yeni Dünya*'ya 1946'da yazdığı "Önsöz"e* dönmeliyiz. O "Önsöz"de Huxley *Cesur Yeni*

* Aldous Huxley, "Önsöz", *Cesur Yeni Dünya*, çev. Ümit Tosun (İstanbul: İthaki, 2020), s. 19-28.

Dünya'nın 1931'de öngöremediği en temel eksiklik olarak nükleer füzyonu gösterir. Hiroşima'yı, Nagazaki'yi anar.

Bu açığı hemen ertesi yıl yazmaya koyulduğu *Maymun ve Öz* ile kapamaya girişecektir. *Maymun ve Öz*'de olaylar 2108 yılının Los Angeles'ında geçer. Korkunç bir nükleer savaştan, Üçüncü Dünya Savaşı'ndan sonrasını deneyimleriz. İngiltere doğumlu Huxley romanı yazdığı sıralarda 1937'de taşındığı Los Angeles'ta yaşıyordu. Bu kitapla Los Angeles'ın yıkıma uğratıldığı bilimkurgu eserleri listesinde de erken bir yer tutmuştur. Hollywood'un içinden yazılmış bir kitaptır. O yıllarda Huxley de Hollywood'un içindeydi, senaryo çalışmalarında bulunuyordu fakat Hollywood'la çok da iyi anlaşamıyordu. Çekilemeyeceği için çöpe atılmış ama çöp geri dönüşüm kamyonundan düşen bir senaryodur *Maymun ve Öz*'deki "Maymun ve Öz".

Maymun ve Öz'ün giriş kısmı bizi Hollywood'da sıradan bir güne davet eder. Kahramanlarımız kenara atılmış senaryolardan birinin cazibesine kapılırlar ve sonra da kendimizi sözkonusu senaryoyu okurken buluruz. "Maymun ve Öz" başlıklı bu senaryo bir anlatıcı sesin bölümlerin arasına girdiği bir dizi vinyetvari sahneden oluşur. Senaryo formunu kullanan deneysel bir romandır *Maymun ve Öz* ve Keith Leslie Johnson'ın deyimiyle Huxley'nin "gizli başyapıtıdır."* Gizli demesinin sebebi açık: En popüler olmuş Huxley kitaplarından biri değildir *Maymun ve Öz* –senaryo formatı içinde konuşan Huxley daha fazla katılım isteyen, daha zor bir yazara dönüşmüştür. Tam da Hollywood için, eğlence endüstrisi için kaleme sarıldığı günlerde zor bir yazara dönüşmesi ironik bulunabilir: Ama aslında kurduğu kesik sahneler, anlatıcı sesi kullanış şekli, ve çok sayıda göndermeyle bir argümanı geliştirircesine hikâyeyi geliştirmesi okurun

* Keith Leslie Johnson, "Darwin's Bulldog and Huxley's Ape", *Twentieth Century Literature*, Kış 2009, cilt 55, sayı 4 (Darwin and Literary Studies), s. 572-596.

tartışmayı kendi masasına da getirmesini gerektirir. İnsanın teknolojik ilerlemesi nereye varacak? Savaşlar, milliyetçilik, totalitarizm, nükleer silahlanma, aşırı endüstrileşme ve aşırı artan nüfus, çevreye ve korumaya kayıtsızlık dünyayı nereye götürecek? Pandemi ile dünya sisteminin kilitlendiği günlerde bu "Türkçe Yeni Baskı İçin Sunu"yu yazıyor olmak da bir rastlantı mı yoksa öngörünün çalıştığı bir an mı?

Huxley, François-René de Chateaubriand'dan (1768-1848) şu alıntıyı yapmayı severdi: "Uygarlığın öncülü ormanlardır, geleceği de çöller." *Maymun ve Öz* Chateaubriand'ın bahsettiği gelecekteki çölde geçer.

İnsan ilerlemiş, ilerlemiş ve yıkmış, yerle bir etmiştir. Yüzyıl başı bohem kültürünü 60'ların asiliğine bağlayan, özgürlük arayışını DH Lawrence'lardan alıp 68'e iliştiren bir yazardır Huxley. Yıkıma teslim olmaz ve özgürlükçü arayışı sürdürür.

Bu alanlarda sınırlı üretimi olduysa da Huxley hayatı boyunca oyun ve senaryo yazmaya ilgi duydu, bu çerçevede "Gelecek hakkındaki fantezimi, *Maymun ve Öz*'ü oyunlaştırdım" diye bahsettiği tiyatro için bir adaptasyon da gerçekleştirmiştir.*

İlerlemeye dair eleştirinin ve hayal kırıklığının arkasında pek çok biliminsanı yetiştirmiş bir aileden gelen Aldous Huxley de vardır. Dedesi biyolog ve antropolog Thomas Henry Huxley (1825–1895) sadece Charles Darwin'in (1809–1882) evrim teorisinin önemli takipçilerinden biri değil aynı zamanda bu konuda sürekli kamusal polemiklere giren, Darwin'in fikirlerinin genel kabul görmesinde büyük rol

* *Maymun ve Öz*'ün oyun versiyonunu on yıllar sonra ilk kez yayına hazırlayıp gün yüzüne çıkaran yakın tarihli çalışma için bkz.: James Sexton ve Bernfried Nugel, "Aldous Huxley's Unpublished Dramatization of *Ape and Essence*", *Aldous Huxley Annual*, sayı 19, 2019, s. 1-91. Romanda ve oyun versiyonundaki ekolojik fikirlerin taze bir karşılaştırması içinse bkz. Willi Real, "Aldous Huxley's Ecological Ideas in *Ape and Essence*", http://www.heliweb.de/telic/Huxleyecology.htm.

oynamış bir figürdü de. Kardeşi Julian Huxley (1887–1975) evrimci biyolojinin belli başlı düşünürlerinden biriydi. *Evolution: The Modern Synthesis* başlıklı bugün klasikleşmiş kitabını 1942'de yayımladı. Huxley ailesinden başka pek çok yazın ve bilim dünyasında emek vermiş kişi sayılabilir. Bu denge kendini bilimsel olanın içeriden eleştirisini etkili biçimde getiren Aldous'da gösterir. Aldous da biyopolitikanın romanlarını yazıyordu. Aldous Huxley ailesindeki canlıların evrimine dikkatle bakan gözü ütopyaya uyarlamış, insan toplumlarının 20. yüzyılda yaşanan değişimlerin ardından neye evrileceklerini merak etmiş gibidir. 2108 tarihiyle 21. yüzyılı komple atlar ve çöle adımımızı 22. yüzyılın hemen başlarında atarız.

Teknolojik gelişim ne denli derinleşirse sonunda varılacak "çöl" de o denli yavanlaşır Huxley evreninde.

Huxley'nin üç distopik romanı da sisteme dışarıdan giren dışarlıklı tek bir kişinin oturmuş sistemi karıştırmasına dayanır. Özellikle *Maymun ve Öz* Huxley'nin mevcut ütopik anlatılara tepkisini kesif bir hayalkırıklığıyla somutlar.

18. ve 19. Yüzyılın erken modernite eleştirisi bayrağını kültür alanında en iyi tutan akımı diyebileceğimiz Romantizm *Maymun ve Öz*'de baştan sonra kritik bir referans noktası olarak metne yol gösterir.

Maymun ve Öz, tıpkı *Cesur Yeni Dünya* gibi insanın teknolojiyi kullanımını yerden yere vurur.

Bunlar düşünsel yanı güçlü romanlar ve nasıl bir toplum, nasıl bir yaşam ve nasıl bir ütopya konusunda tartışmalardır. Huxley'nin sadece kurmaca alanında ürün vermediğini, aynı zamanda sürekli düşünsel denemeler ve makaleler de kaleme aldığını, kurmaca eserlerinde de bu düşünsel ağırlığın yoğun hissedilebileceğini akılda tutmak gerekir. Nükleer enerjiyi iyiye kullanacak insana güvenmeme Huxley'nin *Maymun ve Öz*'den hemen önce yazdığı uzunca bir makaleden oluşan *Science, Liberty & Peace* (Bilim, Özgürlük ve Barış,

1946) adlı kitabında da vardır. Çernobil gibi nükleer felaketlerin çok yıllar öncesindeyizdir üstelik.

Huxley her zaman yaşanan gelişmeler geleceği nasıl etkileyebilir, gelecekte nasıl sosyal ilişkiler gelebilir, cinsellik nasıl bir hâl alabilir, yeni uyuşturucuların rolü ne olabilir, toplumsal hiyerarşilerle teknolojik gelişmelerin ilişkisi nasıl bir düzen doğurabilir diye düşünür ve bu düşünceleri özellikle kurmaca eserlerinde belirsizliklere de göz kırptığı oranda sınar. *Maymun ve Öz*'ün teorik anlamda hedefi politika, din/bilim ve etiktir.

Cesur Yeni Dünya'ya 1946'da yazdığı "Önsöz"de Huxley kitabı bugün yeniden yazsaydım "vahşi'ye üçüncü bir seçenek sunardım"* der. Ütopyacılık ve ilkellik dışında bir üçüncü yol. [Pyotr] Kropotkinvari ve dayanışmacı politikasıyla öne çıkacak, 68'in sosyopolitik havasını akla getiren bu üçüncü yola *Maymun ve Öz*'ün sonlarında bir kapı açılmaktadır diyebiliriz. Kültürün bütün bagajını atar, geleneksel olanın ve ilerlemeci modern modelin ötesine geçer. 68'in hayatın geneline aşağıdan bir bakış olarak yayılan anarşizan perspektifine uygun şekilde nasıl 1946 *Cesur Yeni Dünya* Önsöz'ünde Kropotkinvari bir üçüncü yoldan bahsettiyse *Maymun ve Öz*'e de Mahatma Ganhdi'yi ayırıp öne çıkararak başlar. Gandhi'nin pasifizminin direkt Kropotkin etiğiyle bağlantısının Gandhi döneminin anarşistleri için önemi düşünülürse oradan da 68'in liberter eğilimlerine giden bir hat çekildiği görülür.

Huxley *Maymun ve Öz*'de bir yandan araya sürekli senaryo gereği konuşarak olaylara anlam biçen dış sesimsi Anlatıcı aracılığıyla fazladan açıklar ve anlatırken bir yandan da gelişmeleri kesik kesik verip göstermeme stratejisini uygulayarak az anlatır. Anlatının evrim ağacında 'romandan sonra sinema', dolayısıyla da senaryo mu gelmektedir?**

---

* Agy., s. 21.

** Johnson, agy.

Çok sayıda göndermesinin çoğu aslında tartışmasına dahildir. Kitap ismini Shakespeare'in *Kısasa Kısas** adlı oyunundan alır. *Kısasa Kısas* etik problemi öne çıkaran Shakespeare oyunlarından biridir, ve 'maymun evrimi öz de etiği imler.'**

Vahşet sahneleri, absürd çirkinlik, insanoğlunu kendi kendini aşağılayan, ahlaki açıdan asla tutarlı olamayan bir zorba gibi sunması insanmerkezciliğin ve türcülüğün zihinlere hâkim olduğu modern dönemlerde *Maymun ve Öz*'ün okunmasını daha da güçleştirmişti. İnsanmerkezciliğin ve türcülüğün epey mevzi kaybettiği 21. yüzyılda *Maymun ve Öz*'ün erken bir uyarı ve hâlâ kapanmamış tartışma alanı açıcı olarak yeniden okunmaya talip olduğu söylenebilir.

Huxley'nin düşünsel ve yaratıcı serüveninin bir ucu 1930'ların toptancılıklarına iniyorsa diğer ucu da 1960'ların özgürlükçü geleceğine açılır. Huxley insanın sonunu maymunda gördü. 'Bu gidişin sonu maymuna geri dönüş' diyendi. Dedesinin Darwin teorisinin tersine gidişatını yakalamıştı. Evrimin ahlaki sorunlar yüzünden tersine çevrilmesiyle karşı karşıya bıraktı okuru. İkinci Dünya Savaşı'nın insana ve ilerlemeye dair büyük hayal kırıklığı, modernitenin tüm vaatlerinin artık sadece umutsuzluk çağrıştırması gibi temalar sarmıştı kitabı.

David King Dunaway şöyle özetliyor durumu: "1946 sonbaharında Aldous Huxley karanlık bir köşeyi dönmüş ve kendini bir umutsuzluk koridorunda bulmuş gibiydi, ve o koridorun ucunda Maymun görünüyordu."***

* *Kısasa Kısas*'ın Türkçede çok sayıda çevirisi mevcut. Burada romanın kendi ihtiyaçları da gözetilerek ilgili kısım yeniden çevrildi.

** Johnson, agy.

*** David King Dunaway'in "Huxley in Hollywood"undan (New York: Harper, 1989) alıntılayan James Baker, "Golding and Huxley: The Fables of Demonic Possession", *Twentieth Century Literature*, cilt 46 sayı 3, güz 2000, s. 311-327.

Fütüristik ufkuyla *Maymun ve Öz*'ün öncelikli meselesi distopik bir gelecek tahayyülü ve seçeneklerin araştırılmasıdır. Huxley kötü sonu işaret edip dehşeti sunarak durmaz. Huxley "fikirlerin romancısı" diye bilinir. Hiciv yoğundur. İçerdiği şiddet gülünç ve abartılıdır. İroni hâkimdir. Vladimir Jankelevitchvari biçimde 'göstermeden', saklayarak uyarır. Jankelevitch yalan ile ironiyi ayırırken şu noktayı işaret ediyordu: Yalan gerçeği saklar çünkü yerine başka bir anlatıyı geçirmek istemektedir. İroni ise gerçeği saklar söylemez ve başka bir şey söyler ama o başka şeyi gerçeğin yerine geçirmek istediği için değil, söylenmeyen gerçek daha iyi kavransın, gerçekle daha sahici daha özel bir ilişki kurulabilsin diye.*

Maymun ve Öz iç karartıcı bir kitaptır, özellikle de geleceğe dair karamsarlığıyla. Felaket anlatısıdır, ve göstermediği, anlatmadığı şey zaten yaşanmış olan felakettir. Yaşanabilecek felaketi yıkıcı sahnelerle anlatırken göstermeden anlattığı, bahsetmeden bahsettiği şey 2. Dünya Savaşı'nda zaten çoktan gelinmiş olan insanlıkdışılık noktasıydı. Gandhi'nin öldürülmesiyle başlar kitap ve gelecekten bahsederken bir yandan da Gandhi'yi öldürmeye doğru bütün insanlık olarak nasıl gittiğimizin acı hikâyesini verir. Ve onu sanatla ve bilimle nasıl öldürdüğümüzü... Einstein ve Faraday'in aşağılanmasını sahneleyen gelecek tahayyülü atom bombasının yakın geçmişte yaptıklarının acı hatırasını yansıtır. Kimyasal silahlar ve atomik silahlar hep bilimin, ilerlemenin sonuçlarıdır.

İç içe geçen sahneleriyle bir fantezi evreni kurar "Maymun ve Öz" adlı senaryo. Sarmal yapısıyla hikâyeyi çevreler. Sembolizmi her detayda diridir. Geleneksel dini ritüellerle oynar, –ve neşeli *Cesur Yeni Dünya* intiharla son bulurken müphem "Maymun ve Öz" bir tür umutla ve mutlu sonla biter.

---

* Vladimir Jankélévitch, *İroni*, çev. Yunus Çetin, Metis Kitap, 2020, s. 49 ve 65.

Huxley'nin bir diğer romanı *Ses Sese Karşı*'da kahramanlarımızdan Mark Rampion zamanla *Maymun ve Öz*'e evrilecek bir konuşma yapar: "Uygarlık demek uyumlu olmak, bir bütün olmak demektir. Akıl, duygu, içgüdü, bedenin yaşantısı... Barbarlık insanın bir yanının gelişmemesidir, insanın uyumsuz kalmasıdır. İnsan beden açısından barbar olabileceği gibi kafa açısından da barbar olabilir. Hıristiyanlık ruhumuzu barbar yapmıştı, şimdi de bilim kafamızı barbar yapıyor."*

Huxley'nin *Maymun ve Öz*'deki senaryoya bürünmüş çığlığı bugün dahi "insanlar olarak kendi kendimizi doğayla birlikte öldürüyoruz ve bu konuda bir şey yapamıyoruz" diye bağırıyor.

Süreyyya Evren, İstanbul, Nisan 2021

* Aldous Huxley, *Ses Sese Karşı*, çev. Mina Urgan (İstanbul: İletişim, 2015), s. 144.

I

TALLIS

Günlerden Gandhi'nin suikasta uğradığı gündü;* gelgelelim Golgota'da** gezintiye çıkanlar tanık olmak durumunda kaldıkları, sonuçta oldukça sıradan sayılabilecek bu olayın muhtemel öneminden çok, piknik sepetlerinin muhtevasıyla alakadardılar. Gökbilimciler ne derse desin, Ptolemaios*** şüphesiz haklıydı: evrenin merkezi bulunduğumuz yerdedir, başka yerde değil. Gandhi ölmüş olabilir; ama Bob Briggs, ofisindeki masasının arkasında ve Stüdyo Yemekhanesi'ndeki öğle yemeği masasının başında, sadece kendisi hakkında konuşmakla meşguldü.

Bob, tadını çıkarmayı da ihmal etmeden, hikâyesinin en son bölümünü anlatmaya hazırlanırken, "Bana her zaman çok yardımcı oldun," diyerek beni rahatlattı.

Fakat esasında, benim çok iyi bildiğim ve Bob'un kendisinin daha da iyi bildiği gibi, gerçekte kendisine yardım edilmesini istemiyordu. Bir karmaşanın tam ortasında olmaktan ve en çok da durumunun kötülüğü hakkında konuşmaktan hoşlanıyordu. Bu karmaşa ve söz konusu durumu konuşa-

* 30 Ocak 1948. –*çn*

** İsa Peygamber'in çarmıha gerildiği yer. –*çn*

*** Türkçede Batlamyus (yakl. 100–170) olarak da bilinen matematikçi, coğrafyacı ve gökbilimci. –*çn*

rak dramatize etmek kendisini –intihar eden Beddoes,* zina yapan Byron,** Fanny Brawne yüzünden ölen Keats,*** Shelley**** yüzünden ölen Harriet gibi– Romantik Şairlerle bir görmesini mümkün kılıyordu. Ve her kendisini Romantik Şairlerden biri gibi gördüğünde, bir süreliğine perişanlığının iki ana kaynağını, yani onların yeteneklerinden hiçbirine sahip olmadığı ve cinsel potansiyellerinin çok azına sahip olduğu gerçeğini unutabiliyordu.

"Öyle bir noktaya geldik ki," dedi (oyun yazarı olmaktansa bir oyuncu olsa çok daha başarılı olacağını düşündürecek şekilde hayli trajik bir havayla konuşuyordu), "Elaine ve ben, öyle bir noktaya geldik ki, kendimizi tıpkı... tıpkı Martin Luther gibi hissettik."

"Martin Luther mi?" diye tekrarladım hayretle.

"Bilirsin – *ich kann nicht anders.****** Beraber çıkıp Acapulco'ya gitmekten başka bir şey yapamadık – gerçekten *yapamazdık.*"

Ve Gandhi de, diye düşündüm, baskıya şiddet kullanmadan direnip hapse girmekten ve sonunda vurulmaktan başka bir şey yapamazdı.

---

* Thomas Lovell Beddoes (1803–49), 1849'daki intiharından önce cinayet, ölüm ve ölümsüzlük etrafında kurguladığı bir kitap üzerinde çalışıyordu. Bu Gotik-Romantik eseri *Death's Jest-Book* adıyla ölümünden bir yıl sonra yayımlanmıştı. –*çn*

** George Gordon Byron (1788–1824), burada özellikle kastedilen zina, Lord Byron olarak da bilinen şairin yarı kardeşi Augusta Leigh ile ağabey-kardeş sevgisini aştığından kuşkulanılan ve dışlanıp sürgüne gitmesine neden olan ilişkisi olabilir. –*çn*

*** Veremden ölen John Keats'in (1795–1821) Fanny Brawne ile umutsuz aşk ilişkisinin hikâyesi en az şiirleri kadar önemli kabul edilen mektuplarından izlenebilir. –*çn*

**** Percy Bysshe Shelley'nin (1792–1822) kendisini terk etmesinden sonra intihar ettiği düşünülen ilk eşi Harriet Shelley (Westbrook) kastediliyor. –*çn*

***** (Alm.) Başka türlü yapamazdım. Alman keşiş ve teolog Martin Luther'in (1483–1546) 18 Nisan 1521'de Almanya'nın Worms şehrinde V. Karl'ın huzurundaki imparatorluk kurultayında yaptığı ve tezlerini inkâr etmeyi reddettiği tarihi konuşmadan. –*çn*

"İşte böyle," diye devam etti. "Bir uçağa atladık ve Acapulco'ya uçtuk."

"Nihayet!"

"'*Nihayet*' de ne demek oluyor şimdi?"

"Eh, bunu uzun zamandır düşünüyordun, öyle değil mi?"

Bob sinirlenmiş görünüyordu. Ama daha önce bana sorunu nasıl anlattığını gayet iyi hatırlıyordum. Elaine'i sahibesi yapmalı mıydı, yapmamalı mıydı? (Olayı mükemmel bir kadim zamanlar anlatımıyla bu şekilde ortaya koyuyordu.) Miriam'a boşanmak istediğini söylemeli miydi, söylememeli miydi?

Her zaman olduğu gibi gerçek anlamda hâlâ onun tek aşkı olan bir kadından boşanmak; ama bir başka gerçek anlamda Elaine de onun tek aşkıydı ve eğer "onu sahibesi yapmaya" sonunda karar verirse daha da fazla öyle olacaktı (ve karar verememesinin nedeni de buydu). Olmak ya da olmamak – bu monolog son iki yılın büyük bölümünde sürmüştü ve Bob'a kalsa bir on yıl daha sürerdi. Karışıklıklarının kronikleşmelerinden ve özellikle sözde kalmalarından hoşlanıyordu; kesinlikle, belirsiz cinsel gücünü başka bir küçük düşme testine sokacak kadar şehevi değildi. Bob'un etkili ve güzel konuşma yeteneğinin, o barok profilinin ve erken beyazlaşmış saçlarının etkisinde kalan Elaine, sonunda sadece kronik ve platonik bir karışıklıkla cebelleşmekten yoruldu. Bob'a bir ültimatom vermişti; ya Acapulco'ya gideceklerdi ya da avucunu yalayacaktı.

Ve işte Bob oradaydı; tıpkı Gandhi'nin şiddetsizliğe, hapishaneye ve suikasta bağlı ve yazgılı olması gibi zinaya bağlı ve yazgılıydı, fakat Bob daha fazla ve daha derin korkulara sahipmiş gibi görünüyordu. Olayların tamamıyla haklı çıkardığı korkulardı bunlar. Çünkü her ne kadar zavallı Bob bana Acapulco'da neler olduğunu tam olarak anlatmadıysa da, Elaine'in, Bob'un deyişiyle şimdilerde "tuhaf davranma-

ya" başlaması ve adını çok şükür unuttuğum Moldovalı acayip Baron'un şirketine defalarca gitmiş olması, tüm komik ve acıklı hikâyeyi açıklar gibiydi. Bu arada Miriam boşanma teklifini reddetmekle kalmadığı gibi Bob'un yokluğundan da faydalanmış ve vekâletini kullanarak çiftliği, iki arabayı, dört apartman dairesini ve Palın Springs'teki köşe arazilerini ve tüm menkul kıymetleri kendi üstüne geçirmişti. Bob'un aynı zamanda ödenmemiş gelir vergileri dolayısıyla devlete otuz üç bin dolar borcu vardı. Ama prodüktöründen ona söz verildiği gibi haftalık ekstra iki yüz elli dolar istediği zaman uzun ve anlamlı bir sessizlikle karşılaştı.

"Ne dersin, Lou?"

Çok ciddi bir havayla sözlerini tartan Lou Lublin yanıtını verdi.

"Bob," dedi, "bu Stüdyo'da, bu günlerde, Hazreti İsa'nın kendisi gelse zam alamaz."

Dostça bir tonla konuşmuştu; ama Bob ısrar etmeye çalışınca, Lou masasına vurdu ve ona hiç de bir Amerikalı gibi davranmadığını söyledi. Bu hareketle meseleyi kapatmıştı.

Bob konuşmaya devam etti. Bense, büyük dinsel bir resmin ne güzel konusu olurdu ama diye düşünüyordum! İsa, Lublin'in önünde, haftada iki yüz elli dolarlık zam için yalvarıyor ve reddediliyor. Rembrandt'ın* en sevdiği temalardan biri olabilirdi; defalarca çizilmiş, hakkedilmiş, boyanmış olurdu. İsa üzgün bir biçimde, ödenmemiş gelir vergisinin karanlığına dönerken, altın sarısı spotlar altında, mücevherler ve metalik aydınlatmalarla parlayan Lou, başında muazzam bir sarıkla Acıların Adamına yaptıklarına kıkır kıkır, muzaffer bir şekilde gülüyor.

Sonra bir de konunun Breughel** versiyonu olacaktı. Tüm

---

* Hollandalı ressam Rembrandt van Rijn (1606-1669) İsa'nın insani yönlerini öne çıkaran portreleriyle tanınıyordu. *-çn*

** Hollandalı ressam Pieter Brueghel (1526-1569). *-çn*

Stüdyo'nun büyük genel bir görünümü; üç milyon dolarlık bir müzikal prodüksiyon, her türlü teknik ayrıntısı aslına sadık bir şekilde üretilmiş iki ya da üç bin figür, tümü mükemmel bir biçimde çizilmiş ve sağ alt köşede, ayrıntıların arasına gizlenmiş bir hâlde Lublin bulunuyor. Çekirgeden daha büyük olmayan hâliyle ve mağrur bir edayla, ondan da ufak bir İsa'nın üzerine çıkmış biçimde resmedilmiş.

"Fakat kesinlikle muhteşem bir özgün senaryo fikrim var," diyordu Bob, umutsuz insanın intihara alternatifi olan iyimser coşkusuyla. "Menajerim bunun için neredeyse çıldırıyor, elli veya altmış bine satabileceğimi düşünüyor."

Hikâyeyi anlatmaya başladı.

Hâlâ Lublin'in önündeki İsa'yı hayal eden ben, sahneyi Piero'nun* resmedeceği şekilde düşledim – çok parlak ve açık bir kompozisyon, boşluklarda ve doluluklarda bir denge, renklerin armonisinde ve kontrasında eşitlik, figürler tam bir huzur içindeler. Lou ve prodüktör yardımcıları firavun şapkalarından giyiyor olacaklar; o büyük, beyaz veya renklendirilmiş keçeden ters yüz edilmiş koniler Piero'nun dünyasında hem insan bedeninin katı geometrik doğasını hem de Doğuluların yabancılıklarını vurgulayacaktı. Tüm ipeksi yumuşaklıklarına karşın, elbiselerin bütün kıvrımlarına işlenmiş mantıksal tasarımların kaçınılmazlığını ve kesinliğini taşıyacaktı. Ayrıca, genel bakışla sonsuza dek kaosu sanatın düzenine ve güzelliğine bağlayan Platon'un Tanrısı'nın her yeri kaplayan mevcudiyetini hissetmeliydik.

Partenon'dan ve *Timaeus*'tan** çıkan sahte bir mantık *Devlet*'te*** hükümetin ideal formu olarak gösterilen tiranlığa yol açıyor. Politika alanında bir teorinin eşdeğeri, mükemmel disipline sahip bir ordudur; bir sonenin veya resmin eşdeğeri

---

* Piero Della Francesca (1415–1492). –*çn*

** *Timaeus* (yakl. MÖ 360): Platon'un diyaloglarından biri. –*çn*

*** *Devlet* (yakl. MÖ 375): Platon'un kitabı. –*çn*

ise diktatörlükle yönetilen bir polis devletidir. Marksist, kendini bilimsel ilan eder ve Faşist, bu iddiaya bir başka iddia ekler: O da yeni bir mitolojinin bilimsel şairidir. Her ikisi de kendilerini yine kendi sözlerine dayanarak meşrulaştırırlar; çünkü her ikisi de laboratuvarda ve fildişi kulesinde etkililiği kanıtlanmış prosedürlerini insanlık durumuna uygularlar. Basitleştiririrler, soyutlarlar, amaçlarının dışında kalan her şeyi bir kenara bırakırlar, önemsiz görmeyi seçtikleri her şeyi yok sayarlar; bir tarz empoze ederler, favori hipotezlerini doğrulamak için olguları zorlarlar, kendi bakış açılarına göre mükemmel olmayan her şeyi çöp sepetine gönderirler. Ve bu şekilde iyi sanatçılar, sağlam düşünürler ve yorgun deneyciler gibi davrandıklarından, cezaevleri doludur, politik muhalifler ölene dek köle gibi çalışırlar, önemsiz bireylerin hakları ve tercihleri yok sayılır, Gandhiler öldürülür. Sabahtan akşama dek milyonlarca öğretmen ve yayıncı o anda iktidarda olan patronların yanılmazlıklarını ilan eder.

“Ve her şey bir yana,” diyordu Bob, “bir filmin sanat eseri olmaması için hiçbir sebep yok. Şu lanet ticaret anlayışı...”

Yeteneksiz bir sanatçının bütün haklı öfkesiyle konuşuyordu. Kendi yetenek yoksunluğunun acınası sonuçlarının suçunu atmak için seçtiği günah keçisini işaret ediyordu.

“Sence Gandhi sanatla ilgilenir miydi?” diye sordum.

“Gandhi mi? Hayır, elbette, hayır.”

“Bence haklısın,” diyerek katıldım ona. “Ne sanatla ne de bilimle ilgilenirdi. Ve biz onu bu yüzden öldürdük.”

“Biz mi?”

“Evet, biz. Zeki, aktif, ileriye dönük olanlar. Düzen ve Mükemmeliyete inananlar. Oysa Gandhi sadece insana inanan bir muhafazakârdı. Köy köy, kendi kendilerini yöneten ve aynı zamanda Atman da olan Brahman’a tapan iğrenç küçük bireyler. Hoş görülemezdi. Onu vurmuş olmamız çok normal.”

Ama konuşurken bile bütün hikâyenin bundan ibaret olmadığını düşünüyordum. Hikâyenin tamamı bir tutarsızlık, neredeyse bir ihanet içeriyordu. Sadece insanlara inanan bu adam, kendisini milliyetçiliğin insanlık dışı kitlesel çılgınlığına karışmış durumda, ulus devletin insanüstü olması gereken, ama aslında şeytani kurumlarında bulmuştu. Çılgınlığı yatıştırabileceğini ve şeytani olanı bir şekilde insani olana dönüştürebileceğini hayal ederek, kendini bu tip şeylere dahil olmuş buldu. Ama milliyetçilik ve iktidar politikalarının onun için çok fazla olduğu ortaya çıktı. Aziz kişi bizim sıkı deliliğimizi merkezden, kurumun içinden düzeltemez, ancak dışarıdan, çevreden iyileştirebilir. Kendisini kolektif çılgınlığın cisimleştiği makinenin bir parçası yaparsa, şu iki şeyden biri olur: Ya kendisi olarak kalır, bu durumda makine onu kullanabileceği kadar kullanacak sonra da kullanılamaz hâle gelince onu reddedecek ya da yok edecektir. Ya da birlikte ve ona karşı çalıştığı mekanizmanın suretine bürünür ve bu durumda Kutsal Engizisyonlar ve ruhani ayrıcalıkları garanti etmeye hazır herhangi bir tiranla kurulacak ittifaklar görürüz.

“Eh, mide bulandırıcı ticaret anlayışlarına geri dönersek,” dedi Bob sonunda. “İzninizle bir örnek vereyim...”

Ancak ben Düzen rüyasının tiranlığa yol açtığını, güzellik düşünün canavarlara ve şiddete neden olduğunu düşünüyordum. Sanatların kraliçesi Athena, aynı zamanda bilimsel savaşların da tanrıçasıydı; her Kurmay Sınıfı’nın ilahi Komutanıydı. Onu öldürdük, çünkü politika oyununu kısaca (ve ölümcül bir şekilde) oynadıktan sonra, bizim ulusal bir Düzene, toplumsal ve ekonomik Güzelliğe dayanan rüyamızı düşlemeyi reddetti; çünkü bizi gerçek insanların ve içimizdeki Işığın somut ve kozmik olgularına geri döndürmeye çalıştı.

O sabah gördüğüm gazete başlıkları mesellerdi; kaydet-

tikleri olay bir alegori ve kehanetti. Bu simgesel eylemle, biz uzun zamandır huzuru özleyenler huzura giden tek olası yolu reddettik ve gelecekte, kaçınılmaz olarak savaşa yol açacak herhangi bir yolu savunabilecek olanlara bir uyarı gönderdik.

"Eh, kahveni bitirdiysen," dedi Bob, "artık gidelim."

Kalktık ve güneşe çıktık. Bob kolumu tuttu ve sıktı.

"Son derece yardımcı oldun," diyerek beni rahatlattı.

"İnanabilmeyi isterdim, Bob."

"Ama doğru bu, doğru."

Ve belki de doğruydu, sıcakkanlı bir topluluğun önünde ortalığı karıştırmak kendini daha iyi hissetmesini, Romantiklere daha fazla benzediğini düşünmesini sağlamıştı.

Bir süre konuşmadan yürüdük – Projeksiyon Odaları'nın önünden ve yöneticilerin Churrigueresque* bungalovlarının arasından geçtik. En büyüğünün kapısında, üzerinde LOU LUBLIN PRODÜKSİYON yazan büyük bronz bir plaket asılıydı.

"Ya şu ücret artışı?" diye sordum. "İçeri girip bir kez daha denemeli miyiz?"

Bob hüzünlü küçük bir kahkaha sesi çıkardı ve bunu yine bir sessizlik takip etti. Sonunda konuştuğundaysa, dalgın bir tona geçmişti.

"Yaşlı Gandhi'ye çok yazık olmuş," dedi. "Sanırım onun büyük sırrı, kendisi için hiçbir şey istememekti."

"Evet, sanırım bu onun sırlarından biriydi."

"Ben de bu kadar çok şey istememiş olmayı dilerdim."

"Ben de," diyerek hararetli bir şekilde katıldım ona.

"Ve sonunda istediğini elde ettiğin zaman da, asla olacağını zannettiğin gibi olmaz."

Bob iç çekti ve sessizliğe yeniden gömüldü. Hiç kuşkusuz,

---

* İspanya ve İspanya'nın Latin Amerika'daki sömürgelerinde görülen, özenli ve müsrif dekorasyonuyla bilinen barok biçem. *–çn*

Acapulco'yu, kronik olandan akut olana, belli belirsiz sözlü olandan çok kesin ve somut bir biçimde bedensel olana geçmenin korkunç zorunluluğunu düşünüyordu.

Yönetici bungalovları sokağından çıktık, bir park yerini geçtik ve yüksek ses sahnelerinin arasından bir kanyona girdik. Yük tablasını alçaktan taşıyan bir taşıt geçti, bir on üçüncü yüzyıl İtalyan katedralinin batı kapısının alt yarısı tablanın üzerinde duruyordu.

"Bu 'Sienalı Katerina'* için."

"O nedir?"

"Hedda Boddy'nin yeni filmi. Senaryo üzerinde iki yıl önce çalışmıştım. Sonra hikâyeyi Streicher'a verdiler. Sonra da O'Toole-Menendez-Boguslavsky ekibi tarafından tekrar yazıldı. Berbat bir şey."

Başka bir yük tablası katedral kapısının üst yarısıyla ve Niccolò Pisano'nun** bir minberiyle takırdayarak geçti.

"Düşünecek olursan," dedim, "aslında pek çok açıdan Gandhi'ye benziyor."

"Kim? Hedda mı?"

"Hayır, Katerina."

"Ah, evet. Ben de kıyafetinden söz ediyorsun zannetmiştim."

"Politikadaki azizlerden söz ediyordum," dedim. "Onu fiilen linç etmediler elbette; ama bu sadece çok genç yaşta öldüğü içindi. Politikalarının sonuçlarının ortaya çıkacak zamanı olmadı. Senaryoda tüm bunlara giriyor musun?"

Bob başını salladı.

"Çok zor," dedi. "Halk, yıldızlarının başarılı olmasından hoşlanıyor. Ayrıca, nasıl kilise politikalarından söz edebilirsin ki? Kuşkusuz Katolik karşıtı bir hava alacaktır ve kolayca Amerikan karşıtlığına dönebilir. Hayır, biz güvenli adım atı-

---

* Azize Sienalı Katerina (1347–1380). –*çn*

** İtalyan ressam, (1470–1538). –*çn*

yoruz – mektuplarını dikte ettirdiği oğlan üzerinde yoğunlaşıyoruz. Oğlan delicesine âşık – ama tümüyle yüceltilmiş ve ruhsal bir aşk, o öldükten sonra oğlan inzivaya çekiliyor ve fotoğrafının önünde dua ediyor. Ve bir de ona arzu duyduğunu belli eden şu öbür oğlan var. Mektuplarında bahsi geçiyor. Bunu her şeyiyle yansıtmak istiyoruz. Hâlâ Humphrey ile anlaşabilmeyi umuyorlar..."

Büyük bir gürültü ikimizi de irkiltti.

"Dikkat!"

Bob kolumu tutarak, beni geri çekti. Hikâye Departmanı'nın arkasındaki avludan iki tonluk bir kamyon çıkıyordu.

"Önünüze baksanıza," dedi sürücü geçerken.

"Aptal!" diye bağırdı Bob ona; sonra bana döndü. "Neyle dolu olduğunu gördün mü?" dedi. "Senaryolar." Başını salladı. "Çöp fırınına götürüyorlar. Ait olduğu yere. Milyon dolarlık edebiyatlar."

Melodramatik bir acılıkla güldü.

Kamyon, yolun yaklaşık yirmi kilometre yukarısında keskin bir dönüşle sağa saptı. Aşırı hız yapıyor olmalıydı; merkezkaçın etkisiyle, en üstte duran yarım düzine senaryo yola dağıldı. Kazığa giderken mucizevi bir kaçış gerçekleştiren Engizisyon mahkûmları gibi, diye düşündüm.

"Adam sürmeyi bilmiyor," diye şikâyet ediyordu Bob. "Bugünlerde birini öldürebilir."

"Ama gel de biz şimdi kimin kurtulmuş olduğuna bakalım." En yakınımdaki senaryolardan birini elime aldım.

"'Bir Bayan da Bir Bay Kadar İyidir', senaryo Albertine Krebs." Bob bu senaryoyu hatırlıyordu. Kokuşmuş bir şeydi.

"Peki, ya 'Amanda'?" diyerek çevirdim sayfaları. "Bir müzikal olmalı. İşte biraz şiir.

'Amelia'ya yemek gerek
ancak Amanda'ya erkek'

Bob devam etmeme izin vermedi.

"Hayır, hayır! Çıkıntı Muharebesi* sırasında dört buçuk milyon yapmıştı."

Amanda'yı yere bıraktım ve başka bir dağılmış senaryoyu elime aldım. Bu seferki, Stüdyo'nun standart kırmızısıyla değil yeşil bir ciltle kaplanmıştı.

"'Maymun ve Öz'" diye el yazısıyla yazılmış kapaktan okudum.

"'Maymun ve Öz'?" Bob biraz şaşırarak tekrar etti.

İlk sayfasını açtım.

"William Tallis'in orijinal bir Eseri, Cottonwood Çiftliği, Murcia, Kaliforniya." Ve burada da kalemle yazılmış bir not. "Ret 26.11.47'de gönderildi. Adresli zarf yok. Çöp fırınına – altı iki kez çizilmiş."

"Bunlardan binlerce alıyorlar," diye açıkladı Bob. O sırada ben senaryo metnine bakıyordum.

"Biraz daha şiir ister misin?"

"Aman Tanrım!" dedi Bob tiksinircesine.

"Kuşkusuz çok açık," diye okumaya başladım:

"'Kuşkusuz çok açık.
Her okul çocuğu bilmiyor mu bunu?
Sonuçları maymunlar seçer; sadece araçlar insanındır.
Papio'nun** pezevengi, babunların veznedarı,
Onaylama hevesiyle, koşarak geliyor Akıl;
Geliyor, tiranlara yaltaklanarak, bir osuruktan Felsefeyle;
Geliyor, bir Prusya pezevengi, Hegel'in patentli Tarihiyle;
Geliyor ilaçla Maymun-Kral'ın afrodizyaklarını yönetmek için;
Geliyor, uyakla ve Belagatle, onun nutuklarını yazmak için;

* II. Dünya Savaşı sırasında Alman ordularının Ardenler Taarruzunu başlatması üzerine çıkan çatışmalar, 16 Aralık 1944–25 Ocak 1945. –*çn*

** Babun maymunlarının bilimsel adından. –*çn*

Geliyor onun roketlerini vardıracak Hesaplarla
Şaşmadan okyanusun öte yakasındaki yetimhaneye;
Geliyor, amaçlamış olarak, taşkınca yalvarmak üzere
Leydimize içten direkt bir vuruş için."

Bir sessizlik oldu. Birbirimize soran gözlerle baktık.

"Ne düşünüyorsun?" dedi sonunda Bob.

Omuzlarımı silktim. Gerçekten bilmiyordum.

"Her neyse, bunu bir kenara atma," diye devam etti. "Geri kalanını da görmek istiyorum."

Yürüyüşümüze devam ettik, son bir köşeyi döndük ve orada, palmiye ağaçlarının arasında bir Fransisken manastırı, Yazarlar Binası duruyordu.

"Tallis," diyordu Bob kendi kendine biz binaya girerken, "William Tallis..." Başını salladı. "Hiç böyle birini duymadım. Ayrıca, Murcia da neresi?"

Murcia'nın neresi olduğunu bir sonraki pazar günü öğrendik. Teorik olarak ve masa başında haritadan bakarak değil, ama yaşayarak, Bob'un (daha doğrusu Miriam'ın) üstü açık Buick'iyle saatte seksen kilometre hızla oraya giderek öğrendik. Murcia, Kaliforniya, Mojave çölünün güneybatı ucunda iki kırmızı benzin pompası ve çok küçük bir bakkal dükkânından ibaret bir yerdi.

Büyük kuraklık iki gün önce son bulmuştu. Gökyüzü hâlâ kapalıydı ve batıdan sürekli soğuk bir rüzgâr esiyordu. Arduaz mavisi bulutlardan çatısının altında hayalet gibi duran San Gabriel dağları, yeni düşmüş karlarla bembeyazdı. Ama kuzeye gidince, çölün derinliklerinde, güneş altın rengi uzun ince bir şerit bırakarak parlıyordu. Bütün çevremiz yumuşak koyu gri ve gümüş rengiyle sarılıydı, çöl bitkilerinin yaprakkurusu ve soluk altın renklerine adaçayı otları, çimen demeti ve karabuğday, orada burada rastlanan garip salınımlarıyla Joshua ağacı, pürtüklü kabuğuyla, ya da kuru iğnelerle kap-

lı ve yosun dallarının ucunda toplanmış yeşil metalik başak salkımları karışıyordu.

Sorularımızı bağırarak sormak zorunda kaldığımız yaşlı sağır bir adam, sonunda neden bahsettiğimizi anladı. Cottonwood Çiftliği mi? – elbette biliyordu. Şuradaki toprak yoldan gidin; bir buçuk kilometre kadar güneye devam edin; sonra doğuya dönüp bir kilometre kadar bir su kanalını izleyin, işte orada. Yaşlı adam bize bu yer hakkında başka şeyler de anlatmak istedi; ama Bob dinleyemeyecek kadar sabırsızdı. Arabayı çalıştırdı ve yola koyulduk.

Sulama kanalı boyunca devam eden kavaklar ve söğütler diğer her şeye yabancıydılar; çölün bu sert, çileci canlılarının arasında, daha kolay, daha dünyevi bir varoluş biçimine yakın duruyorlardı. Yaprakları dökülmüştü, ağaçların çıplak iskeletleri, gökyüzüne karşı beyaz beyaz duruyordu; kimse üç ay sonra zümrüt yeşili taze yapraklarının açık güneş altında ne kadar kuvvetli görüneceklerini hayal edemezdi.

Gereğinden fazla hızlı sürülen araba, beklenmedik bir çukura daldı. Bob küfrü bastı.

"Neden aklı başında biri bunun gibi bir yolun sonunda yaşamayı seçer, hayal edemiyorum."

"Belki de meseleyi bu kadar büyütmüyordur," demeye cesaret ettim.

Bob bana bakmaya tenezzül etmedi. Araba aynı hızla takırdayarak gidiyordu. Manzaraya yoğunlaşmaya çalıştım.

Orada, çölün zemininde, gürültüsüz ama çok büyük bir dönüşüm yaşanmıştı. Bulutlar yer değiştirmişlerdi ve güneş şimdi son derecede büyük ovada açıklanamayacak şekilde adalar gibi yükselen şu dik, sivri tepelerin üzerinde parlıyordu. Oysa bir an önce, siyah ve ölüydüler. Şimdi birden bulutlu bir karanlık arka planla gölgeli bir ön plan arasından hayata dönmüşlerdi. Işığın kaynağı kendi akkorluklarıymışçasına parlıyorlardı.

Bob'un koluna dokundum ve manzarayı işaret ettim.

"Şimdi neden Tallis'in bu yolun sonunda yaşamayı seçtiğini anlıyor musun?"

Kısa bir bakış attı, düşmüş bir Joshua ağacının etrafından döndü, tekrar bir saliseliğine baktı ve gözlerini yeniden yola çevirdi.

"Bana Goya'nın şu ünlü gravürünü* hatırlatıyor – hangisi olduğunu biliyorsun. Aygıra binmiş bir kadın var. Hayvan başını çeviriyor ve kadının elbisesini dişlerinin arasına alıyor – onu aşağıya çekmeye, elbiselerini parçalayarak çıkarmaya çalışıyor. Kadın bir haz çılgınlığıyla manyak gibi gülüyor. Arka planda bir ova var, burada olduğu gibi, yer yer sivri çıkıntıları olan bir ova. Ancak eğer Goya'nın çıkıntılarına dikkatle bakarsan aslında çömelmiş hayvanlar olduklarını anlayabilirsin, yarı fare yarı kertenkele hayvanlar – tabii dağ büyüklüğünde. Elaine için bu resmin bir reprodüksiyonunu almıştım."

Fakat, oluşan sessizlikte, Elaine diye düşündüm, dersini çıkartamamış bundan. Aygırın kendisini yere devirmesine izin vermiş, orada yatmış, kendini kontrol edememiş, büyük dişler korsesini yırtıp çıkarırken, eteğini lime lime ederken, korkutucu ama hoş bir tehditle altındaki yumuşak cildi sıyırırken, acının çok yakından çınlayan varlığını hissederek gülmüş ve gülmeye devam etmiş. Sonra, Acapulco'da, şu dev fare-kertenkeleler taş uykularından uyanıp harekete geçtiklerinde, aniden zavallı yaşlı Bob kendisini çevresi sarılmış bir hâlde bulmuş, hem de pek hoş bayılıveren Güzellerle,** gülen şen popolu Cupid'ler*** topluluğuyla değil, canavarlarla sarılmış bir hâlde.

---

* Francisco de Goya, *Bir Kadın ve Bir Adam, Bırakın Başkası Onları Yönetsin* (La mujer y el potro, que los dome otro), 1819–1823. –*çn*

** *Graces*: Üç Güzeller diye de bilinen, Yunan mitolojisinde cazibe ve güzellik dağıtan üç tanrıça kız kardeş: Aglaia, Euphrosyne ve Thalia. –*çn*

*** Yunan mitolojisinde Venüs'ün aşk tanrısı oğlu. –*çn*

Bu arada hedefimize varmıştık. Kanal boyunca devam eden ağaçların arasında büyük bir kavağın* yanına yapılmış beyaz bir ev gördüm. Bir tarafında bir yel değirmeni, öbür tarafında oluklu saçtan bir ahır duruyordu. Kapı kapalıydı. Bob arabayı durdurdu ve dışarı çıktık.

Kapının üzerine beyaz bir tahta çakılmıştı. Tahtaya da kötü bir el yazısıyla ve kırmızı kalemle uzun bir yazı yazılmıştı.

Sülüğün öpücüğü, kalamarın kucaklaması,
Şehvet düşkünü maymunun kirletici dokunuşu:
Peki, insan ırkını seviyor musun?
Hayır, pek değil!
BU DA DEMEKTİR Kİ, UZAK DUR!

"Eh, belli ki, doğru yere geldik," dedim.

Bob onayladı. Kapıyı açtık, geniş dövülmüş toprak bir yoldan geçtik ve evin kapısını çaldık. Kapı neredeyse biz çalar çalmaz, gözlüklü, yaşlı, topluca bir kadın tarafından açıldı. Kadın, mavi çiçek desenli pamuklu bir elbise ve çok eski kırmızı bir ceket giyiyordu. Bize sıcak bir gülümsemeyle baktı.

"Arabanız mı bozuldu?" diye sordu.

Başlarımızı salladık ve Bob, Bay Tallis'i görmeye geldiğimizi söyledi.

"Bay Tallis mi?" Yüzündeki gülümseme kayboldu, bembeyaz kesildi ve başını salladı. "Bilmiyor musunuz?" dedi. "Bay Tallis altı hafta önce göçtü."

"Yani öldü mü?"

"Göçüp gitti," diye yineledi ısrarla, sonra da kendi hikâyesini anlatmaya başladı.

Bay Tallis evi bir yıllığına kiralamıştı. O ve kocası yaşamak için ahırın arkasındaki küçük kulübeye yerleşmişlerdi.

---

* *Cottonwood*: Kavak; çiftliğin ismine (Cottonwood Çiftliği) göndermeyle. –*çn*

Tuvaleti dışarıdaydı, ama Kuzey Dakota'daki günlerinden buna alışıktılar. Ayrıca, şanslarına kış sert geçmemişti. Sonuçta bugünlerdeki fiyatlarla karşılaştırınca kira rakamından memnundular ve kendi mahremiyetinden hoşlanmasına saygı gösterdiğiniz sürece Bay Tallis dünyanın en tatlı adamıydı.

"Sanırım kapıdaki şu yazıyı yazan da oydu?"

Yaşlı bayan başıyla onayladı ve bunu sevimli bulduğunu söyledi; bilerek tabelayı orada bırakmıştı.

"Uzun zamandır mı hastaydı?" diye sordum.

"Aslında hasta değildi," diye yanıt verdi. "Ama her zaman kalbinde sorun olduğunu söylerdi."

Ve zaten bu yüzden göçüp gitmişti. Banyoda. Onu bir sabah banyoda bulmuştu; dükkândan aldığı bir düzine yumurtasını ve bir litre sütünü getirdiği sırada. Taş gibi soğuktu. Bütün gece orada yatmış olmalıydı. Hayatının en büyük şoku olmuştu. Hiçbir akrabasının bilinmiyor olması da, büyük bir karışıklık çıkarmıştı. Doktoru, sonra da Şerifi çağırmışlardı; zavallı yaşlı adamı tahnit etmek şöyle dursun gömebilmek için bile bir mahkeme kararı çıkartmak gerekmişti. Tüm kitapları, kâğıtları ve giysileri toplanmış, mühürlenip kutulara konmuştu. Bir yerden bir vârisi çıkarsa diye, Los Angeles'ta saklanıyordu. Şimdi o ve kocası eve geçmişlerdi, bu konuda kendini biraz kötü hissediyordu, çünkü Bay Tallis'in dört aylık daha kira sözleşmesi vardı ve her şeyi önceden ödemişti. Ama tabii bir açıdan müteşekkirdi de; yağmur ve kar yağmaya başlamıştı ve kulübede yaşadıkları zamanlardaki gibi tuvaletin evin dışarısında değil içeride olması iyiydi.

Nefes almak için ara verdi. Bob ile ben birbirimize baktık. "Sanırım bu durumda," dedim, "biz en iyisi gidelim."

Ama yaşlı bayan bunu duymadı. "İçeri gelin," diye ısrar etti. "İçeri gelin."

Önce duraksadık; sonra, davetini kabul ederek onu izledik ve küçük giriş lobisinden geçerek oturma odasına vardık.

Odanın bir köşesinde gazlı bir soba yanıyordu; hava sıcaktı; evin içinde kızartma ve çocuk bezi kokusu neredeyse elle tutulacak gibi somuttu. Ufak tefek yaşlı bir adam pencerenin yanındaki sallanan bir sandalyede Leprikon* cini gibi oturmuş, pazar günü karikatürlerini okuyordu. Onun yanında solgun, dalgın görünen bir genç kız -on yedisinden fazla olamazdı- bir kolunda bir bebek tutuyor ve öbür eliyle pembe bluzunun düğmelerini ilikliyordu. Çocuk geğirdi; ağzının kenarında bir miktar süt belirdi. Genç anne son düğmeyi kapatmadan bıraktı ve somurtan dudakları nazikçe sildi. Bir başka odanın açık kapısından genç bir sopranonun gitara eşlik ederek *Now is the Hour* şarkısını söyleyen sesi geliyordu.

"Bu benim kocam," dedi yaşlı kadın. "Bay Coulton."

Karikatürlerinden başını kaldırmadan, "Tanıştığımıza memnun oldum," dedi Leprikon kılıklı adam.

"Ve bu da torunumuz Katie. Geçen sene evlendi."

"Anlıyorum," dedi Bob. Başını eğerek kızı selamladı ve onu bu kadar ünlü yapan hoş gülümsemesiyle gülümsedi.

Katie ona o sanki sadece bir mobilya parçasıymış gibi baktı; sonra, son düğmeyi de kapattı, tek bir sözcük etmeden döndü ve üst kata çıkan merdivenleri tırmanmaya başladı.

"Ve bunlar," diye devam etti Bayan Coulton, Bob'u ve beni işaret ederek, "Bay Tallis'in iki arkadaşı mı demeliyim?"

Bay Tallis'in tam olarak arkadaşı sayılamayacağımızı açıklamalıydık. Bay Tallis hakkında bütün bildiğimiz çalışmalarıydı; çalışmaları bizi o kadar çok ilgilendirmişti ki, onunla tanışmayı umarak buraya kadar gelmiştik - tabii sadece ölümüne dair trajik haberleri alabilmiştik.

Bay Coulton gazetesinden başını kaldırdı.

"Altmış altı," dedi. "Sadece bu kadardı. Ben yetmiş iki yaşındayım. Geçen ekimde tam yetmiş ikiyi doldurdum."

---

* İrlanda mitolojisinde Keltler İrlanda'ya ayak basmadan önce burada yaşadıklarına inanılan yeşil giyimli ve küçük vücutlu cinler. *-y.n.*

Bir zafer kazanmış edasıyla küçük bir kahkaha attı ve Flash Gordon'a döndü – fethedilemez Flash, ölümsüz Flash, gerçekten var oldukları acınacak halleriyle değil, sutyen endüstrisi idealistlerinin olmaları gerektiğini iddia ettikleri halleriyle kızların ölümsüz şövalye kahramanları Flash.

"Bay Tallis'in Stüdyo'muza gönderdiği metni okudum," dedi Bob.

Leprikon kılıklı adam bir kez daha başını kaldırdı.

"Sinema sektöründe misiniz?" diye sordu.

Bob onayladı.

Yan odada müzik aniden susup bir müzik cümlesi ortasında kesildi.

"Şu büyük prodüksiyonlardan biri mi?" diye sordu Bay Coulton.

En cazip sahte alçak gönüllüğüyle, Bob onu sadece zaman zaman amatörce yönetmenlikle uğraşan bir yazar olduğuna temin etti.

Leprikon kılıklı adam yavaşça onayladı.

"Gazetede Goldwyn denilen herifin bütün büyük prodüksiyonlarda ücretlerde yüzde elli kesintiye gidilmesi gerektiğini söylediğini okudum."

Gözleri neşeyle parıldadı, bir kez daha küçük zafer kahkahasını saldı. Sonra aniden kendini gerçeklikten kopararak, mitlerine geri döndü.

Lublin'in karşısında İsa! Boğucu konuyu değiştirmek için Bayan Coulton'a Tallis'in filmlerle ilgilenip ilgilenmediğini soracaktım. Ama tam ben konuşmaya başlarken içerideki odadan gelen ayak sesleri ilgisini dağıttı.

Ben de başımı çevirdim. Kapı aralığında, siyah süveter ve ekose eteğiyle bilin bakalım kim duruyordu – kim mi? On altı yaşındaki Lady Hamilton*, bekâretini Coligny'e verdiği

---

* Emma, Lady Hamilton (1765-1815) İngiliz model ve aktris. –*çn*

sıradaki hâliyle Ninon de Lenclos*, *la petite* Morphilany, okul çağındaki Anna Karenina**.

"Bu Rosie," dedi Bayan Coulton gururla. "Öteki torunumuz."

"Rosie şan çalışıyor," dedi Bob'a. "Filmlerde rol almak istiyor."

"Ah, ne kadar ilginç!" diye coşkuyla bağırdı Bob. Ayağa kalkarak geleceğin Lady Hamilton'ıyla tokalaştı.

"Belki ona vereceğiniz öğütler vardır," dedi torununa düşkün büyükanne.

"Sadece mutlu olurum..."

"Bir sandalye çeksene, Rosie."

Kız göz kapaklarını kaldırdı ve Bob'a kısa ama derin bir bakış attı. "Eğer mutfakta oturmak sizi rahatsız etmezse," dedi.

"Elbette hayır!"

Beraber, içerideki odada kayboldular. Pencereden dışarıya bakınca, çıkıntıların gene gölgede kaldıklarını gördüm. Fare-kertenkeleler gözlerini kapamışlardı ve ölü numarası yapıyorlardı – elbette kurbanlarını kandırıp kendilerini güvende hissetmelerini sağlamak için.

"Bu şanstan da öte," diyordu Bayan Coulton. "İlahi takdir bu. Büyük sinema prodüksiyonlarından insanlar, tam da Rosie kendisine yardımcı olacak bir el ararken buraya geliyor."

"Tam da filmler vodviller gibi kaybolurken," dedi Leprikon tipli adam gözlerini önündeki sayfadan kaldırmadan.

"Bunları neye dayanarak söylüyorsunuz?"

"Bunları söyleyen ben değilim," diye yanıtladı yaşlı adam. "Şu Goldwyn denilen herif."

Mutfaktan çok şaşırtıcı, çocuksu bir kahkaha sesi geldi. Bob belli ki, yol alıyordu. Acapulco'ya bir başka yolculuk ön-

* Ninon de Lenclos (1620-1705) ünlü Fransız kibar fahişe ve sanat hamisi. –*çn*

** Lev Tolstoy'un aynı adlı romanından (1877) karakter. –*çn*

gördüm, ilkinden daha da feci sonuçlar doğuracak ikinci bir yolculuk.

Masum çöpçatan Bayan Coulton, hazla gülümsedi. "Arkadaşınızı sevdim," dedi. "Çocuklarla iyi anlaşıyor. Şu takım elbiselilerden değil."

İma edilen paylamayı yorum yapmadan kabul ettim ve bir kez daha Bay Tallis'in sinemaya olan ilgisinden haberdar olup olmadığını sordum.

Başıyla onayladı. Evet, Stüdyo'lardan birine bir şey gönderdiğinden ona söz ettiğini söyledi. Biraz para kazanmak istiyordu. Kendisi için değil; her ne kadar bir zamanlar kazandıklarının çoğunu kaybettiyse de hâlâ yaşamını sürdürmek için yeteri kadar parası vardı. Hayır, o Avrupa'ya göndermek için fazladan para istiyordu. Çok önce, Birinci Dünya Savaşı'ndan önce, bir Alman kızla evlenmiş. Sonra boşanmışlar ve kız bebekle beraber Almanya'da kalmış. Bugünse bir torundan başka hayatta kalmış kimse yok. Bay Tallis onu buraya getirmek istiyordu; ama Washington'dakiler ona izin vermiyorlardı. Dolayısıyla yapılacak ikinci en iyi şey, ona çokça para göndermek ve böylece eğitimini tamamlamasını ve iyi yemek yiyebilmesini sağlamaktı. Sinema için yazmasının nedeni buydu.

Sözleri bana aniden Tallis'in senaryosundan bir şeyler anımsattı – savaş sonrası Avrupa'sında çikolata için fahişelik yapan çocuklarla ilgili bir şeyler. Torun acaba bu çocuklardan biri miydi? "*Ich* sana vereceğim *Schokolade*, *du* bana vereceksin *Liebe**. Anladın mı?" Ancak çok az anlayabiliyorlardı. Bir Hershey çikolata barı önce; iki bar da iş bittikten sonra.

"Karısına ne olmuş?" diye sordum. "Ya torunun annesi ile babası?"

"Hepsi göçtüler," dedi Bayan Coulton. "Sanırım Yahudi'ydiler ya da onun gibi bir şey."

---

* Yarı Almanca: *Ben* sana *çikolata* vereceğim *sen* bana *aşk*. –*çn*

"Doğrusu," dedi Leprikon kılıklı adam aniden, "Yahudilere karşı herhangi bir şey düşünmüyorum. Ama hep aynı..." durakladı. "Belki de Hitler o kadar da aptal değildi."

Bu kez, bakmak üzere geri döndüğünün Katzenjammer Kids* olduğunu görebiliyordum.

Mutfakta bir başka çocuksu kahkaha patladı. On altısındaki Lady Hamilton'ın sesi sanki on birindeymiş gibi geliyordu. Bununla beraber, Bob'u selamlarkenki bakışı ne kadar da olgun, teknik olarak ne kadar da mükemmeldi! Açıkça, Rosie'ye dair en rahatsız edici olgu aynı anda hem masum hem kurnaz hem hesapçı bir maceraperest hem de örgü saçlı bir okul kızı olmasıydı.

"Bay Tallis tekrar evlenmiş," diye devam etti yaşlı kadın, kıkırdama seslerini de antisemitizmi de duymazdan gelerek. "Sahnelere çıkan biriyle. Bana ismini söylemişti, ama unuttum. Sonuçta uzun sürmemiş zaten. Kadın başka biriyle kaçıp gitmiş. Almanya'da karısı dururken bir daha evlendiği için, ona müstahak olduğunu düşünüyorum. Bence bütün bu boşanmalar ve başkasının kocasıyla evlenmeler doğru değil."

Takip eden sessizlikte hiç görmediğim bu adamın bütün hayat hikâyesini yazdım kafamdan. İyi bir aileden gelen genç New Englandlı. İyi eğitim almış, ama bilgiçlik taslamıyor. Doğal yeteneklere sahip, ama profesyonel yazarlığın yorgunluklarını tembel bir yaşama yeğlemesine neden olacak kadar aşırı değil. Harvard'dan Avrupa'ya gitmiş, zarif bir şekilde yaşamış, her yerdeki en iyi insanları tanımış. Ve sonra -Münih'te, emindim bundan- âşık olmuş. Kızı gözümün önünde canlandırdım, Liberty korselerinin Alman eşdeğerlerini giyiyor – başarılı bir sanatçının veya bir sanat hamisinin kızı. Neredeyse cisimleşememiş olanlardan biri, Wilhelm çağı zenginliğinin ve kültürünün akıntısında sürüklenen ürünlerinden biri; aynı anda hem belirsiz, hem de

* Rudolph Dirks tarafından 1897'de yaratılmış çizgi bant. –*çn*

keskin olabilen bir varlık, asla önceden tahmin edilemez ve delirtecek derecede idealist; *tief** ve Alman. Tallis âşık olmuştu, evlenmişti, karısının frijitliğine rağmen bir çocuk babası olmuştu, ev atmosferinin bunaltıcı ruhsallığından neredeyse astım olmuştu. Karşılaştırınca, Paris'in havası ve bir seyahat sırasında tanıştığı genç Broadway aktrisinin kişisel ambiyansı ne kadar da taze ve sağlıklıydı!

La belle Américaine
Qui rend les hommes fous,
Dans deux ou trois semaines
*Partira pour Corfu***

Ama bu kız Korfu'ya doğru yola çıkmamıştı – ya da çıktıysa da, Tallis'in eşliğinde çıkmıştı. Frijit değildi, bir akıntıda sürüklendiği yoktu, ne belirsizdi ne de keskin, ne derindi ne ruhsal, ne de bir sanat snobuydu. *Esas* olarak o, bir parça kaltaktı. Ve bu parçası, yıllar geçtikçe büyüdü. Ondan boşandığı sırada, tam bir hayvan hâlini almıştı.

1947'den geriye bakınca, benim imgelemimdeki Tallis ne yaptığını tam olarak görebiliyordu: Fiziksel zevk ve aynı zamanda erotik tahayyülün tatmini ve heyecanı uğruna, eşini ve çocuğunu manyakların eline bırakmıştı. Torununu ise, bir paket şekerlemesi olan ya da temiz bir yemek parası ödeyen herhangi bir askerin veya kaçakçının okşamalarına terk etmişti.

Romantik hayaller! Bayan Coulton'a döndüm.

"Onu tanımış olmak isterdim," dedim.

"Onu severdiniz," dedi bana. "Hepimiz Bay Tallis'i severdik. Size bir şey söyleyeyim mi," dedi bir sır açıklarcasına.

---

* Alm.: derin. *–çn*

** Guillaume Apollinaire'in "*Souvenir du Douanier*" (1914) başlıklı şiirinden: "*Erkekleri çılgına çeviren / Güzel Amerikalı / İki bilemedin üç haftaya / Korfu yolcusu.*" *–çn*

"Bayanlar Briç Kulübü için Lancaster'a her gidişimde, sırf onu ziyaret etmek için mezarlığa uğruyorum."

"Ve bahse girerim bundan nefret ediyordur," dedi Leprikon kılıklı adam.

"Bak, Elmer," diye karşı çıktı karısı.

"Ama bunu söylediğini duydum," diyerek ısrar etti Bay Coulton.

"Hem de defalarca. 'Eğer burada ölürsem', derdi, 'çölün ortasına gömülmek isterim.'"

"Stüdyo'ya gönderdiği senaryoda da bu kadarını yazmıştı," dedim.

"Öyle mi?" Bayan Coulton'un ses tonu, buna inanmadığını gösteriyordu.

"Evet. Gömülmek istediği mezarı da tarif ediyor hatta. Hiçbir şey olmadan, bir Joshua ağacının altında."

"Bunun yasal olmadığını ona söyleyebilirdim," dedi Leprikon kılıklı adam. "Cenaze levazımatçıları Sacramento'da yasama kurulunda kanun tasarısı için kulis yaptıklarından beri yasak. Gömüldükten yirmi yıl sonra kazılıp çıkarılan bir adam biliyorum – şurada çıkıntıların ötesinde." Goya'nın kertenkelemsi farelerine doğru elini salladı. "Çoktan toprağa karışmış olmasına rağmen yeğenine üç yüz dolara patlamıştı."

Hatırladıkları onu kıkırdattı.

"*Ben* çölde gömülmek istemezdim," dedi karısı kesin bir ifadeyle.

"Neden olmasın?"

"Çok yalnız," diye yanıtladı. "Bundan nefret ederdim."

Bundan sonra ne söyleyeceğimi düşünürken solgun genç anne elinde bir bebek beziyle merdivenlerden aşağı indi. Mutfağa bakmak için bir anlığına durdu.

"Dinle Rosie," dedi alçak, öfkeli bir sesle. "Bir değişiklik olarak biraz iş yapmanın zamanı geldi."

Sonra döndü ve evin girişine doğru yürüdü. Açık bir kapı ev banyosunun modern konforunu yansıtıyordu.

"Gene ishal olmuş," dedi acı bir sesle, büyükannesinin yanından geçerken.

Yüzü kızarmış, gözleri heyecanla parlamış bir hâlde geleceğin Lady Hamilton'ı mutfaktan çıktı. Onun arkasından, kapı aralığında, geleceğin Hamilton'ı duruyordu; Lord Nelson olacağını* hayal etmekle meşguldü.

"Büyükanne," diye seslendi kız "Bay Briggs benim için bir sahne denemesi ayarlayabileceğini düşünüyor."

Aptal! Ayağa kalktım.

"Gitme zamanı geldi, Bob," dedim, zaten fazla bile kalmış olduğumuzu bilerek. Banyonun yarı açık kapısından leğende suyla çitilenen bebek bezlerinin sesi geliyordu.

"Dinle!" diye fısıldadım Bob'a biz geçerken.

"Neyi dinleyeyim?" diye sordu.

Omuzlarımı silktim. Kulakları var, ama yine de duyamıyorlar.

Evet, sonuçta fiilen Tallis'e ancak bu kadar yaklaşabilmiştik. Okuyucu bundan sonra onun zihnini kendisi keşfedebilecek. *Maymun ve Öz* metnini bulduğum gibi burada yayımlıyorum, hiç değiştirmeden ve yorumsuz olarak.

---

* Sir William Hamilton'ın eşi Emma, Lady Hamilton, amiral Lord Nelson'ın metresiydi. *–çn*

II

SENARYO

Unvanlar, krediler ve en sonunda borazanların ve muzaffer melekler korosunun eşliğinde YAPIMCININ adı.

Müziğin karakteri değişir ve Debussy bu besteyi yapmak için hayatta olabilseydi ne kadar da narin olurdu, ne kadar aristokratik, ne kadar kusursuzca saf, Wagner gibi yağlı ve kulağa hücum etmeyen, ya da Strauss gibi bir görgüsüzlükten uzak! Perdeye gelince, Technicolor'dan daha iyi bir şeyle, güneşin doğuşundan bir saat öncesi. Gece, neredeyse pürüzsüz denizin karanlığından bir türlü ayrılamaz; fakat gökyüzünün kenarlarında yeşilden doruklarına doğru derin bir maviye bürünen şeffaf solgun dağlar. Doğuda Seher Yıldızı hâlâ görülebiliyor.

ANLATICI

İfade edilemeyecek bir güzellik, kavrayışın çok ötesinde bir huzur...
Fakat, eyvah, perdemizde
Şu amblemin amblemi
Büyük ihtimalle Ella
Wheeler Wilcox'ın bir
Şiiri için Bayan Bilmemkim'in
Yaptığı bir illüstrasyonu gibi görünecek.

Doğadaki yücelikten sanat
Çoğu kez sadece
Saçmalık imal eder.
Ama risk alınmalıdır;
Çünkü siz oradakiler, siz izleyiciler,
Bir şekilde her ne pahasına olursa olsun,
Wilcox ya da daha kötüsü,
Bir şekilde hatırlatılmalı size
Hatırlamaya ikna edilmelisiniz.
Neyin ne olduğunu anlama isteği
Duymak için yalvarmaya ikna edilmelisiniz.

Anlatıcı konuşurken, bir Sonsuzluk amblemi olan amblemimizden uzaklaşıyoruz ve tamamen dolu bir sinemaya giriyoruz. Işık biraz daha loşlaşıyor ve aniden izleyicinin tümüyle her iki cinsten iyi giyimli babunlardan oluştuğunu anlıyoruz. İlk çocukluk evresinden ikinci çocukluk evresine her yaştan babunlar.

ANLATICI

Fakat insan, kibirli insan,
Azıcık bir yetkeye kavuşmayagörsün–
En kendinden emin gününde ne denli cahil olduğundan bihaber
Camı andıran kırılgan özüyle öfkeli bir maymun gibi
Yüce cennetin önünde bunca fantastik dolap çeviriyor
Ağlatırken Melekleri.*

Maymunların son derece dikkatle baktıkları ekrandaki görüntüye geçilir. Ancak Semiramis veya Metro-Goldwyn-

* William Shakespeare'in 1604 tarihli *Kısasa Kısas* (Measure for Measure) oyunundan: "But man, proud man / Drest in a little brief authority– /Most ignorant of what he is most assur'd. / His glassy essence–like an angry ape, / Plays such fantastic tricks before high heaven / as make the angels weep." –*çn*

Mayer'in hayal edebileceği bir sahnede pembe gecelikli, dudakları mora boyanmış, burnu leylak rengi pudralanmış, ateşli kırmızı gözlerine rimel çekilmiş samimi tavırlı bir genç dişi babun görüyoruz. Kısa art ayaklarının izin verdiği ölçüde keyifle sallanıyor. Bir gece kulübünün parlak ışıklarla aydınlatılmış sahnesine yürüyerek çıkıyor ve iki üç yüz çift kadar kıllı elin alkışları altında, Louis XV mikrofonuna yaklaşıyor. Onun arkasından, dört ayağı üzerinde ve bir köpek tasmasına eklenmiş hafif çelik zincire bağlanmış Michael Faraday geliyor.

ANLATICI

"En kendinden emin gününde ne denli cahil olduğundan bihaber..." Ve eklemem gerekir ki bizim bilgi dediğimiz şey sadece Cehaletin bir başka adından ibarettir – çok daha iyi örgütlenmiş elbette ve son derece bilimsel ve tam da bu nedenle ne kadar mükemmel olursa o kadar çok öfkeli maymun üretiyor. Cehaletin yalnızca cehalet olduğu zamanlarda, bizler lemurlara, mamutlara ve bön maymunlara eşdeğerdik. Bugün, bizim bilgi dediğimiz şu Yüce Cehalet sayesinde, insanın itibarı öylesine arttı ki, şimdi aramızdakilerin en düşük seviyelisi, bir babun, en yükseği de bir orangutan, ya da daha doğrusu, eğer Toplumun Kurtarıcısı mevkiine yükselirse, gerçek bir Goril.

Bu sırada, dişi babun mikrofona ulaşmıştır. Başını çevirerek, dizleri üzerindeki Faraday'i fark eder, belini doğrultup arkaya doğru sızlanarak kaykıldığını görür.

"Aşağı, bayım, aşağı!"

Ses tonu tartışmaya yer bırakmayacak kesinliktedir; mercan başlı kamçısıyla yaşlı adama vurur. Faraday irkilir ve itaat eder, seyirciler arasındaki maymunlar zevkle kahkaha atarlar. Dişi babun onlara öpücük gönderir, sonra, mikrofonu kendine doğru çekip güçlü dişlerini göstererek şarkı söyle-

meye başlar. En son popüler şarkısını, azalan bir yatak odası kontraltosuyla seslendirir.

Aşk, Aşk, Aşk–
Aşktır esas öz
Her düşündüğümün, her yaptığımın özü.
Ver bana, ver bana, ver bana.
Ver bana rahatlamayı
Yani kendini.

Faraday'in şaşkınlık, tiksinti, içerleme yansıtan yüzüne odaklanma ve sonunda, utanç ve ıstırap o noktaya geliyor ki, kırışık yanaklardan gözyaşları akmaya başlıyor.

Folks in Radio Land'den montaj çekimleri araya giriyor.

Hoparlör ona en gizli arzularının hayali gerçekleşimini ve gerçek kışkırtılmasını sunarken, tombul bir babun ev kadını sosis kızartıyor.

Bir babun bebek karyolasında ayağa kalkmış, lazımlık iskemlesine uzanmış, rahatlama vaadinin peşinde.

Orta yaşlı bir babun yatırımcı, şarkıyı dinlemek için borsa haberlerini okumayı yarıda kesti, gözlerini kapadı ve kendinden geçerek gülümsedi. *Ver bana, ver bana, ver bana, ver bana.*

İki genç babun, park edilmiş bir arabanın içinde yakalandılar müziğe. "*Yani kendini.*" Ağızlara ve pençelere yakın çekim.

Faraday'in gözyaşlarına geri dönüş. Şarkıcı döner, Faraday'in ıstıraplı yüzünü fark eder, bir gazap çığlığı koparır ve hışımla vurmaya başlar, seyircilerin coşkulu alkışları arasında vahşice darbeler birbirini izler. Gece kulübünün altın ve yasemin rengi duvarları buğulandığında ve ilk sahnemizin alacakaranlığında bir an için maymunu ve esir aldığı zekânın siluetini görürüz. Sonra bu ikisi görüntüden çekilirler ve geriye sadece Sonsuzluğun ambleminin amblemi kalır.

ANLATICI

Deniz, parlak gezegen, gökyüzünün sınırsız kristali – elbette hatırlıyorsun onları! Elbette! Yoksa unutmuş olabilir misin, zihinsel Hayvanat Bahçesi'nin, Akıl Hastanesi'nin ve sadece senin isminin ışıklı olduğu bütün o hayali sinemalar Broadway'inin arkasında ne yattığını asla keşfedemediğini unutmuş olabilir misin?

Kamera gökyüzünde hareket eder ve böylece siyah tırtıklı görünümüyle kayalık bir ada ufku keser. Büyük, dört direkli bir ıskuna adanın ardında seyretmektedir. Yaklaşırız ve *Canterbury* adlı geminin Yeni Zelanda bayrağı taşıdığını görürüz. Geminin kaptanı ile bir grup yolcu küpeştelerde gözlerini doğuya dikmiş bir hâlde durmaktadırlar. Biz de onların dürbünlerinden bakarız ve kıraç bir sahil görürüz. Sonra, neredeyse aniden, güneş uzak dağların arkasından yükselir.

ANLATICI

Bu yeni parlak gün 2108 yılının 20 Şubat'ıydı ve bu insanlar Yeni Zelanda'dan gelen Kuzey Amerika'yı Yeniden Keşfetme Seyahati'nin bir üyesiydiler. Üçüncü Dünya Savaşı'nın savaşçıları tarafından ayrı tutulan Yeni Zelanda –hayır, söylemeliyim ki, herhangi bir insani sebepten değil, fakat sadece, Ekvator Afrika'sı gibi, herhangi birinin yok etmesine değmeyecek kadar ücra olduğu için– ayakta kalmış ve hatta dünyanın geri kalanındaki tehlikeli radyoaktif koşullar nedeniyle bir yüzyıldan fazla bir süre neredeyse tam bir yalıtılma sayesinde alçak gönüllüce gelişmişti. Şimdi tehlikenin geçmesiyle ilk kâşifler karşınızda. Batı'dan gelerek Amerika'yı yeniden keşfediyorlar. Ve bu sırada, dünyanın öbür tarafında, siyah adamlar Nil'den aşağıya inip Akdeniz'i geçmek için yol alıyorlar. Yarasaların sardığı Parlamentoların Anası'nın salonunda muhteşem kabile dansları! Ve Vatikan labirenti – kadın sünnetinin uzun ve karmaşık ayinlerini gerçekleştirmek

için ne harika bir yer! Hepimiz tam olarak istediklerimize kavuşuyoruz.

Sahne kararır; bir silah sesi gelir. Tekrar ışıklar açılınca, üniformalı bir grup babunun arkasında, boynunda tasmayla çömelmiş Dr. Albert Einstein'ı görürüz.

Kamera ıssız, dar bir molozlar, devrik ağaçlar ve cesetler diyarından geçer, başka nişanlar taşıyan ve başka bir bayrağın altında duran ikinci bir hayvan grubunda durur, ama arkalarında aynı Dr. Albert Einstein vardır, tam olarak aynı konumda, uzun çizmelerinin dibinde çömelmiş durmaktadır. Karışık halemsi saçlarının altında, iyi, masum bir yüz, acı dolu bir şaşkınlık ifadesi taşıyor. Kamera bir Einstein'dan öbür Einstein'a gider gelir. Birbirinin tıpkısı iki yüze yakın çekim yapılır, efendilerinin boyalı deri çizmelerinin arasından efkârlı bir şekilde birbirlerine bakıyorlardır.

Film müziğinde, insan sesi, saksafonlar ve çellolar rahatlama hasretini yansıtmaya devam ederler.

"Sen misin, Albert?" diye ikircikli bir şekilde sorar Einstein'lardan biri.

Diğeri yavaşça başını sallar.

"Korkarım öyle, Albert."

Karşı karşıya gelen orduların yukarıda tuttukları bayrakları esintiyle beraber aniden dalgalanmaya başlar. Renkli bayraklar açılır ve sonra yeniden kendi üzerlerine kapanır, tekrar açılır ve bir kez daha kapanırlar.

ANLATICI

Dikey şeritler, yatay şeritler, yuvarlaklar ve haçlar, kartallar ve çekiçler. Tamamen keyfi işaretler. Ama bir işaretin ilişkilendirildiği her gerçeklik böylelikle o işaretin kurbanı oldu. Goswami ve Ali beraber barış içerisinde yaşıyorlardı. Ama benim bir bayrağım vardı; senin bir bayrağın vardı; Babun-Tanrı'nın tüm evlatlarının bayrakları vardı. Hatta Ali ve

Goswami'nin de bayrakları vardı ve bayraklar yüzünden sünnet derisi olanın olmayanın bağırsaklarını deşmesi ve sünnet olmuş olanın olmayanı vurması, karısına tecavüz etmesi ve çocuklarını hafif ateşte kızartması haklı ve yerinde oldu.

Ama bu arada, bayraklı şamandıranın üzerinde büyük bulutlar ve bulutların da ötesinde bizim donuk, cam gibi Öz'ümüzün de amblemi olan mavi boşluk. Ve bayrak direğinin dibinde buğday ve zümrüt yeşili pirinç ve darı yetişiyor. Beden için ekmek ve tin için ekmek. Yapmamız gereken seçim ekmek ile bayraklar arasında. Ve bayrakların, neredeyse oy birliğiyle seçtiğimiz şey olduğunu söylemem gerek.

Kamera, bayraklardan Einstein'lara iner ve Einstein'lardan arka plandaki madalyalarla donanmış Kurmaylara geçer. Birlikte ve aynı anda, iki Feldmareşalismos bir emir verirler. Aynı anda, her iki taraftan, aerosol bombalarını salmak için gerekli tüm motorize ekipmanla babun teknisyenler çıkar. Bir ordunun basınç tanklarının üzerinde TULAREMİ yazılıdır, düşmanlarının basınç tanklarındaysa GELİŞTİRİLMİŞ SAKAĞI, %99,44 SAFLIK GARANTİSİ. Her iki teknisyen grubuna da maskot Louis Pasteur zincirleriyle eşlik ediyor. Film müziğinde babun kızın şarkısı hatırlatılıyor. *Ver bana, ver bana, ver bana rahatlamayı*. Sonra bu cinsellik dolu sesler, büyük orkestralarca çalınan ve on dört bin seslik korolarca seslendirilen "Umut ve İhtişamın Ülkesi"'ni* söyleyecek şekilde yumuşar.

ANLATICI

Hangi ülke, diye soruyorsun?
Ben de yanıtlıyorum,
Herhangi bir kadim ülke.
Ve İhtişam, elbette, Maymun-Kral'ın ihtişamıdır,

---

* *Land of Hope and Glory*: yurtsever bir Britanya şarkısı; Edward Elgar tarafından 1901'de bestelendi, sözleri sonradan A.C. Benson tarafından 1902'de kaleme alındı. *-çn*

Umuda gelince–
Küçük kalbini serin tut, umut yok,
Sadece neredeyse sonsuz ihtimaller var
Aniden ya da ıstırap veren yavaşlıkta
Tamamlamak için
Nihai ve çaresiz
rahatlamayı.

Vanalardaki pençelerin yakın çekimleri; sonra kamera geri çekiliyor. Basınç tanklarının dışında, iki sarı sis akıntısı birbirlerinin etrafında dönmeye başlıyorlar, ıssız topraklarda, ağır ağır.

ANLATICI

Sakağı, dostlarım. Sakağı –insanlar arasında yaygın olmayan bir at hastalığı. Ama korkmaya hiç gerek yok, bilim onu evrenselleştirebilir. Ve işte bunlar onun belirtileri. Tüm eklemlerde korkunç acılar. Tüm bedende püstüller. Derinin altında, sonunda patlayan ve yaraları dağılan sert şişkinlikler. Burnun mukoza zarı iltihaplanır ve pis kokan yoğun irinler boşalıp sızar. Burun deliklerinin içinde hızla irinli yaralar oluşur ve çevreleyen kemikleri ve kıkırdakları yiyip bitirirler. Enfeksiyon burundan gözlere yayılır, ağza, boğaza ve bronşitlere geçer. Üç hafta içinde hastaların çoğu ölür. *Herkesin* ölmesi gerektiğini görmek, şimdi sizin hükümetiniz için çalışan şu bazı parlak genç doktorların hedefi olmuştur. Ve sadece sizin hükümetiniz değil, dünyanın kolektif şizofrenisinin tüm diğer seçilmiş veya kendinden menkul örgütleyicileri de Biyologlar, patolojistler, fizyolojistler – işte buradalar, laboratuvarda geçirilmiş zorlu bir günün ardından, evlerine, ailelerine dönüyorlar. Küçük tatlı eşleriyle bir kucaklaşma. Çocuklarla oynanan gürültülü oyunlar. Arkadaşlarla sakin bir akşam yemeği, ardından oda müziği veya politika veya felsefe hakkında zekice sohbetlerle dolu bir akşam. Ardından

saat on birde yatak vakti ve evli âşıkların tanıdık zevkleri. Ve sabah, portakal suyu ve greyfurtlarından sonra, tam da onlarınkine benzeyen başka ailelerin daha da öldürücü bir *bacillus mallei* türüyle enfeksiyonu nasıl kapabileceklerini keşfetmek için tekrar işlerine giderler.

Mareşalismolardan bir başka komut havlaması. Her iki ordunun Dâhilerden sorumlu çizmeli maymunlarından şiddetli kamçı şaklamaları, çekiştirilen tasma sesleri gelir.

Karşı koymaya çalışan Einstein'lara yakın plan çekim.
"Hayır, hayır... yapamam."
"Yapamam diyorum sana."
"Hain!"
"Vatan haini!"
"Pis Komünist!""
"Çürümüş Burjuva-Faşist!"
"Kızıl Emperyalist!"
"Kapitalist-Tekelci!"
"Al sana!"
"Al sana!"

Tekmelenmiş, kamçılanmış, biraz boğulmuş durumdaki Einstein'lar sonunda bir tür nöbetçi kulübesine sürüklenirler. Bu kulübelerin içinde kadranlar, yumrular ve şalterlerle dolu malzeme tahtaları vardır.

ANLATICI

Kuşkusuz çok açık.
Her okul çocuğu bilmiyor mu bunu?
Sonuçları maymunlar seçer; sadece araçlar insanındır.
Papio'nun pezevengi, babunların veznedarı,
Onaylama hevesiyle, koşarak geliyor Akıl;
Geliyor, tiranlara yaltaklanarak, bir osuruktan Felsefeyle;
Geliyor, bir Prusya pezevengi, Hegel'in patentli Tarihiyle;

Geliyor ilaçla Maymun-Kral'ın afrodizyaklarını yönetmek için;
Geliyor, uyakla ve Belagatle, onun nutuklarını yazmak için;
Geliyor onun roketlerini vardıracak Hesaplarla
Şaşmadan okyanusun öte yakasındaki yetimhaneye;
Geliyor, amaçlamış olarak, taşkınca yalvarmak üzere
Leydimize içten direkt bir vuruş için.

Bando, "Umudun ve İhtişamın Ülkesi"nden "İleri, Hıristiyan Askerler"e en yapış yapış Wurlitzer* yorumlarıyla sahne alıyor. Çok Sayın Başrahip ve Keşişin, Adil Papazın izlediği Bronx'un Babun-Piskoposu, mücevherlerle süslü piskopos asasını pençesinde tutarak, iki Feldmareşalismosunu ve onların milliyetçi yargılama yöntemlerini kutsamak için muhteşem bir şekilde ilerliyor.

ANLATICI

Kilise ve Devlet
Hırs ve Nefret: –
Bir Yüce Goril içinde
İki Babun-Şahıs

OMNES

Âmin, âmin.

PİSKOPOS

*In nomine babuini...***

Film müziği bütünüyle *vox humana* ve koristlerin melek seslerinden oluşuyor.

---

* Wurlitzer: elektrikli piyanolarıyla meşhur popüler bir piyano markası. –*çn*

** Hıristiyanlıktaki Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adına'da (*In nomine patri, et filii, et spiritus sancti*) Baba'nın yerini Babun'un aldığı bir göndermeyle. –*çn*

"Önümüzde giden (dim) İsa'nın (pp) haç'ıyla (ff)."

Dev pençeler Einstein'ları ayağa kaldırıyor ve yakın çekimde, bileklerini kavrıyorlar. Denklemler yazmış ve Johann Sebastian Bach çalmış o parmaklar, maymunların rehberliğinde, ana şalterleri kaplıyor, korkmuş ve gönülsüz bir hâlde, aşağı indiriyor. Küçük bir klik sesi ve sonunda nihayet Anlatıcı'nın sesiyle kesilen uzun bir sessizlik.

ANLATICI

Süpersonik hızla hareket eden füzelerin bile hedeflerine varmaları fark edilebilecek bir sürede gerçekleşir. Peki, çocuklar, Son Yargı'mız için beklerken biraz kahvaltıya ne dersiniz!

Maymunlar sırt çantalarını açar, Einstein'lara biraz ekmek, birkaç havuç ve iki ya da üç öbek şeker fırlatır ve sonra kendilerini rom ve Bologna sosisine verirler.

Biz ıskunanın güvertesinde kaybolurken Yeniden Keşif Seferi'nin bilim adamları da kahvaltı ediyorlar.

ANLATICI

Ve bunlar o Yargı'dan kurtulanlardan birkaçı. Çok hoş insanlar! Ve onların temsil ettikleri uygarlık – o da çok hoş. Fazla ilginç veya görkemli bir şey yok elbette. Parthenonlar ya da Sistina Şapelleri yok, Newtonlar ya da Mozartlar veya Shakespeareler yok; ama Ezzelinolar, Napolyonlar ya da Hitlerler veya Jay Gouldlar da yok, ne Engizisyon var ne de NKVD'ler*, ne temizleme var ne soykırım ne de linç. Yükseklikler ve uçurumlar yok, ama çocuklar için bolca süt var, IQ ortalaması hiç de fena değil, ve her şey, biraz görgüsüzce de olsa, samimi, duyarlı ve insancıl.

---

* NKVD: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nde KGB'nin öncüsü gizli servis, İçişleri Halk Komiserliği. *–çn*

Adamlardan biri dürbününü kaldırıp, şimdi yalnızca iki ya da üç kilometre uzaklıkta olan kıyıya bakar. Aniden sevinçli bir şaşkınlıkla bağırır.

"Bak!" Dürbünü arkadaşlarından birine uzatır. "Tepenin zirvesinde."

Diğeri bakar.

Alçak tepelerin teleskopik çekimi. Dağ sırtının en yüksek noktasında, üç petrol kuyusu kulesi, gökyüzünde modernize edilmiş ve daha verimli bir Golgota'nın ekipmanı gibi siluet olarak görünüyorlardı.

"Petrol!" diye heyecanla bağırır ikinci gözlemci. "Petrol kuyuları hâlâ duruyor."

"Hâlâ duruyorlar mı?"

İkisi de şaşkındır.

"Bu demektir ki," der jeolog, yaşlı Profesör Craigie, "buralarda çok büyük patlamalar gerçekleşmiş olamaz."

"Ama patlamalar olması şart değil ki," diye açıklar Nükleer Fizik Departmanı'ndan meslektaşı. "Radyoaktif gazlar aynı işi daha etkin olarak, üstelik daha geniş bir alanda halleder."

"Bakterileri ve virüsleri unutmuş gibisin," der biyolog Profesör Grampian. Sesi, kendini kenarda bırakılmış gibi hisseden bir adam tonundadır.

Sadece bir antropolog olan ve bu yüzden tartışmaya yapabileceği herhangi bir katkı olmayan genç karısı, doktora öfkeyle bakarak kendini oyalamaktadır.

Tüvit takımının içinde atletik, kenarları boynuzlu gözlüklerinin arkasında da çok zeki görünen Botanik Departmanı'ndan Bayan Ethel Hook, onlara oldukça yaygın bir bitki hastalığının varlığının neredeyse kesin olduğunu hatırlatır. Söylediklerine onay almak için başını sallayan meslektaşı Dr. Poole'a döner.

"Uzun erimde," diyordu bütün profesör havasını takınarak, "yenilebilir bitkilerdeki hastalıkların etkileri parçalayıcı

materyallerden veya insan eliyle yapılmış salgın hastalıklardan hiç de az olmaz. Örneğin, patatesi ele alalım..."

"İyi de neden bu fantezilerle oyalanıyorsunuz?" diye gürler grubun tok sözlü mühendisi Dr. Cudworth. "Su kemerlerini kırın ve bir hafta içinde her şey tükensin. İçecek yoksa hayat da yok." Kendi şakasına kapıldı ve muazzam bir kahkaha attı.

Bu sırada psikolog Dr. Schneeglock, oturduğu yerden gülümseyerek ve küçük görmemek için kendini zorlayarak dinliyordu.

"Su yolları neden dert olsun ki?" diye sordu. "Tek yapmanız gereken, komşunuzu kitle imha silahlarından biriyle tehdit etmek. Onun kendi paniği gerisini halledecektir. Psikolojik tedavinin New York'a neler yaptığını hatırlayın mesela. Denizaşırı yapılan kısa dalga yayınlar, akşam gazetelerindeki manşetler. Ve hemen ardından köprülerde ve tünellerde birbirini ölümüne çiğneyen sekiz milyon insan. Hayatta kalanlar çekirgeler gibi, vebaya yakalanmış fareler kalabalığı gibi kırsal bölgelere dağıldılar. Su kaynaklarını kirlettiler. Tifo, difteri ve zührevi hastalıklar yaydılar. Isırdılar, pençelediler, yağmaladılar, öldürdüler, tecavüz ettiler. Ölü köpekleri ve çocuk cesetlerini yediler. Görüldükleri yerde çiftçiler tarafından vuruldular, polisler tarafından coplandılar, Eyalet Muhafızları tarafından makineli tüfekle tarandılar, Kanunsuzlar tarafından ipe dizildiler. Ve aynı şey Chicago'da, Detroit'te, Philadelphia'da, Washington'da; Londra'da, Paris'te, Bombay'da ve Şanghay'da; Moskova'da, Kiev'de, Stalingrad'da; bütün başkentlerde, bütün imalat merkezlerinde, bütün limanlarda, bütün demir yolu makaslarında, dünyanın her yerinde yaşanıyordu. Tek bir kurşun atılmadı ve uygarlık neredeyse enkaza dönüşmüştü bile. Askerlerin neden bombalarını kullanmaya gerek duyduklarını aklım almıyor."

Aşk korkuyu yok eder; ama öte yandan korku da aşkı yok eder. Ve sadece aşk değildir yok ettiği. Korku ayrıca zekâyı, iyiliği, tüm güzellik ve doğruluk düşüncelerini yok eder. Odanın köşesindeki iğrenç varlığının ve kapının kilitli olduğunun farkına varan kişinin sersem ve şakamsı ümitsizliğinde geriye kalan tek şey, hiçbir pencerenin olmadığı düşüncesidir. Ve şimdi her şey üzerine üzerine gelmeye başlamıştır. Celladın yardımcısı neredeyse şehvetli bir hamleyle ona doğru yaklaştığında koluna dokunan bir kol hisseder, burnuna bir nefes kokusu gelir. "Sıra sende ahbap, lütfen bu taraftan." Ve aniden sessiz dehşeti anlamsız olduğu kadar da şiddetli bir çılgınlığa dönüşür. Artık ne arkadaşlarının arasında bir insan, ne de diğer mantıklı varlıklarla açıklıkla konuşan mantıklı biridir; sadece kapanda feryat edip çırpınan yaralı bir hayvandır o. Nihayetinde, korku bir insanın insanlığını bile yok eder. Ve korku, benim sevgili dostlarım, korku modern hayatın en temel taşlarından biridir. Çokça çığırtkanlığı yapılan ve hayat standartlarını yükseltirken vahşice ölüm ihtimalimizi de yükselten teknolojinin korkusu. Tek eliyle cömertlikle verdiğinden de fazlasını diğer eliyle alan bilimin korkusu, intihara varan bağlılığımızla, uğruna öldürmeye ve ölmeye hazır olduğumuz, ölümcüllüğü kanıtlanmış kurumların korkusu. Kaçınılmaz şekilde bizi öldürmek ve köleleştirmek için kullandıkları iktidarlara, alkışlayan kalabalıklarla yükselttiğimiz, Büyük Adamların korkusu. İstemediğimiz, ama gerçekleşmesi için de elimizden gelen her şeyi yaptığımız Savaşın korkusu.

Anlatıcı konuştukça, babunların ve onların tutsak Einstein'larının açık havada yaptıkları pikniğe sızıyoruz, "İleri, Hıristiyan Askerler"in ilk iki dizesi üst üste, daha hızlı, daha yüksek sesle tekrarlanırken zevkle yiyip içiyorlar. Birdenbi-

re, birbirini izleyecek muazzam patlamaların ilkiyle müzik kesilir. Karanlık. Uzun süren, kulakları sağır edici çarpma, parçalama, çığlık ve inilti sesleri. Sonra sessizlik ve artan ışık ve bir kez daha seher yıldızıyla ve narin, saf müzikle birlikte güneşin doğuşundan bir saat öncesi.

ANLATICI

Tarifi mümkün olmayan bir güzellik, akıl almaz bir huzur...

Çok uzaklarda, ufkun ötesinde, gül renkli dumandan bir sütun göğe doğru yükseliyor, yukarıda kocaman bir mantara benzeyerek şişiyor ve orada asılı kalıp yalnız gezegeni gölgede bırakıyor.

Tekrar piknik sahnesine dönüyoruz. Babunların hepsi ölmüş. Korkunç yanıklarla şekillerini kaybetmiş iki Einstein, çiçek açmış elma ağacından arta kalanın altında yan yana uzanıyor. Geliştirilmiş Sakağı sızdırmaya devam eden bir basınç deposundan fazla uzakta değiller.

İLK EINSTEIN

Bu adaletsiz, doğru değil...

İKİNCİ EINSTEIN

Biz ki, hiç kimseye hiçbir zaman zarar vermemiş kişileriz;

İLK EINSTEIN

Biz ki, sadece Hakikat için yaşadık.

ANLATICI

Ve tam da bu titizliğiniz yüzünden ölüm saçan maymunların hizmetinde ölüyorsunuz. Pascal üç yüz yıl evvelinden bunu açıkladı. "Hakikatin kendisini putlaştırıyoruz, oysa iyilik sevgisinden ayrı bir hakikat Tanrı değildir, ne sevilmesi ne

tapılması gereken bir Tanrı siluetidir."* Siz bir puta tapınmak için yaşadınız. Ve son tahlilde, her putun adı Molek'tir.** Ve işte siz de bu noktadasınız, dostlarım, işte buradasınız.

Birdenbire esiveren sert rüzgârla karışan ağır sis, veba gibi, sessizce ilerlemekte, irin renkli buhar, elma çiçeklerinin arasından girdaplanarak dönen çelenkler gönderip boylu boyunca uzanmış iki bedeni yutmak için alçalmaktadır. Boğuk bir çığlık, yirminci yüzyıl biliminin intihar ederek ölümünü ilan ediyor.

Güney Kaliforniya'da Los Angeles'ın otuz kilometre kadar batısında bir noktaya geçiyoruz. Yeniden Keşif gezisinin bilim adamları bir balina teknesinden inmekteler. Denize boşaldığı noktada paramparça olmuş büyük bir lağım borusu, geri planda duruyor.

ANLATICI

Parthenon, Kolezyum–
Bir zamanlar Yunanistan olan ihtişam, azamet, ıvır zıvır.
Ve tüm diğerleri:–
Teb ve Copán, Arezzo ve Ajanta;
Bourges,*** cenneti şiddetle ele geçiriyor,
Ve Kutsal Hikmet, kendini dalgalara bırakmış.
Fakat bir zamanlar Kraliçe Victoria olan ihtişam
Kuşkusuz W.C. olarak duruyor;

---

* Blaise Pascal, *Düşünceler*, çev. Devrim Çetinkasap (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2019), 582, s. 267.

** Molek kendisine "Ge Ben Hinnom" vadisinde olasılıkla canlı hayvan ve çocuk kurbanların yakılarak sunulduğu bir tanrıdır. *y.n*

*** Teb: Antik Mısır kenti; Copán: günümüzde Honduras'ta yer alan Kolomb-öncesi dönemde kurulmuş Maya kenti; Arezzo: günümüzde İtalya'da yer alan Etrüsk kenti; Ajanta: günümüzde Hindistan'da yer alan kayaya oyulmuş Budist anıtlar içeren mağaralar; Bourges: günümüzde Fransa'da yer alan tarihi kent. *–çn*

Bir zamanlar Franklin Delano* olan ihtişam
Şimdiye kadarki açık ara en büyük atık su borusu–
Şimdi kuru ve parçalanmış, Ichabod, Ichabod;**
Ve prezervatiflerin nakliyesi (bastırılamaz neşelilikleriyle
Umut gibi, şehvet gibi) artık hiç beyazlatmıyor
Dağ lalelerinden ya da yaz papatyalarından bir galaksiye benzeyen
Bu yalnız sahili.

Bu arada bilim adamları, akıllarından Dr. Craigie'i geçirerek, kumsalı geçmiş alçak tepeye tırmanmış, kumlu ve aşınmış düzlüğün üzerinden ötedeki tepelerde bulunan petrol kuyularına doğru ilerliyorlardır.

Kamera, Keşif Gezisi Baş Botanikçisi Dr. Poole üzerinde sabitleniyor. Dr Poole büyüteciyle çiçekleri inceleyerek, numune çantasına topladığı parçaları yerleştirerek ve küçük siyah bir deftere notlar alarak, otlayan bir koyun gibi o bitkiden diğerine gidiyor.

ANLATICI

Ve işte o, kahramanımız, Dr. Alfred Poole. Öğrencileri ve kendisinden genç meslektaşları arasında daha çok Durgun Poole olarak bilinir. Ve ne yazık ki, takma adı oldukça yerindedir. Gördüğünüz gibi, yakışıklı olmadığından değil, ama Yeni Zelanda Kraliyet Cemaati'nin bir üyesi olmasına ve hiçbir şekilde bir budala olmamasına rağmen, günlük hayatın koşulları altında, zekâsı sadece bir potansiyel ve çekiciliği ise gizli kalmış gibi görünür. Sanki cam bir levha arkasında, görerek ve görülerek, fakat hiç iletişim kurmadan yaşıyor gibidir.

---

* Franklin Delano Roosevelt: Amerika Birleşik Devletleri'nin otuz ikinci başkanı. -*çn*

** Washington Irwing'in *Uykulu Kuytu Söylencesi* (çev. Nagihan Çakır, İthaki, 2020) adlı hikâyesinin başkahramanı Ichabod Crane'i hatırlatır. -*çn*

Ve bundan bahsetmekten hoşlanan Psikoloji Bölümü'nden Schneeglock'a göre sorunu ona pek düşkün olan dul annesinden kaynaklanıyor – o azize, o metanet anıtı, hâlâ onun kahvaltı masasının baş köşesinde duran ve onun ipek gömleklerini elleriyle yıkayıp büyük bir fedakârlıkla çoraplarını onaran vampir.

Bayan Hook şimdi kadraja giriyor – hem de bir heyecan patlamasıyla.

"Çok heyecan verici değil mi Alfred?" diye çığlık atar.

"Çok," der Dr. Poole nazikçe.

"*Yucca gloriosa*'yı doğal ortamında görmek – böyle bir şansı yakalayacağımız kimin aklına gelirdi? Ve *Artemisia tridentata.*[*]"

"*Artemisia*'nın üzerinde hâlâ bazı çiçekler var," der Dr. Poole. "Onlarda alışılmadık bir şey dikkatini çekti mi?"

Bayan Hook inceleyip başını sallar.

"Eski ders kitaplarında olduğundan çok daha iyi görünüyorlar," der Dr. Poole bastırmaya çalıştığı ses tonuyla.

"Çok daha iyi?" diye tekrarlar. Yüzü aydınlanır. "Alfred, düşündüğün...?"

Dr. Poole başıyla onaylar.

"Üzerine bahse girebilirim," der "Tetraploid. Gama ışınlarının harekete geçirmesinden etkilenmiş."

"Ah Alfred," der kendinden geçmişçesine.

ANLATICI

Tüvidinin içinde ve kemik çerçeveli gözlükleriyle Ethel Hook, kişi eşit derecede faziletli, eşit derecede İngiliz ve hatta daha da çalışkan değilse pek de evlenmek istemeyeceği olağan dışı faziletli, şaşırtıcı derecede çalışkan ve ciddi İngiliz kızlarından biridir. Büyük bir ihtimalle otuz beşinde Ethel'in evde

---

* *Yucca gloriosa*: avize çiçeği; Artemisia tridentata: bir tür adaçayı çalısı. –*çn*

kalmış olmasının sebebi de buydu. Evde kalmış – ama umut ediyor ki, bu böyle daha fazla sürmeyecek. Sevgili Alfred henüz tam olarak evlenme teklif etmemiş olmasına rağmen, biliyor ki, (tabii onun da bildiğini bilerek) annesinin biricik dileği oğlunun evlenmesinden yanadır ve Alfred oğulların en sadık olanlarındandır. Bütün bunlar bir yana pek çok ortak yönleri var – Botanik, üniversite, Wordsworth şiiri. Onlar Auckland'a dönmeden, her şeyin ayarlanacağına emindi – Sevgili Dr. Trilliams'ın yönetiminde basit bir tören. Güney Alpler'de balayı. Eden Dağı'ndaki şirin küçük evlerine dönüş ve on sekiz ay sonra da ilk bebek...

Oflaya puflaya tepeye, petrol kuyularına doğru ilerleyen keşif gezisinin diğer üyelerine geçiş. Profesör Craigie, liderleri, alnının terini silmek ve görevlerini gözden geçirmek için duraklar.

"Poole nerede?" diye sorar. "Ve Ethel Hook?"

Birisi işaret eder ve uzak plan çekimde, iki botanikçinin siluetlerini görürüz.

Tekrar kamera Profesör Craigie'e döner, ellerini ağzının kenarlarına tutup bağırır. "Poole, Poole!"

"Neden onları minik romantizmleriyle baş başa bırakmıyorsun?" diye sorar güler yüzlü Cudworth.

"Amma da romantizm!" der Dr. Schneeglock alaycı bir tavırla.

"Ama Ethel ona karşı çok tatlı davranıyor."

"Romantizm için iki kişi gerekir."

"Erkeğini elde edecek kadının bu sorunu halledeceğinden emin olabilirsiniz."

"Annesiyle ensest ilişki kurmasına da pekâlâ şaşırmazdın," der Dr. Schneeglock sert bir biçimde.

"Poole!" diye bağırır Profesör Craigie bir kez daha ve diğerlerine dönerek "İnsanların arkada kalmalarından hoş-

lanmam," der kızgın bir tonla. "Garip bir ülkedeysen... Hiç bilemezsin."

Çağrısını yineler.

Tekrar Dr. Poole ve Bayan Hook'a dönüyoruz. Uzaktan gelen çağrıyı duyarlar ve başlarını tetraploidleri *Artemisia*'dan kaldırıp bakarlar, el sallayıp diğerlerini takip etmeye devam ederler. Birdenbire Dr. Poole'un gözüne haykırmasına sebep olan bir şey çarpar.

"Bak!" İşaretparmağıyla gösterir.

"Nedir o?"

"*Echinocactus hexaedrophorus** – hem de en güzel örnek."

Onun bakış açısından adaçayı çalılarının içinde metruk bir bungalova doğru orta uzunlukta bir çekim. Sonra da ön kapının yakınında, iki kaldırım taşının arasında büyümüş kaktüse yakın çekim. Tekrar Dr. Poole'a dönüş. Belindeki deri kılıftan, uzun, dar kenarlı bir mala çıkarıyor.

"Onu kazıp çıkarmayacaksın değil mi?"

Tek yanıtı kaktüsün yetiştiği yere gidip yanı başına çökmek olur.

"Profesör Craigie çok sinirlenecek ama," diye itiraz eder Bayan Hook.

"Peki, o zaman, koş git ve onu sustur."

Ona birkaç saniye ilgili bir ifadeyle bakar.

"Seni yalnız bırakmaktan nefret ediyorum Alfred."

"Beş yaşındaymışım gibi konuşuyorsun," diye yanıtlar öfkeyle.

"Hadi git, sana söylüyorum." Dönüp kazmaya başlar.

Bayan Hook hemen boyun eğmez, fakat bir süre daha sessizce bakarak orada durur.

ANLATICI

Trajedi, bizim sempatimizi gerektiren bir farstır; fars ise baş-

---

* Bir kaktüs çeşidi. *–çn*

kalarının başına gelen trajedidir. Bu en basit yerginin sade ve umursamaz, faziletli ve verimli nesnesi aynı zamanda bir Samimi Günlüğün de konusu. Onun gördüğü ve tarif etmeye boş yere çalıştığı parlayan günbatımları! Kadifemsi ve cinsellik kokan yaz geceleri! Baharın şiirsel harika günleri! Ve ah, duyguların çağıldaması, yoldan çıkaranlar, ümitler, kalbin tutkuyla çarpıntısı, küçük düşürücü hayal kırıklıkları! Ve şimdi, yıllar sonra, katıldığı birçok komite toplantısından, verdiği onca dersten ve okuduğu sınav kâğıtlarından sonra, şimdi sonunda, Tanrı tuhaf bir şekilde onu, bu çaresiz ve mutsuz adamdan sorumlu kılmıştı. Ve çaresiz ve mutsuz oluşu yüzünden onu sevmişti – onu on beş yıl önce yüzüstü bırakıp o zengin müteahhittin kızıyla evlenen kıvırcık saçlı işe yaramaz adamı sevdiği gibi aşkla değil tabii, ama onun kadar içten, güçlü ve koruyucu bir şefkatle.

"Pekâlâ," dedi sonunda. "Gidiyorum, fakat sen de geç kalmayacağına söz ver."

"Elbette geç kalmayacağım."

Döner ve yürüyerek uzaklaşır. Dr. Poole arkasından bakar; sonra, bir kez daha tek başına kalmanın getirdiği rahatlamayla derin bir nefes alır ve kazmaya devam eder.

ANLATICI

"Asla," diye tekrarlar kendi kendine, "Asla! Annem ne derse desin." Bayan Hook'a bir botanikçi olarak ne kadar saygı gösterse, iyi bir örgütleyici ve üstün zekâlı biri olduğunu düşünse de onunla tek beden olma fikri Kategorik Zorunluluğun ihlali kadar akıl almaz bir şey.

Birdenbire, arkasından, üç kara sakallı, kirli ve berbat görünüşlü hırpani adam, evin yıkıntılarından sessizce çıkıp, kısa bir süre pusuya yattıktan sonra, hazırlıksız botanikçinin üzerine atlarlar ve o daha sesini bile çıkaramadan ağzına bir

paçavra sokuşturup, ellerini arkasında bağlayarak arkadaşlarının görüş alanından uzakta bir çukurluğa doğru çekerler.

Seksen kilometre yükseklikten, stratosferden, Güney Kaliforniya'nın panoramik çekimine geçiyoruz. Kamera alçaldıkça Anlatıcı'nın sesini duyarız.

ANLATICI

Deniz ve bulutlar, sarımsı altın rengi dağlar.
Vadilere çivit karanlığı dolmuş,
Aslan renkli ovaların kuraklığı.
Çakıl taşı ve kumdan nehirler.
Ve onların tam ortasında da Melekler Şehri.
Yarım milyon ev,
Sekiz bin kilometre cadde.
Bir buçuk milyon motorlu taşıt,
Akron'dan daha fazla plastik eşya,
Sovyetlerden daha fazla selüloit.
New Rochelle'den fazla naylon,
Buffalo'dan daha fazla sutyen,
Denver'dan daha fazla deodorant.
Her yerden daha fazla portakal.
Daha iri ve daha iyi kızlarla–
Batı'nın büyük Metropolü.

Ve şimdi sadece sekiz kilometre yukarıdayız; giderek daha açık görülüyor ki, büyük Metropol bir hayalet şehir. Bir zamanlar dünyanın en geniş vahası şimdi bir atıklar diyarının harabelerindeki en büyük yığıntısı. Caddelerde hareket eden hiçbir şey yok. Betonun üzerinde kum tepeleri birikmiş. Palmiyeli ve biber ağaçlı caddelerden hiç iz kalmamış.

Kamera, Hollywood'un ve Wilshire Bulvarı'nın betonarme kulelerinin arasından, dörtgen büyük bir mezarlığın üzerinden alçalır. Yere iniyoruz ve kemerli bir bahçe kapı-

sının altından bir morg terasına geçiyoruz. Bir minik piramit. Gotik bir nöbetçi kulübesi. Ağlayan meleklerin üzerinde duran bir mermer lahit. Hedda Boddy'nin gerçek boyutlardaki heykelinin fazlası – "Sevgiyle bilinen," diye okuruz kaidenin üzerindeki kitabeyi, "halkın sevgilisi, bir numara. 'Arabanızı bir yıldıza bağlayın.'" Bağlıyoruz ve devam ediyoruz; ve birdenbire bütün bu ıssızlığın ortasında, küçük bir grup insan duruyor. Aşırı sakallı dört kirli adam ve iki genç kadın, hepsi açılmış bir mezarın içinde ve çevresinde, ellerindeki küreklerle bir şeyler yapmakla meşguller, hepsinin de kıyafeti birbirinin aynı, elde dokunmuş ve yırtık pırtık pantolonlarla gömlekler. Bütün bu kaba giysilerinin üzerinde, kırmızı yünden, HAYIR kelimesi işlenmiş, küçük birer kare önlükleri var. Önlüklere ek olarak kızların her bir memesinin üzerinde birer yama var ve arkalarında, pantolonlarının oturdukları yerlerinde daha da büyük yamalar. Açıkça suratsız üç kişi yaklaşarak bizi karşılar, diğer ikisi de, Pers usulü, geri çekilirken.

İşçileri yukarıdan gören bir noktada, yakınlarındaki mozolenin çatısında, kırklı yaşlarında, uzun boylu, yapılı, koyu renk gözleri ve Cezayirli korsanlarınkine benzer şahin burunlu bir adam oturuyor. Siyah ve kıvırcık sakalı, dudaklarının nemini ve kırmızılığını açığa çıkarıyor. Oldukça yakışıksız biçimde yirminci yüzyıl ortalarının kesiminde kendisine biraz küçük gelen solmuş gri bir takım giyiyor. Onu ilk gördüğümüz anda, tırnaklarını kemirmekle meşgul.

Mezar kazıcılarına geri dönüyoruz. Biri, erkeklerden en genç ve yakışıklı olanı, küremekten başını kaldırıp çatıda tepeden onları izleyen adama kaçamak bir bakış atıyor ve onun tırnaklarıyla meşgul olduğunu görünce arkasında belini kamburlaştırmış duran balık etindeki kıza yoğun bir arzuyla gözlerini dikiyor. İki yasaklayıcı yamaya yakın plan çekim. HAYIR ve tekrar HAYIR, gittikçe artarak daha da özlemle

bakıyor. Nefis bir şekilde hayal edilmiş temas için çoktan hazırdır, elleri küreğini bırakır, kararsız, çekingendir; sonra, bir silkinmeyle birlikte bilinç baştan çıkarmaya baskın gelir, tekrar geri çekilir. Genç adam, dudağını ısırarak döner ve ikiye katlanan gayretiyle kendini kazma işine verir.

Birdenbire kazma sert bir şeye çarpar. Bir sevinç çığlığı kopar, birlikte yapılmış bir işin kısa heyecanı. Biraz sonra güzel, maun bir tabut, yukarıya yeryüzüne çıkarılır.

"Kırıp aç şunu."

"Pekâlâ Şef."

Gıcırdayan ve kırılan ahşabın sesini duyarız.

"Erkek mi kadın mı?"

"Erkek."

"Güzel! Onu dışarı çıkar."

Hep beraber tabutu yan yatırırlar ve ceset kumun üzerine yuvarlanır. Sakallı mezar kazıcılardan en yaşlısı yanına çöker ve yöntemli bir şekilde saat ve mücevherlerini çıkarma işine girişir.

ANLATICI

Kuru iklim ve mumyalayanın sanatı sayesinde Golden Rule Biracılık Şirketi'nin Genel Müdürü'nden kalanlar daha dün gömülmüş gibi görünüyor. Cenaze levazımatçısının cenaze töreni için yanaklara sürdüğü allık hâlâ pembe. Ebedi bir gülümseme ile kasılmış dudaklarının yukarı kıvrılmış uçları, yuvarlak yüze Boltraffio'nun Madonna'sının* can sıkıcı muammalı ifadesini verir.

Birden bir köpek kamçısı dizlerinin üzerindeki mezar kazıcının omuzları arasında şaklar. Kamera, Şef'i yaklaşırken göstermek için geri çıkar, elinde kırbaç, mermer Sina'sının tepesinde duran ilahı İntikamın somutlaşmış hâlidir.

---

* Giovanni Antonio Boltraffio, *Madonna ve Çocuk* (1490'lar) başlıklı resmi. *–çn*

"O yüzüğü geri ver."

"Hangi yüzüğü?" der adam titrek bir sesle.

Yanıt olarak Şef, köpek kırbacıyla iki ya da üç kesik daha buyurur.

"Hayır, hayır – lütfen! Ah! Geri vereceğim, lütfen durun!"

Suçlu, iki parmağını ağzına sokar ve birazcık araştırmadan sonra ölmüş biracının İkinci Dünya Savaşı sırasında işlerin cesaret verici derecede iyi gittiği sıralarda kendisi için aldığı elmas yüzüğü dışarı çıkartır.

"Onu da diğerlerinin yanına koy," diye emreder Şef ve adam onun söylediğini yaparken, "Yirmi beş kırbaç," diye devam eder büyük bir hazla, "bu akşam alacağın şey bu."

Hüngür hüngür ağlayarak biraz hoşgörü için yalvarır adam – sadece bu seferlik affedin diyerek. Yarının Şeytan günü olduğunu hatırlatarak... Ve her şeyin yanı sıra adam yaşlıydı, bütün hayatı boyunca sadakatle çalışmıştı, Şef yardımcılığına kadar yükselmişti...

Şef, kısa kesmesini söylüyor.

"Bu Demokrasidir," diyor. "Hepimiz kanun önünde eşitiz. Ve kanun her şeyin Proletaryaya ait olduğunu söyler – başka bir deyişle, her şey Devlet'e gider. Ve Devlet'i soymanın cezası nedir?"

Adam yukarı doğru, dili tutulmuş ve perişan bir hâlde ona bakar.

"Nedir ceza?" diye kırbacını kaldırarak bağırır Şef.

"Yirmi beş kırbaç," yanıtı neredeyse duyulmayacak kadar alçak bir sesle gelir.

"Güzel! Bu da sorunu çözer, değil mi? Ve şimdi bakalım giysiler neye benziyor?"

Daha genç ve ince olan kız eğilir ve ölünün kruvaze siyah ceketini gösterir.

"Güzel parça," der. "Ve hiç leke yok. Akıntı ya da benzer bir şey olmamış."

"Giyip deneyeceğim," der Şef.

Biraz güçlükle kadavrayı pantolonsuz, ceketsiz ve gömleksiz bırakırlar, sonra onu tekrar mezarına atıp tek parça iç çamaşırının üzerine toprağı geri örterler. Bu arada, Şef giysileri alır, kusur ararcasına koklar, sonra da bir zamanlar Western-Shakespeare Pictures Anonim Şirketi'nin Üretim Müdürü'ne ait olan gri ceketi çıkartarak kolunu malt likörler ve Golden Rule biralarıyla iyi giden muhafazakâr kesimin içine sokar.

ANLATICI

Kendinizi onun yerine koyun. Bilmiyor olabilirsiniz, ancak tam bir lif açıcı, veya öncelikle taraklama makinesi, teller, sökücüler, iplikler ve silindir sıyırıcılar ve benzerlerinin eşlik ettiği bir göğüsten, veya küçük bir kılçık, ya da iki kılçıktan oluşur. Ve eğer taraklama mekanizmalarına veya elektrikli dokuma tezgâhlarına sahip değilseniz, eğer onları çalıştıracak herhangi bir elektrikli motorunuz veya elektrik elde edecek dinamolarınız yoksa, veya dinamoları çalıştıracak türbinleriniz yoksa, ya da buhar çıkarmak için hiç kömürünüz yoksa, ya da çelik üretmek için hiç yüksek fırınınız yoksa – o zaman elbette, şık kıyafetlere kavuşmak için bir zamanlar bu avantajların tadını çıkarmış olanların mezarlarına bağımlı olursunuz. Ve radyoaktivitenin hüküm sürdüğü dönemde sömürecek mezar dahi yoktu. Üç kuşak boyunca teknolojik ilerlemenin tamamlanmasından sağ çıkanlar, yaban dünyada güvencesiz şekilde yaşadılar. Ancak son otuz yılda *le confort moderne*'in (modern yaşamın konforunun) gömülmüş kalıntılarını kullanmak onlar için güvenli hâle gelebildi.

Şef'e yakın plan çekim, kolları çok daha kısa ve beli onunkinden çok daha geniş olan bir adamın ceketinin içindeki gülünçlüğünü görürüz. Yaklaşan ayak sesleri üzerine başını çevirir.

Onun bakış açısından uzak plan çekimle elleri arkasında bağlı, kumun içinde yorgunlukla zor yürüyen Dr. Poole'u görürüz. Arkasında, onu ele geçiren üç kişi vardır. Ne zaman tökezlese ya da adımlarını yavaşlatsa, arkasındakiler avize ağacının iğne ucu gibi yapraklarıyla onu dürter ve irkilmesine gürültüyle gülerler.

Şef'e doğru yaklaşırlarken Şef de şaşkınlık ve sessizlikle onlara bakmaktadır.

"Nedir bu Şeytan aşkına?" der sonunda.

Grup gelip mozolenin dibinde durur. Dr. Poole'a eşlik eden üç kişi Şef'i selamlar ve hikâyelerini anlatmaya başlarlar. Redondo Sahili açıklarında sandallarında balık tutuyorlardı; birden sisin içinden büyük ilginç bir geminin çıktığını gördüler; görülmemek için hemen kıyıya kürek çekmişlerdi. Eski bir evin yıkıntılarının içinden yabancıların karaya inişlerini seyrettiler. On üç kişi. Sonra bu adam, yanında bir kadınla dolaşarak onların saklandıkları evin dibine kadar geldi. Kadın sonra tekrar uzağa gitti ve adam küçük bir kürekle pisliğin içinde eşelenirken, arkasından onun üzerine atlamış, onu susturmuş, bağlamış ve sorgulama için şimdi buraya getirmişlerdi.

Sonunda Şef tarafından bozulan uzun bir sessizlik olur.

"İngilizce biliyor musun?"

"Evet, İngilizce biliyorum," der Dr. Poole kekeleyerek.

"İyi, çözün onu; ayağa kaldırın."

Onu öyle kaldırırlar ki, Şef'in ayaklarının dibine dört ayağının üzerine düşer. "Sen bir papaz mısın?"

"Papaz?" diye tekrarlar Dr. Poole endişeli bir şaşkınlıkla. Kafasını iki yana sallar.

"O zaman neden sakalın yok?"

"Ben... ben tıraş oluyorum."

"Ah, o zaman sen..." Şef Dr. Poole'un yanağına ve çenesine parmağını sürer. "Anlıyorum, anlıyorum. Ayağa kalk."

Dr. Poole itaat eder. "Nereden geliyorsun?"

"Yeni Zelanda, efendim." Dr. Poole iyice yutkunur, boğazının daha az kuru olmasını ve sesinin korkudan daha az titremiş olmasını diler.

"Yeni Zelanda? Çok uzakta mı?"

"Çok uzakta."

"Çok büyük bir gemiyle ve yelkenle mi geldiniz?"

Dr. Poole başını sallar ve kişisel temaslar tehditkâr şekilde zorlaştığı zaman sığınağı olan hâline bürünerek sınıfa ders anlatır gibi neden Pasifik'i buharlı gemilerle geçemediklerini açıklamaya girişir.

"Yakıt ikmali için hiçbir yer bulamayacaktık. Gemicilik şirketlerimiz buharlıları sadece kıyı trafiğinde kullanabiliyorlar."

"Buharlılar?" diye tekrarlar Şef, yüzü ilgiyle aydınlanır. "Hâlâ buharlılarınız mı var? Ama bu sizin Şey'inizin olmadığı anlamına gelir?"

Dr. Poole kafası karışmış görünür.

"Ne dediğinizi tam olarak anlamadım," der. "Ne Şey'i?"

"*Şey*. Bilirsiniz... O yönetimi ele geçirdiğinde."

Ellerini alnına götürerek, ileriye uzanmış işaretparmaklarıyla boynuz taklidi yapar. Tebaası sadakatle bu hareketi tekrarlar.

"Şeytan mı demek istiyorsunuz?" der Dr. Poole kararsızlıkla.

Öbürü başıyla onaylar.

"Ama, ama... Demek istediğim, *gerçekten*..."

ANLATICI

Arkadaşımız iyi bir Cemaatçi,* ama, ne yazık ki, liberallerin tarafında. Ki bu da dünyanın Prens'ine var oluş Hakkını hiç vermemiş olduğu anlamına geliyor. Kabaca söylemek gerekirse ona inanmıyor.

---

* *Congregationalist*: cemaatleri bağımsız sayan kilise sistemi ve yönetim şekli. *–çn*

"Evet, kontrolü ele geçirdi," diye açıkladı Şef. "Savaşı kazandı ve herkesi ele geçirdi. Bütün her şeyi bu hâle de o zaman getirdiler."

Geniş, uzun bir jestle bir zamanlar Los Angeles olan kalıntıları süzdü. Dr. Poole'un ifadesi idrakle aydınlandı.

"Ah, anlıyorum. Üçüncü Dünya Savaşı'nı kastediyorsunuz. Hayır, biz şanslıydık; sıyrık bile almadan atlattık. Hepsini coğrafi konuma borçluyuz," diye ekler profesör edasıyla, "Yeni Zelanda'nın hiçbir stratejik önemi..."

Şef, geleceği parlak bir dersi kısa keser,

"O zaman hâlâ trenleriniz var mı?" diye sorar.

"Evet, hâlâ trenlerimiz var," diye yanıtlar Dr. Poole biraz sinirli.

"Ama dediğim gibi..."

"Ve makineler gerçekten çalışıyor?"

"Tabii ki çalışıyor. Söylemeye çalıştığım gibi..."

Şef ilk olarak bir sevinç çığlığı kopartıp Dr. Poole'un omzuna bir şaplak indirir.

"O zaman hepsini tekrar yürütebilmemiz için bize yardım edebilirsin. Eski güzel günlerdeki gibi..." Boynuz işareti yapar. "Trenlerimiz olacak, gerçek trenlerimiz." Ve neşenin verdiği kendinden geçişle Dr. Poole'u kendine çekip kolunu boynuna dolayarak iki yanağından öper.

Tiksintiye (çünkü büyük adam çok seyrek yıkanan ve ağza alınmayacak küfürler eden biridir) ve mahcubiyete kapılan Dr. Poole uzaklaşır.

"Fakat ben bir mühendis değilim," diyerek karşı çıkar. "Ben bir botanikçiyim."

"O da ne?"

"Botanikçi, bitkiler hakkında bilgisi olan kişidir."

"Peki, savaş fabrikaları?" diye sorar Şef umutla.

"Hayır, hayır sadece bitkiler. Yaprakları, sapı ve çiçekleri olanlar – tabii," diye ekler aceleyle, "gizli eşeyli olanları

unutmamak gerekir. Ve aslında gizli eşeyliler benim özel ilgi alanımdır. Yeni Zelanda, bildiğiniz gibi, gizli eşeyliler konusunda oldukça zengindir..."

"Peki ya motorlar?"

"Motorlar mı?" diye tekrarlar Dr. Poole hor gören bir tavırla. "Size söylüyorum ya, ben bir buharlı motorla dizel motorun farkını bile bilmem."

"O zaman trenleri tekrar çalıştırabilmemiz için bize yardım edemeyeceksin, öyle mi?"

"Hem de hiç."

Tek kelime etmeden Şef sağ bacağını kaldırır ve ayağını Dr. Poole'un karın boşluğuna yerleştirir ve birdenbire kırık duran dizini düzeltir.

Dr. Poole sarsılmış ve berelenmiş ayağa kalkarken ona yakın plan çekim, üzerine düştüğü kum sayesinde hiçbir kemiği kırılmamış. Çekimin arka planında Şef'in adamlarına bağrışını duyarız.

Verilen emre karşılık olarak koşarak gelen mezar kazıcılara ve balıkçılara orta mesafeli çekim.

Şef, aşağıdaki Dr. Poole'a işaret ederek seslenir:

"Gömün onu."

"Ölü mü diri mi?" diye sorar kızlardan dolgunca olanı, zengin kontralto sesiyle.

Şef aşağı, kıza bakar. Şef'in bakış açısından çekim. Bir gayretle başını çevirir. Dudakları hareket eder. Kısa El Kitabı'ndan ilgili bölümü tekrar etmektedir. "Kadının doğası nedir? Yanıt: Kadın, Habis Ruh'un kâsesidir, tüm bozulmaların kaynağı, soyun düşmanı, o..."

"Ölü mü diri mi?" diye tekrarlar dolgun kız.

Şef omuz silker.

"Nasıl istersen," diye yanıtlar önceden çalışılmış bir aldırmazlıkla.

Tombul kız ellerini çırpar.

"Harika, harika!" diye bağırır ve yandaşlarına döner. "Haydi çocuklar. Biraz eğlenelim."

Dr. Poole'un çevresini sararlar ve çığlıklar atan adamı yerden kaldırıp Golden Rule Biracılık Şirketi Genel Müdürü'nün yarı dolu mezar çukurunun içine atarlar. Tombul kız onu aşağıda tutarken erkekler de üzerine gevşek, kuru toprak atarlar. Çok kısa zamanda beline kadar gömülmüştür.

Arka planda kurbanın çığlıkları ve infazcıların heyecanlı kahkahalarının sesleri azalırken anlatıcının sesi araya girer.

ANLATICI

Zalimlik ve merhamet kromozomlarla gelir;
Tüm insanlar merhametli ve tüm insanlar katildir.
Köpeklerin üzerine düşe düşe,
Dachau'larını* inşa ederler;
Tüm şehri ateşe verir ve öksüzlerin başını okşarlar;
Linçe karşı seslerini yükseltirler, ama hepsi Oakridge'den;**
Gelecek için hayırseverlikten, ama bugün NKVD'den yanadır.
Kime eziyet edeceğiz ve kime acıyacağız?
Her şey o ânın hangisini daha fazla getirdiğidir,
Kâğıtlardaki sözcüklerdir, gürleyen radyolardır,
Komünist çocuk bahçeleridir ya da ilk komünyonlardır.
Sadece kendi Özünün bilgisiyle
Bir dolu maymun olmaktan vazgeçen tek bir adam var mıdır?

---

* Nazi döneminde açılan ilk toplama kampı olan Dachau Toplama Kampı'na göndermeyle. –*çn*

** Oak Ridge: 1942 yılında dünyanın ilk atom silahlarının yapılması için ABD'de kurulan 'gizli kent'. Hiroşima'ya ilk atom bombası düştüğünde Oak Ridge yerel gazetesi "Oak Ridge Japonya'ya saldırdı" manşetini atmıştı. –*çn*

Kahkahalar ve yakarışlar geri döner. Sonra birden Şef'in sesi duyulur.

"Geriye çekilin," diye bağırır. "Göremiyorum."

Dediğini yaparlar. Sessiz bir şekilde Şef, aşağı Dr. Poole'a bakar.

"Bitkiler hakkında her şeyi biliyor musun?" der sonunda. "Neden orada biraz kök salmıyorsun?"

Saldırı, büyük nahoş bir kahkaha ile süslenir.

"Neden küçük güzel pembe çiçekler açmıyorsun?"

Botanikçinin ıstırap çeken yüzü yakın çekimle bize gösterilir.

"Merhamet, merhamet..."

Ses çatlar, gülünç bir şekilde; başka bir neşe patlaması olur.

"Size faydalı olabilirim. Daha iyi ürünleri nasıl elde edeceğinizi gösterebilirim. Daha fazla yiyeceğiniz olur."

"Daha fazla yiyecek mi?" diye sorar Şef birden ilgiyle. Sonra haince kaşlarını çatar. "Yalan söylüyorsun!"

"Söylemiyorum. Yüce Tanrı üzerine yemin ederim."

Şaşkın itirazlardan bir uğultu oluşur.

"Yeni Zelanda'da yüce olabilir," der Şef. "Ama burada değil – Şey olduğundan beri."

"Ama size yardımcı olabileceğimi biliyorum."

"Şeytan'ın üzerine yemin eder misin peki?"

Dr. Poole'un babası bir papazdı ve kendisi de düzenli olarak kiliseye giderdi; fakat yürekten bir hararetle kendisinden isteneni yaptı.

"Şeytan adına. Yüce Şeytan adına yemin ederim."

Herkes boynuz işareti yapar. Uzun bir sessizlik olur.

"Çıkartın onu."

"Ah, Şef," diyerek karşı çıkar tombul kız. "Bu adil değil!"

"Çıkart onu, seni Kutsal olmayanın kâsesi!"

Sesinde anlık bir inanç vardır; öyle hararetle kazarlar ki

bir dakikadan az bir sürede Dr. Poole mezarının dışında mozolenin dibinde titreyerek ayakta durmaktadır.

"Teşekkür ederim," der güçlükle ve dizleri boşalarak yere yığılır.

İyi niyetli, kibirli bir kahkaha korosu oluşur.

Şef, üzerine oturduğu mermerden kalkar. "Al bakalım, kırmızı kafalı kâse." Kıza bir şişe uzatır. "Bundan biraz içir," diye buyurur. "Yürüyebilmesi gerek. Karargâha dönüyoruz."

Kız, Dr. Poole'un yanına oturur, onun gevşek vücudunu kaldırır, tutamadığı kafasını göğsündeki yasaklı bölgeyle destekler ve güç veren sıvıdan verir.

Bir caddeye geçiyoruz. Sakallı adamların dördü Şef'i bir tahtırevanla taşımaktadırlar. Diğerleri arkadan, kum yığınlarının arasından yavaşça gelmektedirler. Orada burada metruk tohum ekme merkezlerinin sundurmalarının altında, büro binalarının açık kalmış girişlerinde insan kemikleri yığınları vardır.

Dr. Poole'a orta mesafeli çekim. Şişeyi hâlâ sağ elinde tutmakta, kendi kendine içten bir duyguyla "Annie Laurie"yi* söyleyerek biraz dengesiz bir yürüyüşle ilerlemektedir. Boş mideyle sarhoş olmuş – midenin boş ama onun alkole karşı olan bir annenin oğlu olması daha önemli – sert kırmızı şarap hemen etkisini göstermişti.

'Ve *güzel Annie Laurie için*
Bırakır kendimi yere ve ölürüm...'

Son cümlenin ortasında iki kız mezar kazıcı kadraja girer. Şarkı söyleyen Dr. Poole'a arkadan yaklaşırlar, tombul olan ona arkadan arkadaşça bir şaplak indirir. Dr. Poole irkilir, ar-

* William Douglas (1682–1748) tarafından yazılmış eski bir İskoç aşk şarkısı. *–çn*

kasına döner ve birden endişeyle bakar. Fakat kızın gülümsemesi onu tekrar rahatlatır.

"Ben Flossie," der. "Ve umarım seni gömmek istediğim için bana dargın değilsindir?"

"Ah, hayır hayır, bir parçacık bile değilim," der sigarasını yakan genç bir kadına buna herhangi bir itirazı olmadığını söyleyen birinin ses tonuyla.

"Sana karşı herhangi bir şeyim olduğundan değil," der Flossie.

"Elbette."

"Sadece gülmek istedim, hepsi bu kadar."

"Tabii, tabii."

"İnsanlar gömülürken çığlık çığlığa komik görünüyorlar."

"Çığlık çığlığa," diye onaylar Dr. Poole ve kendini zorlayarak kıkırdar. Daha fazla cesarete ihtiyacı olduğunu hissederek şişeden bir yudum daha alır ve kendine moral vermeye çalışır.

"İyi, sonra görüşürüz," der tombul kız. "Gidip Şef'le ceketinin kollarının uzatılması konusunda konuşmam gerek."

Sırtına bir şaplak daha indirerek hızla uzaklaşır.

Dr. Poole, yanında tek refakatçisiyle baş başa kalmıştır. Ona kaçamak bir bakış atar. On sekizinde bir kız; kızıl saçları, gamzeleri, çekici bir yüzü ve narin körpe bir vücudu var.

"Benim adım Loola," der kendiliğinden. "Seninki ne?"

"Alfred," diye yanıtlar Dr. Poole. "Annem *In Memoriam*'ın* büyük hayranıydı," diye ekler açıklama olarak.

"Alfred." Kızıl saçlı kız tekrarlar. "Sana Alfie diyeceğim. Sana bir şey söyleyeyim, Alfie: ben bu insan gömmelerden pek hoşlanmıyorum. Neden diğerleri gibi olmadığımı bilmiyorum ama, beni güldürmüyor. Komik hiçbir şey göremiyorum."

"Bunu duyduğuma sevindim," der Dr. Poole.

---

* Alfred Lord Tennyson'ın 1850 tarihli sevilen şiiri. –*çn*

"Biliyor musun Alfie," diye devam eder kısa süren bir sessizlikten sonra, "Gerçekten çok şanslı bir adamsın."

"Şanslı mı?"

Loola, başıyla onaylar.

"Her şeyden önce çukurdan çıkarıldın –ve ben daha önce bunun olduğunu hiç görmedim– ve şimdi de dosdoğru Arınma Törenleri'ne gidiyorsun."

"Arınma Törenleri mi?"

"Evet, yarın Şeytan Günü... Şeytan Günü," diye tekrarlar diğerinin yüzündeki kavrayamayan ifadeyi görerek. "Şeytan Günü'nün arifesinde neler olduğunu bilmediğini söyleme."

Dr. Poole, kafasını iki yana sallar.

"Peki, *siz* ne zaman Arınıyorsunuz?"

"Şey, biz her gün yıkanıyoruz," der Dr. Poole, Loola'nın muhtemelen böyle yapmadığını daha yeni ve bir kez daha fark etmiş olmasına rağmen.

"Hayır, hayır," der sabırsızca. "Soyun Arındırılmasından bahsediyorum."

"Soyun mu?"

"Kahretsin, papazlarınız biçimsiz bebeklerin yaşamasına izin vermiyor değil mi?"

Sessizlik olur; sonra Dr. Poole kendi sorusuyla karşılık verir.

"Burada vücudu bozuk doğan çok bebek var mı?"

Kız başıyla onaylar.

"Şey'den beri – O yönetimde olduğundan beri." Boynuz işareti yapar. "Dediklerine göre daha önce, hiç olmazmış."

"Size daha önce hiç gama ışınlarının etkisinden söz edildi mi?"

"Gama ışınları mı? Nedir gama ışını?"

"Bütün bu vücudu bozulmuş doğan bebeklere sebep olan şey."

"Bunun Şeytan yüzünden olmadığını söylemeye çalışmı-

yorsun, değil mi?" Sesi öfkeli bir şüphe taşır; ona sanki Aziz Dominicus* bir Katharcı** heretik görmüş gibi bakar.

"Hayır, hayır, elbette hayır," Dr. Poole onu rahatlatmak için acele eder. "O birincil sebebi söylemeye bile gerek yok." Hantalca ve acemice boynuz işareti yapar. "Ben sadece ikincil önemi olan şeylerin doğasından bahsediyordum. Onun şeyi... inayetini gerçekleştirmek için kullandığı araçlardan, bilmem anlatabildim mi?

Söyledikleri, dahası, dindar hareketleri Loola'nın şüphelerini giderir. Yüzü aydınlanır ve en güzel gülüşüyle yanıt verir. Yanağındaki gamzeler tapılası bir çift küçük yaratık gibi Loola'nın yüzünün geri kalanında gizli ve özerk bağımsız bir var oluşa yol açarak canlanır. Dr. Poole, gülümsemesine karşılık verir, fakat neredeyse saç diplerine kadar kızararak aniden bakışını kaçırır.

ANLATICI

Annesine duyduğu muazzam saygıdan, bizim buradaki zavallı arkadaşımız, otuz sekizinde hâlâ bekâr. Evliliğe karşı duyduğu doğal olmayan derin saygıyla dopdolu, hayatının yarısını içten içe yanarak geçirdi. Genç bir hanımefendiye yatağını paylaşmayı teklif etmenin terbiyesizlik olduğunu düşünerek, akademik saygınlığın kabuğu içinde, erotik fantezilerin sebep olduğu ıstırap veren pişmanlıklarla ve ergenlik arzularının sonsuza kadar anne ilkeleriyle mücadele ettiği sıcak ve gizli bir dünyaya yerleşmişti. Ve işte Loola –eğitimli ya da iyi yetiştirilmiş olmanın en ufak iddiasını taşımayan, tekrar düşününce bunda gerçekten oldukça ilginç bir şeyler olduğunu düşündüğü misk kokusunu anımsatan *au naturel* Loola. Kızarıp (ne kadar ona bakmaya

---

* Aziz Dominicus: Kastilyalı Katolik rahip ve Dominiken tarikatının kurucusu (1170–1221). –*çn*

** Katharcılık 12. Yüzyılda Fransa'da ortaya çıkan ve sözcük anlamıyla arınmış olmayı ifade eden bir heterodoks tarikat. –*çn*

devam etmeyi arzulasa da) gözlerini kaçırmasında şaşılacak hiçbir şey yok.

Teselli ve cesaret tahtına çıkma ümidiyle, yine şişeye başvurur. Birden cadde iki kumul arasından önemsiz bir patikaya doğru daralır.

“Önce siz,” der Dr. Poole, nazikçe başını eğerek.

Erkeklerin üstün olduğu ve Habis Ruh’un kâsesi olanların arkadan geldikleri bu yerde bu hiç alışık olmadığı nazik jesti kabul ederek gülümser Loola.

Dr. Poole’un bakış açısından Loola’nın arkasından kayan görüntü. HAYIR HAYIR, HAYIR HAYIR, HAYIR HAYIR, adım adım yukarı aşağı hareket eden görüntü. Dr. Poole’a yakın çekime geçiş, gözleri açılmış bakıyor ve bir kez daha Dr. Poole’dan Loola’nın arkasına.

ANLATICI

Bu, dışarıdan görülebilen, somut, kendi iç bilincinin simgesi. Cinsel arzuyla araları açık olan ilkeler, hayal gücünün ve hayatın gerçeklerinin üzerine bindirilmiş annesi ve yedinci emir.

Kumullar alçalır. Yol tekrar iki kişinin yan yana yürüyebileceği kadar genişler. Dr. Poole, yandaşının yüzüne kaçamak bakar ve yüzünün melankolik bir ifadeyle bulutlanmış olduğunu görür.

“Ne oldu?” diye sorar merakla, sonra büyük bir cesaretle “Loola” diye ekler ve koluna dokunur.

“Çok korkunç,” der kız, sesinde büyük bir ümitsizlikle.

“Nedir korkunç olan?”

“Her şey. Böyle şeyler üzerine düşünmek istemezsin; fakat sen o şanssız olanlardansın – onlar hakkında düşünmemek elde değil. Ve neredeyse deliye dönüyorsun. Birisi hakkında düşünmek, düşünmek, istemek ve istemek. Ve biliyorsun ki yapmaman gerek. Ve eğer anlayacak olurlarsa neler yapabile-

ceklerinden ölümüne korkarsın. Ama sadece beş dakika için dünyaları vermeye hazırsındır, beş dakika özgür olabilmek için. Fakat hayır, hayır, hayır. Ve yumruklarını sıkıp kendini tutarsın – ve bu kendini parçalara ayırmak gibidir. Sonra birdenbire, bütün o ıstıraplardan sonra, birdenbire..." Susar.

"Birdenbire ne olur?" diye sorar Dr. Poole.

Kız ona sertçe bakar, fakat yüzünde sadece merak ve samimi masum kavrayamayışın ifadesini görür.

"Seni kurtaramam," der sonunda. "Şef'e söylediğin doğru mu? Papaz olmamanla ilgili olan."

Loola birdenbire kızarır.

"Eğer bana inanmıyorsan," der Dr. Poole şarabın sağladığı yiğitlikle, "ispatlamaya hazırım."

Loola ona bir an bakar, kafasını sallar ve bir çeşit korkuyla kafasını çevirir. Sinirli hareketlerle önlüğü düzeltir.

"Ve bu arada," diye devam eder Dr. Poole, onun yeni beliren utangaçlığından cesaret alarak, "bana birdenbire olan şeyden hâlâ bahsetmedin."

Loola, kimsenin duymayacağından emin olmak için çevresine bakınır, sonra neredeyse fısıltıyla konuşur.

"Birdenbire herkesi sahiplenmeye başlıyor. Haftalar boyunca onların o şeyler hakkında düşünmelerini sağlıyor ve bu kanuna aykırı, bu kötü bir şey. Erkekler deliye dönüyor, sana vurmaya ve kâse diye seslenmeye başlıyorlar, papazların yaptığı gibi."

"Kâse mi?"

Kız başıyla onaylar.

"Habis Ruh'un kâsesi."

"Ah, evet anlıyorum."

"Ve sonra da Şeytan Günü geliyor." Kısa süren bir duraklamadan sonra devam eder. "Sonra da... şey, bunun ne anlama geldiğini bilirsin. Ve sonradan, bir bebeğin olursa, seni sana yaptırdığı şey için cezalandırması ihtimali var." Kız ürperir

ve Şeytan işaretini yapar. "Onun isteklerini kabul etmemiz gerektiğini biliyorum," diye ekler. "Fakat ah, eğer bebeğim olacak olursa umarım sağlıklı olur."

"Fakat elbette sağlıklı olacak," diye bağırır Dr. Poole. "Her şeyden evvel, *senin* hiçbir şeyin yok."

Kendi söylediğinden hoşlanarak onu baştan aşağı süzer.

Dr. Poole'un bakış açısından yakın plan çekim. HAYIR HAYIR HAYIR, HAYIR HAYIR HAYIR...

Loola, üzüntüyle başını sallar.

"İşte bunda yanılıyorsun," der. "Benim fazladan bir çift meme ucum var."

"Ah," der Dr. Poole, annesinin hayalinin geçici olarak kırmızı şarabın etkisini ortadan kaldırdığını anladığımız bir ses tonuyla.

"Bu o kadar da kötü bir şey değil," diye ekler Loola aceleyle. "En iyilerde bile var. Son derece yasal. En çok üç çifte kadar izin var. Ve yedi ayak parmağına. Bundan fazlasına sahip olan herkes Arınma sırasında temizleniyor. Arkadaşım Polly'nin bu mevsim bir bebeği oldu. İlk bebeği. Onda dört çift vardı ve hiç başparmağı yoktu. Hiç şansı yok. Aslında çoktan mahkûm edildi. Polly'nin kafası kazındı bile."

"Kafası mı kazındı?"

"Bebekleri temizlenen tüm kızlara yapıyorlar bunu."

"Fakat neden?"

Loola omuzlarını silker.

"Sadece kendilerine onun Düşman olduğunu anımsatmak için."

ANLATICI

"Çarpıcı şekilde ortaya koymak gerekirse," Schroedinger'in dediği gibi, "gerçi belki biraz naifçe olacak ama, ilk kuzenlerin evliliğinden doğacak sakatlık, ninelerinin uzun süre boyunca X ışını hemşiresi olarak çalışmasıyla artabilir. Bu,

kimsenin bizzat endişelenmesi gereken bir durum değil. Ama istenmeyen örtülü mutasyonlardan kaynaklanan ve insan ırkının gittikçe zayıf düşmesine neden olacak her türlü olasılık insanlığın ortak kaygısı olmalıdır."* Olmalıdır; fakat, söylemeye bile gerek yok, değil. Oakridge günde üç vardiya çalışıyor; bir nükleer enerji santrali Cumberland sahillerinde yükseliyor;** ve çitin öbür tarafında, Kapitsa'nın*** Ararat"ın tepesinde ne aradığını Tanrı bilir, Dostoyevski'nin çok şiirsel bir şekilde dile getirdiği o muhteşem Rus Ruhu, Rus cesetler ile Kapitalist ve Sosyal Demokratların kemikleri için kimbilir ne sürprizler saklıyor.

Bir kez daha kum yolu keser. Kumulları arasında başka bir patikaya girerler ve birdenbire Sahra'nın ortasındaymışçasına yalnız kalırlar.

Dr. Poole'un bakış açısından kayan görüntü. HAYIR HAYIR, HAYIR HAYIR... Loola durur ve dönüp ona doğru bakar. HAYIR HAYIR HAYIR. Kamera yüzüne doğru yaklaşır ve Dr. Poole birdenbire onun yüzündeki ifadenin ne kadar acıklı olduğunu fark eder.

ANLATICI

Yedinci Emir,**** Hayatın Gerçekleri. Fakat, sadece saf bölümlere ayırmaya dayanan bir inkârla ya da daha az parçalı ol-

---

* Erwin Schrödinger, *Yaşam Nedir?*, çev. Mehmet Doğan (İstanbul: Pan, 2020), s. 66-67. *–çn*

** Büyük Britanya'nın kuzey batısında, Cumberland sahillerinde, Sellafield'de yer alan ve atom bombası projesi için inşa edilen bu nükleer enerji santralinde *Maymun ve Öz*'ün yayımlanmasından kısa bir süre sonra, 1957'de 'Windscale yangını' diye bilinen tarihin en büyük nükleer kazalarından biri gerçekleşmiş ve çevreye ciddi miktarda radyoaktif madde yayılmıştır. *–çn*

*** Pyotr Kapitsa (1894–1984) Nobel Fizik Ödülü sahibi Sovyet fizikçi. *–çn*

**** Dini inanışa göre Musa'ya verilmiş On Emir'in yedincisi: Zina yapmayacaksın. *–çn*

mayan bir şehvet gösterisiyle yanıt verilemeyecek başka bir Gerçek daha var – Kişilik Gerçeği.

"Saçımı kesmelerini istemiyorum," der Loola yorgun bir sesle.

"Kesmeyecekler zaten."

"Kesecekler."

"Yapamazlar, yapmamalılar." Kendi cüretine şaşarak, ekler, "Aşırı güzel çünkü."

Hâlâ acıklı bir ifadeyle, Loola başını sallar.

"Hissediyorum," der. "Kemiklerimde hissediyorum. Yediden fazla parmağı olacağını *biliyorum.* Onu öldürecekler, saçımı kesecekler, beni kamçılayacaklar ve bütün bunları bize *yaptıran* da O."

"Neleri?"

Loola ona bir an konuşmadan bakar; sonra, neredeyse dehşetli bir ifadeyle bakışlarını indirir.

"Çünkü bizim sefil olmamızı O *istiyor.*"

Elleriyle yüzünü kapatıp, kendinden geçercesine hıçkırarak ağlamaya başlar.

ANLATICI

Şarabın etkisiyle ya da değil, Hayatın o misk kokulu
Pek yakın, sıcak, olgun, yuvarlak ve her şeyden çok
Yenebilir Gerçeklerini hatırlatan şeyler... Ve şimdi
onun gözyaşları, onun gözyaşları...

Dr. Poole kızı kollarına alır ve o omzunda hüngür hüngür ağlarken, her normal erkek gibi bir süreliğine şefkatle dolarak o da Loola'nın saçlarını okşar.

"Ağlama," diye fısıldar. "Ağlama, her şey düzelecek. Ben hep yanında olacağım. Sana bir şey yapmalarına izin vermeyeceğim."

Loola yavaşça onun kendisini teskin etmesine izin verir. Hıçkırıklar giderek hafifler ve sonunda tamamen kesilir. Lo-

ola başını kaldırıp ona bakar. Gözyaşlarının arasından gülümsemesi öyle açık bir şekilde şehvetlidir ki Dr. Poole bile bu daveti hemen kabul edebilir. Saniyeler geçer ve Dr. Poole hâlâ kararsızlık içindeyken, Loola'nın ifadesi değişir, bakışlarını indirir ve birden aşırı samimi olduğunu hissettiğini itiraf edercesine arkasını döner.

"Üzgünüm," diye mırıldanır ve bir çocuğunki kadar kirli ellerinin tersiyle gözyaşlarını siler.

Dr. Poole mendilini çıkartarak nazikçe gözlerini siler.

"Çok tatlısın," der Loola. "Buradaki erkeklere hiç benzemiyorsun."

Ona tekrar gülümser. Gizlendiği yerden çıkan bir çift fevkalade küçük vahşi hayvancık gibi, gamzeler ortaya çıkar.

Çok tepkisel olarak, yaptığına hiç şaşırmadan, Dr. Poole Loola'nın yüzünü elleri arasına alır ve dudaklarından öper.

Loola bir anlığına karşı çıkar, sonra kendini Dr. Poole'un saldırısından daha etkili tam bir teslimiyete bırakır.

Arka plan müziği "Ver bana rahatlamayı"dan, *Tristan*'ın "Liebestod"una* geçer.

Birdenbire Loola ürperen bir katılıkla sertleşir. Onu iterek, bakışlarını asice Dr. Poole'un yüzüne kaldırır; sonra döner ve omzunun üzerinden suçlu bir korku ifadesiyle bakar.

"Loola!"

Ona tekrar yaklaşmaya çalışır fakat Loola ondan kaçar ve dar patika boyunca koşmaya başlar.

HAYIR HAYIR HAYIR HAYIR HAYIR HAYIR...

Beşinci Cadde ve Pershing Meydanı'nın köşesine geçiyoruz. Eskiden olduğu gibi Meydan şehirdeki kültürel yaşamın merkezi. İki kadın, Filarmoni Oditoryumu'nun önünde sığ bir su kaynağından keçi derisi kovayla su çıkarıyorlar, suyu yanlarında götürmek üzere bekleyen diğer kadınların toprak

---

* Liebestod: Richard Wagner'in *Tristan und Isolde* (1859) başlıklı operasının final bölümü. –*çn*

kaplarının içine boşaltacaklar. İki paslı sokak lambası arasına asılmış bir çubuk üzerinden yeni kesilmiş bir öküzün bedeni sarkıtılmış. Bir sinek bulutu içerisinde, elinde bıçağıyla bir adam bağırsakları çıkarıyor.

"Çok iyi görünüyor," der Şef güler yüzle.

Kasap sırıtır ve kanlı parmaklarıyla, boynuz işareti yapar.

Birkaç metre ötede ortak fırınlar görünür. Şef durmalarını emreder ve nazik bir şekilde yeni pişirilmiş ekmeklerden bir parça kabul eder. O ekmeği yerken on ya da on iki küçük oğlan yakınlardaki Halk Kütüphanesi'nden alınmış yakıt yükünün altında sendeleyerek kadraja girer. Yüklerini yere yığarlar ve büyüklerinin küfür ve darbeleriyle daha fazlasını getirmek üzere geri giderler. Fırıncılardan biri ocağın kapağını açarak kitapları ateşin içine atmaya başlar.

Dr. Poole'un içindeki bilim adamı, bütün kitap aşkı, bu gösteriyle hakarete uğrar.

"Fakat bu korkunç!" diye karşı çıkar.

Şef sadece güler.

"*Tinin Fenomenolojisi** olarak giriyor, mısır ekmeği olarak çıkıyor. Hem de harika bir ekmek."

Bir ısırık daha alır.

Bu arada Dr. Poole diz çöker, sevimli küçük bir Shelley kitabını yok olmanın kıyısından çekip güvenceye alır.

"Şükürler olsun T......" sözleri ağzından dökülür gibi olur, fakat neyse ki nerede olduğunu hatırlar ve kendini kontrol eder.

Cildi cebine atıverir ve Şef'e dönerek, "Peki ya kültür?" diye sorar. "İnsanlığın büyük zahmetlerle elde edilmiş bilgeliğinin sosyal mirası? Öğretilenlerin en önemlisi ve..."

"Onlar okuyamazlar," diye yanıtlar Şef ağzı doluyken. "Hayır, bu tam olarak doğru değil. Hepsine 'O'nu okumayı öğretiyoruz."

---

* Georg Wilhelm Friedrich Hegel'in kitabı *Phänomenologie des Geistes* (1807). –*çn*

İşaret eder. Onun bakış açısından Loola'ya orta mesafeli çekim – gamzeleriyle Loola ve diğerleri, fakat aynı zamanda önlüklerinde büyük bir kırmızı HAYIR ve gömleklerinde daha küçük iki HAYIR.

"Onlara lazım olan bütün okuma bu kadar. Ve şimdi," diye emreder taşıyıcılarına, "devam edin."

Bir zamanlar Biltmore Kahve Dükkânı olarak kullanılan yerin kapısız girişinden geçen tahtırevanın kayan çekimi. Burada, pis kokulu alacakaranlıkta, yirmi ya da otuz kadın, bazıları orta yaşlı, bazıları genç, Orta Amerika Yerlilerinin kullandığı cinsten tezgâhlarda yoğun bir şekilde dokuma işiyle meşguller.

"Bu kâselerden hiçbirinin bebeği olmadı bu mevsim," diye açıklama yapar Şef, Dr. Poole'a. Kaşlarını çatar ve kafasını iki yana sallar. "Ucubeler üretmedikleri sürece verimsizler. Erkeğin gücü için ne yapacağız, Şeytan bilir..."

Kahve dükkânının içine doğru ilerlerler, çatlak damaklı ve on dört parmaklı yaşlı bir kâsenin gözetimindeki üç dört yaşlarında çocukları geçerek ilkinden sadece biraz daha küçük olan ikinci bir yemek odasına geçit veren bir kemerin altında duraklarlar.

Sahnenin gerisinde uyum içindeki genç seslerden oluşan korodan *Dini Bilgiler Kitabı -Kısaltılmış*'ın giriş cümlelerini duyarız.

"Soru: İnsanlığın baş amacı nedir? Yanıt: İnsanlığın baş amacı Şeytan'ı yatıştırmak, düşmanlığını onaylamamak ve yıkımı mümkün olduğunca uzun süre engellemektir."

Artan bir korkuyla karışık şaşkınlık ifadesi taşıyan Dr. Poole'un yüzüne yakın çekim. Sonra, onun bakış açısından uzun, çok uzun çekimler. On ikişerden beş sıra, on üç ve on beş yaşları arasında altmış oğlan ve kız, dimdik esas duruşta, kulak tırmalayıcı bir monotonlukla konuşabildikleri kadar

hızlı çene çalıyorlar. Onların karşısında bir sedirde, siyah beyaz keçi derisinden uzun bir giysi ve katı deri kenarları olan ve iki orta büyüklükte boynuz iliştirilmiş kürklü bir kasket giyen, küçük, şişman bir adam oturmaktadır. Sakalsız ve solgun yüzü cömert cübbesinin tüylü koluyla sonsuza kadar silecek gibi göründüğü terlerle parlamaktadır.

Aşağı eğilip Dr. Poole'un omzuna dokunan Şef'e geri döneriz.

"O," diye fısıldar, "bizim önde gelen Şeytani Bilimler Pratisyenimiz. Sana şöyle söyleyeyim: O Kötücül Hayvan Manyetizmasında tam bir usta..."

Sahnenin gerisinde çocukların anlamsız konuşmalarını duyarız.

"Soru: İnsanın kaderini belirleyen şey nedir? Yanıt: Şeytan, sırf kendi keyfinden, bugün yaşayan her şeyi ebedi lanet için seçti."

"Neden boynuz takmış?" diye sorar Dr. Poole.

"O bir Başrahip," diye açıklar Şef. "Şu aralar üçüncü boynuzunu almak üzere."

Sedire doğru orta mesafeli çekime geçiş.

"Mükemmel!" der Şeytani Bilimler Pratisyeni, sıradışı ukala ve kendini beğenmiş küçük bir çocuğun yüksek, tırmalayıcı sesiyle.

"Mükemmel!" Alnını siler. "Şimdi bana neden sonsuz laneti hak ettiğinizi söyleyin."

Bir anlığına sessizlik olur. Sonra çocuklar, biraz darmadağın başlayan ve kısa sürede ortak sesle yükselen bir koro hâlinde yanıt verirler.

"Şeytan varlığımızın tüm parçalarında bizi ayarttı ve yoldan saptırdı. Bu yüzden biz yalnızca o sapkınlığın işaretleriyiz. Şeytan tarafından hak ederek lanetlenmişleriz."

Öğretmenleri başıyla onaylar.

“Âdeta,” diye gıcırdar dalkavuklukla, “Sineklerin Tanrısı’nın* ne anlama geldiği belli olmayan adaleti gibidir.”

“Âmin,” diye karşılık verir çocuklar.

Ve hepsi boynuz işareti yaparlar.

“Peki ya komşumuza karşı görevlerimiz?”

“Komşuma karşı görevim,” diye gelir yanıt koro hâlinde, “ona yapmaktan hoşlanacağım şeyi onun bana yapmasına engel olmak; beni yönetenlerin buyruğu altına girmek; Şeytan gününü takip eden iki gün hariç vücudumu cinsellikten mutlak biçimde uzak tutmak ve Şeytan’ın beni mahkûm ettiği hayatta görevlerimi yapmak.”

“Kilise nedir?”

“Kilise, başını Şeytan’ın ve diğer organlarını da sahip olduğu insanların oluşturduğu bir bedendir.”

“Çok iyi,” der Pratisyen, bir kez daha yüzünü silerek. “Ve şimdi genç bir kâseye ihtiyacım var.”

Gözlerini öğrencilerinin oluşturduğu saflarda gezdirir, sonra parmağıyla işaret eder.

“Sen, oradaki. İkinci sırada, soldan üçüncü... Sarı saçlı kâse. Buraya gel.

Tahtırevanın çevresindeki gruba dönüyoruz.

Sakallılar mutlu bir beklentiyle sırıtmaya başlarlar. Kıvırcık sakal ve bıyıklarının arasında Şef’in dudakları yoğun bir şekilde kızarmış, nemli ve şehvetli, bir gülümsemeyle yukarı doğru kıvrılmıştır. Fakat Loola’nın yüzü hiç gülmüyor. Solgun, eli ağzının üzerinde, gözleri açılmış bakarken, verilen emir kendisineymişçesine olanları korkuyla izler. Dr. Poole ona bakar ve sonra şimdi onun bakışından bizim de gördüğümüz, sedire yavaşça yaklaşan kurbana çevirir gözlerini.

---

* Sineklerin Tanrısı (*Lord of the Flies*) Şeytan için kullanılan bir ifadedir, *Maymun ve Öz*’den altı yıl sonra yayımlanacak William Golding’in (1911–1993) meşhur romanı *Sineklerin Tanrısı* (1954) da gene Şeytan’a gönderme yapar. –*çn*

"Buraya çık," diye gıcırdar otoriter bir havada neredeyse bebek sesiyle. "Benim yanımda dur. Şimdi de yüzünü sınıfa dön."

Çocuk kendisine söyleneni yapar.

Kuzey Avrupalı bir genç kız yüzüne sahip on beşinde uzun narin kıza doğru mesafeli çekim. Bisiklet pantolonunun kemerine iliştirilmiş yırtık pırtık önlüğünün üzerindeki HAYIR yazısı dikkat çeker; yeni çıkan memelerinin üzerindeki yamalarda HAYIR, HAYIR.

Pratisyen suçlayarak onu işaret eder.

"Şuna bakın," der, iğrenmeyle yüzünü buruşturarak. "Bunun kadar tiksindirici bir şey gördünüz mü?"

Sınıfa döner.

"Oğlanlar," diye cırlar. "Aranızda bu kâsede herhangi bir Kötücül Hayvan Manyetizması hisseden biri varsa, elini kaldırsın."

Sınıfın uzun süreli bir çekimi. Hiç istisnasız tüm oğlanların kolu havada. Yüzlerinde şehvetli ve kötü niyetli bir eğlence ifadesi vardır; ruhani Papazların kalıtımsal günah keçilerine işkence etmesini veya daha da beteri düzeni tehdit eden heretikleri cezalandırmasını her seferinde aynı böyle izleyen ortodokslar gibi.

Pratisyene geri dönüyoruz. İkiyüzlülükle iç geçirir ve başını iki yana sallar.

"Korktuğum gibi," der. Sonra da sedirin üzerinde, yanında duran kıza döner. "Şimdi söyle bana," der. "Kadının Doğası nedir?"

"Kadının Doğası?" diye tekrarlar kız titreyerek.

"Evet, Kadının Doğası, çabuk ol!"

Kız, mavi gözleri korku dolu ona bakar, sonra başını çevirir. Yüzü bir ölününki gibi solgunlaşır. Dudakları titrer, zorlukla yutkunur.

"Kadın," diye başlar, "kadın..."

Sesi kırılır, gözleri yaşla dolar; duygularını kontrol etmeye çalıştığı umutsuz bir çabayla yumruklarını sıkar ve dudaklarını ısırır.

"Devam et!" diye bağırır kulak tırmalayan bir sesle Pratisyen. Ve yerden bir söğüt dalı alarak, çocuğun çıplak baldırlarına keskin bir çizik atar. "Devam et!"

"Kadın," diye başlar bir kez daha, "Habis Ruh'un kâsesidir, tüm bozuklukların kaynağı ve... ve... Of!"

Yeni bir darbeyle irkilir.

İlim Pratisyeni kahkaha atar ve tüm sınıf onu izler.

"Düşman..." diye hatırlatır.

"A, evet – soyun düşmanı ve Şeytan tarafından cezalandırılmış; onun içindeki Şeytan'a karşı koyamamış olanlar için ceza dileyen."

Uzun bir sessizlik olur.

"İşte," der Pratisyen sonunda. "İşte *senin* olduğun şey. Bu tüm kâselerin olduğu şey. Haydi şimdi git, git!" diye çığlık atar ve birden bir hiddetle kıza tekrar tekrar vurur.

Kız acıyla haykırır, sedirden aşağı atlar ve koşarak sırasındaki yerine gider.

Şef'e dönüyoruz. Kaşları hoşnutsuzlukla çatılmıştır.

"Tüm bu ilerici eğitim!" der Dr. Poole'a. "Doğru dürüst bir disiplin yok. Nereye gittiğimizi bilmiyorum. Ah ah, ben küçük bir çocukken, eski Pratisyenimiz onları bir banka bağlar ve bir huş çubukla döverdi. 'Bu sana kâse olmayı öğretir,' derdi ve sonra viuv, viuv, viuv! Ah Şeytan, nasıl da ulurlardı! İşte eğitim diye *ben* buna derim. Haydi, bakalım yeterince seyrettim," diye ekler. "Marş marş!"

Tahtırevan sahneden çıkarken, kamera duygudaşlığın verdiği ıstırapla ikinci sıradaki kurbanın gözyaşlarından ıslanmış yüzüne ve büzülmüş omuzlarına bakmaktadır. Bir el, Loola'nın koluna dokunur.

İrkilir, endişeyle döner ve kendisini Dr. Poole'un sevecen yüzüne bakarken bulup rahatlar.

"Seninle tamamen aynı fikirdeyim," diye fısıldar. "Bu çok yanlış, çok adaletsiz."

Loola omzunun üstünden belli etmeden şöyle bir bakar ve ancak sonrasında minnettar bir gülümseyişe cesaret bulur.

"Şimdi gitmeliyiz," der.

Diğerlerinin arkasından aceleyle yola koyulurlar. Tahtırevanı takip ederek Kahve Dükkânı'nın içine adımlarını atarlar, sonra sağa dönüp Kokteyl Barı'na girerler. Odanın dibinde insan kemiğinden oluşan muazzam bir yığın neredeyse tavana ulaşmaktadır. Kalın beyaz bir toz tabakasının altında çok sayıda usta, kafataslarından bardaklar, el kemiklerinden iğneler, uzunca kaval kemiklerinden flütler, kepçeler, ayakkabı tokaları, leğen kemiklerinden dominolar ve kalça kemiğinden tıkaçlar yapmakla meşguldürler.

Durmaları emredilir ve çalışanlardan biri kaval kemiğinden yapılmış bir flütle "Ver bana rahatlamayı" çalarken, bir diğeri Şef'e bir bebeğinkinden ağır sıklet boksörünkine doğru büyüyen boylarda omurlardan oluşmuş fevkalade bir kolye sunar.

ANLATICI

"Ve beni vadinin ortasına koydu; ve vadi kemiklerle dolu idi. Onların üzerinden, her yandan beni geçirdi; ve işte ovanın yüzünde kemikler pek çoktu; ve işte, çok kurumuşlardı." O üç açık yaz gününde ölen binlerce, milyonlarca ölüden kimilerinin kuru kemikleri, senin için orada, gelecekte duruyorlardı. "Ve bana dedi: Âdem oğlu, bu kemikler dirilebilir mi?"* Yanıt, diyerek tekrar ettim, olumsuz. Gerçi Baruk bizi

* *Kitabı Mukaddes: Eski ve Yeni Ahit* (İstanbul: Kitabı Mukaddes Şirketi, 1958), Hezekiel 37:1-3, s. 825. Yeni çevirisiyle: "...kemiklerle dolu bir ovanın ortasına koydu. Beni onların arasında her yöne dolaştırdı. Ovada her yere yayılmış, tamamen kurumuş pek çok kemik vardı. RAB, 'İnsanoğlu, bu kemikler canlanabilir mi? diye sordu." *Kutsal Kitap: Eski ve Yeni Antlaşma* (İstanbul: Kitabı Mukaddes Şirketi, 2016), Hezekiel 37:1-3, s. 904. -*çn*

(belki) böyle bir ceset yakma yerinden kurtarabilir, ama bir başka, daha yavaş, daha tiksinç ölümü önlemek için bir şey yapamaz...

Merdivenlerden ana lobiye çıkartılan tahtırevana kayan çekim. Burada pis koku güçleniyor. Tarifi mümkün olmayan bir pislik. Bir koyun kemiğinin etrafında dolanan iki sıçana yakın çekim, küçük bir kızın irinli göz çukurlarının üstündeki sinekler. Kamera daha geniş açılı bir çekim için geri çıkar. Yarısının saçları kazınmış kırk ya da elli kadın, merdivenlerde, yerdeki artıkların ortasında lime lime olmuş antik yatak ve kanepelerin üzerinde oturuyor. Her biri bir bebeğe bakıyor, bebeklerin tümü on haftalık ve kafası kazınmış annelere ait olan her şey deforme. Tavşan dudaklı, bacak veya kol yerine küt uzuvların çıktığı bedenler, fazla sayıda parmak kümeleriyle eller, çift sıra meme uçlarıyla süslenmiş bedenler. Anlatıcının sesini duyarız.

ANLATICI

Öbür türlü ölüm – salgından, zehirlenmeden, yangından, ya da yapay olarak üretilmiş kanserden değil; türlerin özünün iğrenç bir şekilde bozunumuyla gelen. Dehşet verici ve hiç de destansı olmayan bu doğarken-ölüm pekâlâ atom savaşı gibi, atom endüstrisinin bir ürünü olabilir. Nükleer füzyonla güçlendirilen bir dünyada herkesin ninesi bir röntgen teknisyeni olacaktır. Ve sadece herkesin ninesi değil – aynı zamanda dedesi, babası ve annesi de. Benden nefret eden üç, dört ya da beş kuşak öncesinin ataları.

Deforme bebeklerin sonuncusundan uzaklaşan kamera, hâlâ hassas burnunda mendiliyle, çevresindeki sahneye korkmuş bir şaşkınlıkla bakan ayaktaki Dr. Poole'a döner.

"Bütün bebekler aynı yaşta görünüyor," der hâlâ yanındaki Loola'ya dönerek.

"Ee, ne bekliyordun ki? Hepsi aralığın onu ile on yedisi arasında doğduğuna göre."

"Ama bu demek oluyor ki..." Derin bir utançla lafını yarım bırakır. "Sanırım," diye devam eder aceleyle, "burada işler, Yeni Zelanda'dakinden oldukça farklı yürüyor..."

Bu kez şarap yerine, Pasifik'in ötesinde gri saçlı annesini hatırlar ve utançla yüzü kızararak öksürür ve gözlerini kaçırır.

"İşte Polly," diye bağırır arkadaşı ve odanın öbür tarafına doğru koşar.

Dr. Poole, çömelmiş veya yatan annelerden mırıldanarak özür dileye dileye, kendisine yol açıp Loola'yı takip eder.

Polly, bir zamanlar kasiyerin masası olan nesnenin yanında, saman doldurulmuş bir çuvalın üzerinde oturmaktadır. Ya on sekiz ya da on dokuzunda bir kız, ufak tefek ve kırılgan, infaza hazırlanmış tutuklularınki gibi kazınmış kafası. Tüm güzelliğini biçimli kemiklerinden ve ışıltılı gözlerinden alan bir yüzü var. Acılı bir şaşkınlık ifadesiyle Loola'nın yüzüne bakan gözleri, meraktan uzak, hatta kavrayıştan da uzak bir biçimde, Loola'nın yüzünden ona eşlik eden yabancıya çevrilir.

"Canım!"

Loola, arkadaşını öpmek için eğilir. Dr. Poole'un bakış açısından HAYIR HAYIR. Sonra Polly'nin yanına oturur ve kolunu omzuna atar. Polly, yüzünü onun omzuna gömer ve iki kız da ağlamaya başlar. Onların kederinden etkilenmiş gibi, Polly'nin kucağındaki ucube de uyanıp şikâyetçi bir inleme koparır. Polly arkadaşının omzundan başını kaldırır ve hâlâ yüzü yaşlardan ıslak, deforme çocuğa bakar, sonra gömleğini açıp kırmızı HAYIR'lardan birini yana iterek bebeğe meme verir. Neredeyse telaşlı bir açlıkla bebek emmeye başlar.

"Onu seviyorum," diye hıçkırır Polly. "Onu öldürmelerini istemiyorum."

"Canım," Loola'nın söyleyebildiği tek şey budur. "Canım!"

Gür bir ses onu susturur.

"Oradakiler, sessiz olun!"

Diğer sesler onu izler.

"Sessiz!"

"Susun, oradakiler!"

"Sessiz, sessiz!"

Koridorda tüm konuşmalar aniden kesilir ve uzun, beklenen bir sessizlik yayılır. Sonra bir boru öter ve o tuhaf, çocuksu, fakat kendine güvenen seslerden biri duyulur: Şeytan'ın Vekil Hazretleri, Yeryüzünün Hâkimi, Kaliforniya Başpiskoposu, Proletaryanın Hizmetkârı, Hollywood'un Piskoposu."

Otelin ana merdivenlerine doğru geniş açılı çekim. Keçi derisinden uzun bir Anglo-Nübye cübbe giymiş ve dört uzun, sivri boynuzla süslenmiş bir altın taç takmış Şeytan-Vekili, görkemli bir şekilde aşağı inmektedir. Onun başının üzerinde büyük, keçi derisi bir şemsiye tutan hizmetliyi, üç boynuzlu Patriklerden tek boynuzlu Presbiteryenlere ve boynuzsuz Adaylara kadar yirmi veya otuz kilise kodamanı izlemektedir. Tümü, Şeytan-Vekili'nden en alttakine dek, dikkat çekici biçimde sakalsız, terli ve tombul tombullar; herhangi biri konuşursa, ses, yivli bir kontralto olarak çıkıyor.

Şef, tahterevallisinden kalkıp ruhani otoritenin insan kılığına bürünmüş hâlini karşılamak için ona yaklaşır.

ANLATICI

Kilise ve Devlet,
Hırs ve Nefret: –
Bir Yüce Goril içinde
İki Babun-şahıs.

Şef başını saygıyla eğer. Şeytan-Vekili ellerini başlığına doğru kaldırır, iki iç boynuza dokunur ve ilahi parmak uçlarını Şef'in alnına dokundurur.

"Onun boynuzları üzerinde kazığa oturtulmayasın."

"Âmin," der Şef; sonra doğrulur ve dindar tonunu aniden orada bırakıp daha pratik meselelere geçer. "Bu gece için her şey tamam mı?" diye sorar. Şeytan-Vekili, on yaşında bir çocuğun sesiyle, fakat bolca boş laflarla dolu ve çok tecrübeli bir papazın çok heceli yapışkan üslubuyla, insanların tepesinde ve onlardan kopuk, üstün bir varlık gibi davranmaya alışık bir tavırla, her şeyin yolunda olduğu yanıtını verir. Tanıdıklar ve Adaylar'dan oluşan inanmış bir grup, Üç Boynuzlu Tahkikat Memurunun ve Pasadena Patriği'nin başkanlığında yıllık nüfus sayımını yaparak yerleşimden yerleşime dolaşmıştır. Her ucubenin annesi işaretlenmiştir. Kafaları kazınmışlara ön kamçılama gerçekleştirilmiştir. Bu arada tüm suçlular, Riverside, San Diego ve Los Angeles'taki Arınma Merkezleri'ne gönderilmiştir. Bıçaklar ve takdis edilen boğaların yumurtalıkları hazırlanmıştır ve Şeytan'ın izniyle, törenler belirlenen saatte başlayacaktır. Yarın gün doğmadan önce, ülkenin arınması tamamlanmış olacaktır.

Bir kez daha Şeytan-Vekili boynuz işareti yapar, sonra da birkaç saniye sessizlik içinde durur. Gözlerini açarak, kafilesindeki papazlara döner.

"Gidip kafası kazınmış olanları toplayın," diye bağırır. "Gidip şu lekelenmiş kâseleri getirin, Şeytan'ın düşmanlığının ta kendileri. Ve onları utançlarının yerlerine götürün."

Bir düzine Presbiteryen ve Aday aceleyle merdivenlerden aşağı inerek annelerin arasına dalar.

"Hadi, hadi!"

"Şeytan adına."

Kazınmış kafalı anneler yavaşça, isteksizce ayağa kalkar. Kucaklarındaki küçük deforme yükleri sütle dolu göğüslerine bastırılmış hâlde kapıya doğru ilerlerler, sessizlikleri hiçbir feryadın ulaşamayacağı kesinlikte perişanlıkla doludur.

Saman çuvalının üzerindeki Polly'ye orta mesafeli çekim.

Genç bir papaz adayı ona yaklaşır ve sertçe ayağa kaldırır. "Kalk!" diye bağırır sinirli ve hain bir çocuğun sesiyle. "Kalk, seni pisliklerin anası!"

Ve yüzüne bir tokat indirir. İkinci bir saldırıdan çekinerek, Polly girişin yakınındaki kurban arkadaşlarına koşarak yetişir.

Gece. İnce bulut çizgileri arasında yıldızlarla ve Batı'da çoktan alçalmış solgun ayıyla, gökyüzü görüntüsüne geçiyoruz. Büyük bir sessizlik var; sonra uzaktan gelen bir ilahinin sesini duyarız. Yavaş yavaş sözler anlaşılır hâle gelir, "Yaşasın Şeytan, en alçaktaki Şeytan'a!" sözleri üst üste tekrarlanır.

ANLATICI

Gözlerden birkaç santim ötede, maymunun siyah pençeleri
Gölgede bırakır yıldızları, ayı ve hatta
Uzayın kendisini. Beş pis kokulu parmak
Bütün dünyadır.

Bir babun elinin silüeti Kameraya yaklaşır, tehditkârca daha da büyür ve sonunda her şeyi karanlığa boğar.

Los Angeles Kolezyumu'na geçiyoruz. Meşalelerin sisli ve titreyen ışığında büyük bir cemaatin yüzlerini görürüz. Sıra sıra, yığılmış çörtenler gibi, temelsiz inançları boşaltan insan-altı heyecan, törensel dinin ürünü olan ortak aptallık – bunları siyah göz yuvarlarından boşaltıyorlar, kıpırdaşan burun deliklerinden, bölünmüş dudaklardan. Bu sırada ilahi tekdüze devam ediyor: "Yaşasın Şeytan, en alçaktaki Şeytan'a." Aşağıda, arenada, yüzlerce kafası kazınmış kız ve kadın, her biri küçük ucubelere sarılmış, yüksek sunağın önünde diz çökmüşler. Huşu-uyandıran Anglo-Nübye kürkü cübbelerinin içinde, yaldızlı boynuzlarla süslü başlıklarıyla, patrikler ve Başpiskoposlar, Presbiteryenler ve papaz Adayla-

rı, sunak merdivenlerinin başında iki grup hâlinde duruyor, kemik flütler ve bir dizi ksilofonla birlikte yüksek soprano sesle ilahi söylüyorlar.

KORONUN I. YARISI
Yaşasın Şeytan,
KORONUN II. YARISI
En alçaktaki Şeytan'a!

Sonra, bir duraklamanın ardından, ilahinin müziği değişir ve ayinin ikinci bölümü başlar.

KORONUN I. YARISI
Bu çok kötü bir şey,
KORONUN II. YARISI
Kötü kötü,
KORONUN I. YARISI
Ellerine düşmek,
KORONUN II. YARISI
İri ve tüylü,
KORONUN I. YARISI
Yaşayan kötülüğün ellerine,
KORONUN II. YARISI
Şükürler olsun!
KORONUN I. YARISI
İnsanoğlunun düşmanının ellerine,
KORONUN II. YARISI
Bizim iyilik yoldaşlarımız;
KORONUN I. YARISI
Şeylerin Düzenine Başkaldıran–
KORONUN II. YARISI
Ve onunla kendimize komplo kurduk;

KORONUN I. YARISI

Sineklerin Tanrısı Kurtlu Sinekle,

KORONUN II. YARISI

İçten gelen diz çöküşle;

KORONUN I. YARISI

Hiç ölmeyen çıplak Rezillikle,

KORONUN II. YARISI

Ve hiç ölmeyen, sonsuz hayatımızın kaynağı;

KORONUN I. YARISI

Hava Kuvvetleri'nin Prensleri–

KORONUN II. YARISI

Spitfire ve Stuka*, Baalzevul ve Azazil, Şükürler olsun!

KORONUN I. YARISI

Bu dünyanın Efendisine;

KORONUN II. YARISI

Ve onu lekeleyen;

KORONUN I. YARISI

Büyük Tanrı Molek,

KORONUN II. YARISI

Bütün ulusların koruyucusu;

KORONUN I. YARISI

Efendimiz Mamon'un

KORONUN II. YARISI

Her yerde ve her zaman hazır:

KORONUN I. YARISI

Güçlü Lucifer'e

KORONUN II. YARISI

Kilisedeki, Devletteki;

---

* Spitfire ve Stuka: II. Dünya Savaşı'nda kullanılan İngiliz uçak ve Alman tank modelleri; Baalzevul ve Azazil: şeytani bir tanrı ve iblise dönüşen bir melek. *–çn*

KORONUN I. YARISI

Şeytan'a

KORONUN II. YARISI

Aşkın

KORONUN I. YARISI

Ve ah, yine de ne kadar içkin

TÜM KORO BİRLİKTE

Şeytan, Şeytan, Şeytan.

İlahi hafiflerken, iki boynuzsuz rahip Adayı iner, dazlak kadınlardan en yakında olanı yakalar, ayağa kaldırır ve ona yol gösterir. Korkudan dili tutulmuş kadını, sunağın merdivenlerinin tepesine, Pasadena Patriği'nin uzun bir kasap bıçağını bileyerek beklediği yere götürür. Tıknaz Meksikalı anne ağzı açık, korkudan donmuş gözlerle ona bakmaktadır. Sonra Papaz Adaylarından biri çocuğu onun kollarından alır ve Patriğe doğru uzatır.

İleri teknolojinin karakteristik ürününe yakın çekim – bir tavşan dudaklı, Mongol geri zekâlı. Sahnenin geri planında Koroyu duyarız.

KORONUN I. YARISI

Sana Şeytan'ın düşmanlığının işaretini göstereyim.

KORONUN II. YARISI

İğrenç, iğrenç;

KORONUN I. YARISI

Sana Şeytan'ın inayetinin meyvesini göstereyim,

KORONUN II. YARISI

Pisliğin içine akan pislik.

KORONUN I. YARISI

Sana O'nun buyruklarına itaat etmenin cezasını göstereyim.

KORONUN II. YARISI

Cehennemde olduğu gibi yeryüzünde de.

KORONUN I. YARISI

Kimdir bütün deformasyonları doğuran?

KORONUN II. YARISI

Anne.

KORONUN I. YARISI

Kutsal Olmayan'ın seçilmiş kâsesi kimdir?

KORONUN II. YARISI

Anne.

KORONUN I. YARISI

Ve ırkımızın üzerindeki lanet

KORONUN II. YARISI

Anne.

KORONUN I. YARISI

Sahip olunmuş, Sahip olunmuş–

KORONUN II. YARISI

İçinden ve dışından:

KORONUN I. YARISI

Onun incubus'ı* nesne, succubus'ı** bir öznedir.

KORONUN II. YARISI

Ve ikisi de Şeytan;

KORONUN I. YARISI

Kurtlu Sineğin sahip olduğu.

KORONUN II. YARISI

Sürünerek ve sokarak.

KORONUN I. YARISI

Çıldırttığı, karşı konulmaz şekilde

---

* İnsanların üzerine uzanan ve özellikle geceleri kadınlarla cinsel ilişkiye giren kötücül ruh. *–çn*

** Uykularında erkeklerle cinsel ilişkiye girmek için kadın biçimine giren bir iblis. *–çn*

KORONUN II. YARISI
Onu dürter, sürer,
KORONUN I. YARISI
Kirlenmiş sansar kürkü gibi,
KORONUN II. YARISI
Kızışmış dişi domuz gibi,
KORONUN I. YARISI
Sarp bir yerden aşağı
KORONUN II. YARISI
Tarifi mümkün olmayan bir pisliğin içine;
KORONUN I. YARISI
Orada, epey yuvarlandıktan sonra.
KORONUN II. YARISI
Domuz yalının yenilip yutulmasından sonra,
KORONUN I. YARISI
Anne ortaya çıkar ve dokuz ay sonra,
KORONUN II. YARISI
Bu ucube insan taklidini taşır.
KORONUN I. YARISI
Sonra bunun kefareti neyle olur?
KORONUN II. YARISI
Kanla.
KORONUN I. YARISI
Sonra Şeytan neyle yatıştırılır?
KORONUN II. YARISI
Sadece kanla.

Kamera; sunaktan, yukarıda olan biteni aç bir bekleyişle izleyen dizi dizi soluk çörten surata çevrilir. Ve birdenbire yüzler kara ağızlarını açıp önce tereddütle, sonra artan bir güvenle ve gittikçe daha da yükselen bir sesle uyum içinde monoton bir melodi okumaya başlarlar.

"Kan, kan, kan, o kan, o kan, kan, kan; o kan..."

Tekrar sunağa dönüyoruz. Çekimin geri planında, aptalca, alt-insan tarzı şarkı söyleme sesi tekdüze devam etmektedir.

Patrik, görevli Başpiskoposlardan birine bileği taşını uzatır, sonra sol eliyle deforme çocuğu boynundan tutarak alır ve bıçağının üzerine oturtur. Çocuk, mızıldanmayla karışık iki ya da üç çığlık koparır ve sonra sessiz düşer.

Patrik döner, çeyrek litre kadar kanın sunak üzerine akmasına izin verir, sonra küçük cesedi arkadaki karanlığın içine öylesine fırlatıverir. Söylenen ilahinin sesi vahşi bir şekilde artarak sürer. "Kan, kan, o kan, o kan, kan, kan, o kan..."

"Götürün bu kadını!" diye emreder Patrik gıcırdayan sesiyle.

Anne korku içinde dönüp, merdivenleri koşarak iner. İki Papaz Adayı onu takip eder, zalimce kutsanmış boğa çükleriyle ona vururlar. İlahi, içe işleyen çığlıklarla noktalanır. Cemaatten yarı dert ortağı, yarı tatmin olmuş bir inilti gelir.

Bu sıradışı uygulamadan yüzleri kızarmış, biraz da soluk soluğa kalmış tombul genç Papaz Adayları bir kadını daha yakalarlar – bu kez bir çocuğunkine yakın narinlik ve güzellikte bir genç kız. Merdivenlerde sürüklenerek yukarı çıkarılırken yüzü görünmüyor. Sonra papaz adaylarından biri geride kalıyor ve Polly'yi görüyoruz.

Başparmaksız, sekiz meme uçlu çocuk patriğe doğru kaldırılıyor.

KORONUN I.YARISI

İğrenç, iğrenç! Bunun kefareti ne olacak?

KORONUN II. YARISI

Kanla

KORONUN I. YARISI

Şeytan nasıl durdurulacak?

Bu kez bütün cemaat yanıtlar. "Sadece kanla, kanla, kanla, kanla, o kanla..."

Patriğin sol eli küçük çocuğun boynuna doğru uzanır.

"Hayır, hayır, yapmayın. Lütfen!"

Polly, ona doğru bir hamle yapar, fakat Aday Papazlar tarafından engellenir. Patrik özellikle onun hıçkırıkları karşısında çocuğu bıçağına geçirir, sonra arkadaki karanlığın içine fırlatır.

Yüksek bir çığlık duyulur. Dr. Poole'a orta mesafeli çekim. Oturduğu ön sıralarda çok dikkat çekmektedir; bayılır.

Habislerin Habisliği'nin iç mekânına geçiyoruz. Tapınak, arenanın kısa kenarında, yüksek sunak tarafında kerpiç, dikdörtgen bir oda. Bir ucunda sunak, diğer ucunda, bakıldığında arenada neler olduğunun görülebildiği, ortasındaki bir aralık dışında şu anda kapalı bulunan sürme kapılar var. Tapınağın ortasındaki sedirde Şeytan-Vekili boylu boyunca uzanmakta. Yakınlarda boynuzsuz bir Aday Papaz kömür mangalında domuz paçası közlemekte ve onun yanında iki boynuzlu bir Başpiskopos, bir sedyede hareketsiz yatan Dr. Poole'u ayıltmak için elinden geleni yapıyor. Soğuk su ve yüzüne atılan iki üç sert tokat beklenen sonucu getirir. Botanikçi derin nefes alır ve gözlerini açar, yeni bir tokadı savuşturup doğrularak oturur.

"Neredeyim?" diye sorar.

"Habislerin Habisliğinde," diye yanıtlar Şeytan-Vekili, "ve onun yüksek Huzurunda."

Dr. Poole, önemli adamı tanır ve başını saygıyla eğecek kadar aklı başındadır.

"Bir tabure getirin," diye emreder Şeytan-Vekili.

Tabure getirilmiştir. Eliyle Dr. Poole'a işaret eder ve o da düşe kalka odanın öbür ucuna gidip tabureye oturur. Tam otururken yüksek sesli bir çığlık başını çevirmesine sebep olur.

Dr. Poole'un bakış açısından yüksek sunağa uzun çekim.

Patrik, başka bir küçük canavarı, çığlıklar atan annesi yardımcıları tarafından sürüklenirken, karanlığın içine fırlatmaktadır.

Ürperen ve yüzünü elleriyle kapatan Dr. Poole'a geri dönüyoruz.

Sahnenin geri planında cemaatin monoton ilahisini duyarız. "Kan, kan, kan."

"Korkunç," der Dr. Poole, "Korkunç!"

"Senin dininde de sonuçta kan var," der Şeytan-Vekili, alaycı bir gülümsemeyle. "'Kuzunun kanıyla* yıkandı!' Öyle değil miydi?"

"Kesinlikle doğru," Dr. Poole kabul eder. "Fakat biz yıkamayı gerçekten yapmıyoruz. Sadece konuşmalarımızda var – ya da daha çok ilahilerde söylüyoruz."

Dr. Poole gözlerini başka tarafa çevirir. Sessizlik olur. O anda Papaz Adayı üzerinde birkaç şişe olan bir tepsiyle yaklaşır, sedirin yanındaki bir masanın üzerine koyar. Şeytan-Vekili, erken Georgia dönemi taklidi hakiki antik yirminci yüzyıl çatalını paçalardan birine saplar ve kemirmeye başlar.

"Siz de buyurun," diye gıcırdar iki ısırık arasında. "Ve biraz da şarap var," diye ekler şişelerden birini göstererek.

Çok acıkmış olan Dr. Poole, şevkle davete cevap verir; tekrar yayılan sessizliği ağızdaki çiğneme ve kan ilahisi bozar.

"Buna inanmıyorsunuz elbette," der Şeytan-Vekili sonunda, dolu ağzıyla.

"Fakat sizi temin ederim ki..." diyerek karşı çıkar Dr. Poole.

Aşırı bir çabayla uyum sağlamaya çalışır ve diğeri domuz yağına bulanmış tombul elini havaya kaldırır.

"Durun, durun, durun! Bilmenizi isterim ki, yaptığımız şeylere inanmak için iyi sebeplerimiz var. Bizimki, sayın ba-

---

* Tanrı Kuzusu olarak adlandırılan İsa Mesih ve onun tüm insanların günahlarına karşılık dökülen kanı kastediliyor. y.n.

yım, akılcı ve gerçekçi bir inanç." Şişeden bir yudum ve ardından başka bir paça alıncaya kadar geçen sürede sessizlik olur. "Dünya tarihine aşina olduğunuzu tahmin ediyorum?"

"Tamamen amatör olarak," diye yanıtlar Dr. Poole alçak gönüllülükle. Fakat konuyla ilgili yazılmış en önemli kitapları okumuş olduğunu söyleyebilir – Graves'in *Rusya'nın Yükselişi ve Tükenişi* örneğin; Basedow'un *Batı Uygarlığının Çöküşü*, Bright'ın eşsiz, *Avrupa, Bir Otopsi*'si, ve söylemeye bile gerek yok, sevgili yaşlı Percival Pott'tan *Coney Adasının Son Günleri*, sadece bir roman olmasına rağmen her anlamda gerçekçi, tartışmasız nefis bir kitap. "Siz biliyorsunuzdur tabii?"

Şeytan-Vekili başını iki yana sallar. "Şey'den sonra yayımlanmış hiçbir şeyi bilmiyorum," diye tersleyerek yanıtlar.

"Ne kadar da aptalım!" diye haykırdı Dr. Poole, geçmişte de sık sık olduğu gibi mahcubiyetiyle fazlasıyla karşılığını ödediği taşkın gevezeliğinden duyduğu pişmanlık, onu neredeyse dili tutulmuş biri olmaya mahkûm etmişti.

"Fakat daha önce çıkan şeylerden çoğunu okudum," diye devam eder Şeytan-Vekili. "Burada, Güney Kaliforniya'da oldukça iyi kütüphaneler vardı. Büyük bölümü yakıldı bile... Gelecekte, korkarım, yakacak ihtiyacı yüzünden bir kısmını daha kullanmak durumunda kalacağız. Fakat bu arada ekmeğimizi pişirebildik ve İlahiyat okulumuz için üç dört bin kadar cildi kurtarabildim."

"Ortaçağ'daki Kiliseler gibi," der Dr. Poole kültürlü bir hevesle. "Uygarlıkların dinden daha iyi dostu yoktur. Bu benim agnostik arkadaşlarımın kesinlikle..." Birdenbire o kilisenin inanışlarının burada açıklananlarla pek de aynı olmadığını anımsayarak duraklar ve utancını gizlemek için şişeden büyük bir yudum alır.

Fakat neyse ki, Şeytan-Vekili kendi fikirleriyle, *faux pas*'lara* gücenemeyecek, hatta onları fark edemeyecek kadar meşguldü.

---

* Fransızca "yanlış adım"dan: kırılan pot anlamında. –*çn*

"Tarih, okuduğum kadarıyla," der, "şöyle: İnsan kendisini Doğayla yarıştırıyor. Ego da Şeylerin Düzeniyle, Şeytan'la..." (mekanik olarak yapılan boynuz hareketi) "Öteki'yle... Yüz bin yıldır süren bu savaşın sonu tamamıyla belirsiz. Sonra, üç yüzyıl önce, neredeyse bir gecede gelgit hiç kesilmeden tek yönde ilerliyor. Şu domuz paçalarından bir tane daha almaz mısınız?"

Şeytan-Vekili üçüncüsünü yerken Dr. Poole ikinci paçasını alır.

"Önce yavaş yavaş, sonra gücünü toplayarak insan Şeylerin Düzenine karşı ilerlemeye başlamış." Şeytan-Vekili ağzına gelen kıkırdağı çıkarmak için bir an duraklar. "Sineklerin Tanrısı, gittikçe daha fazla insan onun yoluna girerken ve aynı zamanda her bir yürekte Kurtlu Sinek olurken, yakında tartışmasız Efendisi olacağı dünyanın üzerinde zafer yürüyüşüne başlamış."

Kendi tiz belagatine kapılıp giderek ve Aziz Azazil'in minberinde olmadığını unutarak, Şeytan-Vekili eliyle süpürme hareketi yapar. Paça, çatalından düşer. Kendi hesabına hoş mizaçlı bir kahkahayla, paçayı yerden kaldırır, keçi derisinden cübbesinin koluna silerek yeni bir ısırık alır ve devam eder.

"Her şey Yeni Dünya'dan gelen makinelerle ve tahıl gemileriyle başladı. Açlar için yiyecek ve insanın omuzlarındaki yükün hafiflemesi. 'Ah, Tanrım! Cömertliğinin tüm nimetleri için sana şükrediyoruz...' vesaire, vesaire." Şeytan-Vekili alaycı bir kahkaha atar. "Hiç kimsenin hiçbir şeyden herhangi bir şey elde edemediğini söylemeye bile gerek yok. Tanrı'nın cömertliklerinin fiyatı var ve Şeytan bunun zor bir şey olduğunu her zaman görür. Şu makineleri alalım mesela. Şeytan çok iyi biliyordu ki, didin didin çalışmanın yükü biraz hafiflediğinde beden metalin emri altına girecekti ve akıl tekerleklerin kölesi yapılacaktı. Bir makinenin ahmaklık-ge-

çirmez olması için, aynı zamanda hüner-geçirmez, yetenek-geçirmez, ilham-geçirmez de olması gerekiyordu. Eğer ürün defoluysa paranız iade edilir, içinde en ufak bir deha ya da bireysellik izi bulduğunuz takdirdeyse paranızın iki katı iade edilir! Ve sonra Yeni Dünya'dan gelen güzel yiyecekler vardı. 'Ah, Tanrım, sana şükrediyoruz...' Fakat Şeytan, beslenmenin üremek olduğunu biliyordu. Eskiden, insanlar seviştiğinde sadece bebek ölüm oranlarını artırır ve ortalama ömrü azaltırdı. Fakat yiyecek gemilerinin gelişinden sonra, her şey değişti. Çiftleşme nüfusun artmasıyla sonuçlandı – alabildiğine doğur!"

Bir kez daha Şeytan-Vekili tiz bir kahkaha atar.

Güçlü bir mikroskop bakışı. Telaşla Nihai Hedeflerine, sol üst köşede geniş, ay görünümündeki yumurtaya ulaşmaya çalışan spermlerin bulunduğu sahneye geçiyoruz. Film müziği olarak geri planda, Liszt'in *Faust Senfonisi*'nin son bölümünü bir tenorun sesinden dinlemekteyiz: *La femme éternelle toujours nous élève. La femme éternelle toujours...** 1800'lerin Londra'sının havadan görünüşüne geçiyoruz. Sonra Darwinci hayatta kalma savaşı ve türün devamı. Sonra 1900'lerin Londra'sından bir görüntü –ve yine spermlere dönüş– sonra tekrar Londra'ya, Alman pilotlarının gördüğü gözle 1940'a. Şeytan-Vekili'ne yakın çekime geçiş.

"Ah, Tanrım," sesine hep bu tür söyleyişlere uygun olduğu düşünülen ince, titreyen bir ton verir. "Sana tüm bu ölümsüz ruhlar için şükran duyuyoruz." Sonra, bu tonu değiştirerek, "Şeytan tarafından," diye devam eder, "öngörülmüş her şey kaçınılmaz olarak bir bir gerçekleşirken, her geçen yıl gittikçe daha hastalıklı, daha çok kabuk bağlamış, daha çelimsiz bedenlerde kiracı olan tüm bu ölümsüz ruhlar. Gezegenin

* Franz Liszt'in Johann Wolfgang von Goethe'nin *Faust*'una (1790) dayanan *Faust Senfonisi*'nden (1857): "Ebedi kadın bizi daima yüceltir. Ebedi kadın her zaman..." –*çn*

haddinden fazla kalabalıklaşması. Beş yüz, sekiz yüz, zaman zaman yiyecek üreten ülkenin metre karesine iki bin kişi – ve toprak kötü tarımcılıktan dolayı perişan olmuş durumda. Her yerde erozyon, her yerde mineralsiz kalmış topraklar. Ve yayılan çöller, küçülen ormanlar. Amerika'da, bir zamanlar eskinin umudu olan Yeni Dünya'da dahi aynı şey. Endüstrinin sarmalı yukarı doğru giderken, toprağın verimlilik sarmalı aşağı gitti. Daha büyük ve daha iyi, daha zengin ve daha güçlü – ve sonra, neredeyse birdenbire, gittikçe daha aç. Evet, Şeytan bütün bunları öngörmüştü – açlıktan ithal yiyeceğe giden geçidi, ithal yiyecekten patlayan nüfusa ve tekrar açlığa. Tekrar açlığa. Yeni açlığa, daha büyük açlığa, kalabalık endüstrileşmiş emekçi sınıfın açlığı, parası olan, tüm modern konfora sahip, arabalar, radyolar ve akla gelen her bir aleti olan şehir sakinlerinin açlığı, bütün savaşların sebep olduğu açlık ve daha çok açlığın sebep olduğu tüm savaşlar."

Şeytan-Vekili şişesinden bir yudum daha almak için duraklar.

"Ve şunu hatırlayın ki," diye ekler: "Sentetik sakağı olmadan, hatta atom bombası olmadan da Şeytan tüm emellerine ulaşacaktı. Belki biraz daha yavaş, fakat insanoğlunun yaşadığı dünyayı yok ederek kendini mahvetmesi gibi kesin bir şekilde. Bundan kaçamazlardı. Şeytan onları iki boynuzuyla sürecekti. Savaş boynuzundan kendilerini kurtarabilseler bile açlık boynuzuna geçmiş bulacaklardı kendilerini. Ve aç kaldıkları zaman da savaş çok cazip gelecekti. Ve bu açmazdan kurtulmak için barışçı ve akılcı bir çözüm bulmaya kalktıkları takdirde, titizlikle hazırlanmış bir kendini yok etme boynuzu onları bekliyor olacaktı. Endüstri devriminin ta başlarında insanların kendi teknolojilerinin mucizeleriyle kendinden emin ve kibirli olacaklarını, öyle ki, gerçeklik hissini kaybedeceklerini öngördü. Ve olan biten de tamamen bundan ibarettir. Tekerleklerin ve büyük hesap defterleri-

nin sefil köleleri Doğanın Fatihleri oldukları için birbirlerini tebrik etmeye başladılar. Doğanın Fatihleri, öyle mi! Aslında, pek tabii, Doğanın dengesini bozdular ve sonuçlarına da katlandılar. Sadece Şey'den önce bir buçuk yüzyıl boyunca neler yaptıklarını bir düşünün. Nehirleri kirleterek, vahşi hayvanları öldürerek, ormanları yok ederek, yüzey toprağını denize sürükleyerek, bir okyanus petrol yakarak, bütün jeolojik çağlar boyunca biriktirdiği mineralleri israf ederek. Suç budalalığına düşkünlük. Ve buna İlerleme dediler, İlerleme," tekrarlar, "İlerleme! Söylüyorum sana, insan beyninin buluşlarının pek azı ilerlemeydi - şeytanice ironik! Bunun için dışarıdan yardım gerekliydi. Şeytan'ın hep gelecek olan inayeti olmalıydı onunla işbirliği yapmaya hazır herhangi biri için. Ve kim değil ki?"

Dr. Poole, "Kim değil ki?" diye tekrarlar kıkırdayarak; Karanlık Çağlardaki kilise hakkında yaptığı hata yüzünden öyle davranması gerektiğini düşünmüştür.

"İlerleme ve Milliyetçilik - O'nun kafalarına soktuğu iki büyük fikir bunlardı. İlerleme - hiçbir şey karşılığında bir şeyler elde edebilmenin teorisi; bir alanda, bir başka alandaki kazançların için bir şey ödemeden kazanabilmenin teorisi; tarihin anlamını bir tek senin kavrayabileceğinin teorisi; bulunduğun zamandan elli yıl sonra neler olacağını bilmenin teorisi; bütün deneyimlere karşın, mevcut faaliyetlerinin tüm sonuçlarını öngörebileceğinin teorisi; Ütopyanın az ileride bir yerlerde olduğunun teorisi ve ülküsel tasarılar en tiksindirici araçları haklı çıkardığından, (deyim yerindeyse şaşmaz olan) kendi görüşünüze göre, dünyevi cennete doğru yürüyüşe engel olan herkesi talan etmek, dolandırmak, işkence etmek, köleleştirmek ve öldürmek sizin ayrıcalığınız ve görevinizdir. Karl Marx'ın sözlerini anımsayın: 'Zor, İlerlemenin ebesidir.'* Şunu da ekleyebilirdi, *İlerleme de zorun ebe-*

* Tam cümle: "Zor, yeni bir topluma gebe olan her eski toplumun

sidir –fakat elbette Şeytan, işleyişin daha başlarında çuvaldaki kediyi dışarı salacak değildi. İki taraflı bir ebe, teknolojik ilerlemeler gelişigüzel yıkımın araçlarını sunarken, politik ve ahlaki ilerleme söylencesi o araçları son limitlerine kadar kullanmanın mazereti işlevini görür. Size şöyle söyleyeyim, sevgili bayım, dindar olmayan tarihçi delidir. Modern tarih üzerine daha fazla çalıştıkça, Şeytan'ın Yol Gösteren Eline ait daha fazla kanıt bulursunuz." Şeytan-Vekili, elleriyle boynuz işareti yapar, bir yudum şarapla kendini tazeleyip sözlerine devam eder. "Ve sonra Milliyetçilik vardı – bağlı bulunduğun devletin tek gerçek tanrı ve diğer bütün devletlerin sahte tanrılar olduğu teorisi; sahte de olsalar gerçek de olsalar bütün bu devletler, suçlu çocukların mantığına sahipti ve saygınlık, iktidar veya para üzerinde dönen tüm anlaşmazlıklar, İyi, Hakiki ve Güzel şeyler için yapılan bir haçlı seferiydi. Doğrusu, bu teorilerin tarihin belirli bir diliminde ortaya çıkmaları ve evrensel olarak kabul edilmeleri Şeytan'ın varlığının en iyi kanıtıdır, sonunda O'nun savaşı kazanacağının kanıtıdır."

"Tam olarak anlayamadım," der Dr. Poole.

"Fakat kuşkusuz çok açık. Burada elinizde iki nosyon var. Her biri özünde saçma ve her biri kanıtlanabilecek şekilde öldürücü olan eylem biçimlerine yol açıyor. Ve fakat buna karşın bütün medenileşmiş insanlık, neredeyse birdenbire, bu inançları yönetimin kılavuzları olarak kabul ediyor. Neden? Ve Kimin önerisiyle, Kimin acelesiyle, Kimin telkinleriyle? Bunun için ancak bir yanıt olabilir."

"Yani bunun... Şeytan olduğunu düşünüyorsunuz?"

"Başka kim insan ırkının aşağılanmasını ve yok oluşunu ister?"

"Tabii, tabii," diyerek onaylar Dr. Poole. "Fakat aynı şekilde bir Protestan Hıristiyan olarak ben gerçekten..."

---

ebesidir." Karl Marx, *Kapital I. Cilt*, çev. Mehmet Selik ve Nail Satlıgan (İstanbul: Yordam, 2016), s. 719. –*çn*

"Öyle mi?" diye sorar Şeytan-Vekili alaycı bir ifadeyle. "O zaman Luther'den* ve bütün Hıristiyan Kilisesinden daha iyi biliyorsun. Farkında mısınız bayım, ikinci yüzyıldan itibaren hiçbir ortodoks Hıristiyan, Tanrı'nın insana hükmedebileceğine inanmadı? Sadece Şeytan tarafından hükmedilebilirdi. Ve insanlar buna neden inandılar? Çünkü gerçekler, onların başka bir şeye inanmalarını imkânsız kıldı. Şeytan bir olguydu, Molek bir olguydu, Şeytan'ın insanlara sahip olması bir olguydu."

"İtiraz ediyorum," diye haykırır Dr. Poole. "Bir bilim adamı olarak..."

"Bir bilim adamı olarak olguları en akla yatkın şekilde açıklayan işe yarar hipotezleri kabul etmeniz gerekir. Peki, nedir olgular? İlki, deneyim ve gözleme dayanan olgu – yani, kimsenin acı çekmek, alçaltılmak, sakatlanmak ya da öldürülmek istememesi. İkincisi tarihsel olgu – belli bir çağda, insanların büyük çoğunluğu evrensel ıstırap, genel alçalma ve toptan yıkımdan başka bir şeyle sonuçlanamayacak eylem biçimlerini benimsediler ve buna uygun inançları kabul ettiler. En akla yatkın açıklama, onların bir yabancıdan ilham almış ya da onun bilincinin hükmü altına girmiş olmaları, insanların mahvolmalarını isteyen ve bunu onların kendi mutluluklarını isteyişlerinden ve hayatta kalma iradelerinden daha güçlü şekilde yapan bir bilinç."

Sessizlik.

"Elbette," Dr. Poole sonunda bir fikir önerme cesaretini gösterir, "bu olgular başka bir şekilde de açıklanabilir."

"Fakat bu kadar akılcı, bu kadar basit bir şekilde değil," diye üsteler Şeytan-Vekili. "Ve sonra tüm diğer kanıtları da göz önünde bulundurun. Birinci Dünya Savaşı'nı ele alın mesela. İnsanlar veya politikacılara Şeytan sahip olmuş ol-

* Martin Luther (1483–1546): Protestanlığı doğuran Alman keşiş, teolog. –*çn*

masaydı, XV. Benedictus'u ya da Lord Lansdowne'u* dinlerlerdi; anlaşmaya varır, zafer olmaksızın barış için görüşmeler yürütürlerdi. Fakat yapamadılar, bir türlü yapamadılar. Kendi kişisel çıkarlarına uygun davranmaları mümkün değildi. İçlerindeki Şeytan'ın onlara emrettiği şeyleri yapmak zorundalardı – ve içlerindeki Şeytan Komünist Devrimi istedi, o devrime karşı Faşist tepkiyi istedi, Mussolini'yi, Hitler'i ve Politbüro'yu istedi, kıtlık istedi; enflasyon ve depresyon istedi, işsizliğe çare olarak silahlanma istedi; Yahudilerin ve Kulakların** eziyet çekmelerini istedi, Nazilerin ve Komünistlerin Polonya'yı bölmelerini ve birbirleriyle savaşmalarını istedi. Evet, ve O en vahşi şekliyle köleliğin toptan dirilişini istedi. Zorla yaptırılan göçleri ve insanların dilenci durumuna getirilmelerini istedi. Toplama kamplarını, gaz odalarını ve ölü yakma fırınlarını istedi. Doygunluk bombardımanı*** istedi (Ne lezzetli ve sulu bir ifade!), yüzyılın zenginlik birikiminin ve gelecekteki başarıların, ılımlılıkların, özgürlüklerin ve kültürün olabilirliğinin bir gecede yok edilmesini istedi. Şeytan bütün bunları istedi; ve O, politikacılarla generallerin, gazetecilerin ve sıradan insanların kalbindeki Büyük Kurtlu Sinek, Papaya Katoliklerin bile kulak asmamasını, Lansdowne'un kötü bir yurttaş, neredeyse bir hain olarak suçlanmasını kolaylıkla sağladı. Ve sonuçta savaş dört koca

* 1914 yılında Papalık makamına gelen Papa XV. Benedictus (1854-1922) "uygar Avrupa'nın intiharı" olarak tanımladığı I. Dünya Savaşı'nın barışla sonuçlanması için beyhude girişimlerde bulundu; 5. Lansdowne Markizi Henry Petty-Fitzmaurice (1845–1927) 29 Kasım 1917'de *The Daily Telegraph*'da yayımlanan ve "Lansdowne Mektubu" diye bilinen bir metinle savaşın uygarlığı yıkıma uğratacağını söyleyerek Almanya ile barış görüşmeleri yapılması çağrısında bulunmuştu. *–çn*

** Kulaklar: SSCB'de 'sınıf düşmanı' sayılan varlıklı köylüler. *–çn*

*** Halı bombardımanı olarak da bilinen doygunluk (*saturation*) bombardımanı, seçilen bir arazinin her yerine hasar vermek için aşamalı olarak yapılan geniş bir alan bombardımanıdır. Yazar "sulu bir ifade" derken kimyada genelde bir sıvının içinde ne kadar katı madde çözündüğünü anlatan satürasyon terimine gönderme yapıyor. *–çn*

yıl boyunca sürdü gitti ve sonradan her şey Plana göre dakik olarak işlemeye başladı. Dünyanın durumu sürekli kötüden daha kötüye gitmeye devam etti ve işler kötüleştikçe erkekler ve kadınlar Habis Ruh'un kılavuzluğu karşısında daha itaatkâr oldular. Bireysel ruhun değerine dair eski inançlar kaybolup gitti; eski sınırlamalar etkilerini yitirdi; eski vicdan rahatsızlıkları ve sevecenlikler buharlaşıp gitti. Diğeri'nin insanların kafalarına soktuğu her şey sızıp aktı ve oluşan boşluğun yerine İlerleme ve Milliyetçiliğin çılgınca hayalleri doldu. O hayallerin doğruluğu kabul edilerek, burada ve şimdi yaşayan önemsiz insanların, karınca ya da tahtakurusundan daha değerli olmadıkları ve ona göre muamele görmeleri gerektiği fikrine gelindi. Ve ona göre muamele gördüler, kesinlikle gördüler!"

Şeytan-Vekili tiz sesiyle kıkırdar ve sonuncu paçayı da alır.

"Zamanına göre," diye devam eder, "eski tüfek Hitler, iblisane türün iyi bir örneğiydi. 1945 ile Üçüncü Dünya Savaşı'nın başına kadarki zamanda yaşamış ulusal liderlerin çoğu kadar çılgın değildi elbet, fakat kesinlikle zamanının ortalamalarının üzerindeydi. Çağdaşlarının birçoğundan daha fazla 'Ben değil, içimdeki Şeytan' deme hakkına sahipti. Diğerleri sadece yer yer çılgınlık yapıyorlardı, sadece bazı zamanlarda. Bilim adamlarını alın mesela. İyi niyetli adamlardı çoğunlukla. Fakat Şeytan, onların hepsini aynı şekilde ele geçirdi, insani var oluşlarının bittiği, uzman hâline geldikleri noktada ele geçirdi onları. Bunun sonucu olarak da sakağı ve o bombalar. Ve sonra şu adamı hatırlayın –neydi adı?– hani uzun süre Birleşik Devletler'in başkanı olan adam..."

"Roosevelt mi?" diye sorar Dr. Poole.

"İşte o, Roosevelt. Şey, onun şu İkinci Dünya Savaşı boyunca söyleyip durduğu cümle hatırınızda mı? 'Kayıtsız şartsız teslimiyet, kayıtsız şartsız teslimiyet!' Mutlak telkin, işte bu oydu. Doğrudan ve mutlak telkindi!"

"Siz öyle söylüyorsunuz," diye itiraz eder Dr. Poole. "Fakat kanıtınız ne?"

"Kanıt mı?" diye tekrarlar Şeytan-Vekili. "Takip eden tarihin tamamı kanıttır. Bu sözün politikaya dönüştüğü ve fiilen uygulandığında neler olduğuna bir bakınız. Kayıtsız şartsız teslimiyet - kaç milyon yeni tüberküloz vakası oluştu? Kaç milyon çocuk bir parça çikolata için hırsızlığa ya da fahişeliğe zorlandı? Şeytan, çocuklardan özellikle memnundu. Ve yine, kayıtsız şartsız teslimiyet - harabe hâlindeki Avrupa, Asya'daki kargaşa, her yerde açlık, devrimler, zorbalıklar. Kayıtsız şartsız teslimiyet - ve daha fazla masum insan, tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar ıstırap çekti. Ve sizin de çok iyi bildiğiniz gibi, Şeytan'ı, masum insanların ıstırap çekmesinden daha fazla hiçbir şey memnun edemez. Ve son olarak, elbette, şu Şey var. Kayıtsız şartsız teslimiyet ve bom! Tam da hep olmasını istediği gibi. Ve her şey özel bir mucize ya da aracı olmadan, tamamen doğal yollarla gerçekleşti.

Biri, Onun İlahi Takdirinin nasıl işlediğini düşündükçe kavranamayacak olağanüstülüğünü görüyor." Dini bütün hareketlerle Şeytan-Vekili, boynuz işareti yapar. Kısa bir sessizlik olur. "Dinle," der, elini yukarı kaldırarak.

Birkaç saniye konuşmadan otururlar. Belirsiz, bulanık monoton ilahi sesi duyulur hâle gelir. "Kan, kan, kan. O kan..." Patriğin bıçağına geçirilen yeni bir küçük canavardan yükselen zayıf çığlık, sonra boğanın penisinin ete çarpınca çıkardığı ses ve cemaatin heyecanlı gürleyişlerinin arasında, birbirini takip eden, insanınkine benzeyen çığlıklar.

"Bir mucize olmadan *bizi* ürettiğine inanmak kolay değil," diye düşünceli bir havayla devam eder Şeytan-Vekili. "Fakat yaptı, üretti. Tamamen doğal yollarla, insanoğlunu ve onun bilimini araç olarak kullanarak, tamamen yeni bir tür insan yarattı, kanlarında deformasyon, çevrelerinde iğrençliklerle ve dahası, geleceklerinde hiç başarı şansı olmadan daha fazla

pislik, daha fazla deformasyon ve sonunda soyun tamamen tükenişiyle. Evet, Yaşayan Şeytan'ın eline geçmek gerçekten korkunç bir şey."

"Öyleyse neden," diye sorar Dr. Poole, "O'na hâlâ tapıyorsunuz?"

"Hırlayan kaplana neden yiyecek atarsınız? Nefes alacak bir alan açabilmek için. Kaçınılmaz olanın korkusunu birkaç dakika olsun uzaklaştırmak için. Cehennemde olduğu gibi yeryüzünde de kaçınılmaz olanın – ama en azından hâlâ yeryüzündesinizdir."

"Buna değiyormuş gibi görünmüyor," der Dr. Poole, karnını yeni doyurmuş birinin felsefi ses tonuyla.

Başka bir sıradışı delici çığlık başını kapıya çevirmesine sebep olur. Bir süre sessizlik içinde izler. Bu sefer yüz ifadesi, korkusunun bilimsel merakla epeyce yatışmış hâlidir.

"Alışıyorsunuz, ha?" der Şeytan-Vekili cana yakın bir tavırla.

ANLATICI

Bilinç, gelenek – ilki korkakları yaratır,*
Azizler yaratır bizden bazen, *insanoğlunu* yaratır.
İkincisi Vatanseverleri yaratır, Papacıları, Protestanları,
Babbittleri** yaratır, Sadistleri, İsveçlileri ya da Slovakları,
Kulakların katillerini, Yahudileri klorlayanları.
Yüksek amaçları için tüm yakıp yıkanları.
Titremeksizin, vicdan azabı ya da şüphe duymaksızın
Yüce Görevlerinin kesinliğini bozmayanları yaratır.

Evet, dostlarım, Türkler çok sayıda Ermeni'yi katlettikle-

---

* William Shakespeare'in *Hamlet* adlı oyunundan: "Thus conscience does make cowards of us all" (III. Perde, I. Sahne). Türkçesi: "Bilinç böyle korkak ediyor hepimizi", *Hamlet*, çev. Sebahattin Eyüboğlu (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2020), s. 72. *–çn*

** Babbitt: Materyalist, kayıtsız ve konformist iş adamı, Sinclair Lewis'in *Babbitt* (1922) romanının başkahramanı George Babbitt'ten. *–çn*

rinde ne kadar öfkelendiğinizi hatırlayın, bu tür şeylerin olmadığı, Protestan, ilerici bir ülkede yaşadığınız için Tanrı'ya nasıl şükran duyduğunuzu – Sizin yaşadığınız yerde böyle şeyler olamazdı, çünkü erkekler daha büyük şapkalar giyiyor ve her gün 8.23'te kente iniyorlardı. Ve sonra bir an için artık kabullendiğiniz birkaç dehşet üzerinde düşünün; temel insan haklarına karşı sizin adınıza işlenmiş (ya da bizzat kendi ellerinizle işlediğiniz) haksızlıklar; küçük kızınıza haberler kuşağında haftada iki kere izlettirdiğiniz canavarlıklar – üstelik de o bunları bayağı ve sıkıcı bulurken. Bundan yirmi yıl sonra, torunlarınız televizyonlarını gladyatör oyunları seyretmek için açıyor olacaklar ve bunlar gına getirmeye başlayınca, renkli olarak, Ordu'nun Vicdani Retçileri veya Honduras karşıtı faaliyetlerinden dolayı yetmiş bin şüpheliyi, Tegucigalpa'da* toplu çarmıha germeleri ya da canlı canlı derilerini yüzmeleri ekrana gelecek.

Bu arada, Habislerin Habisliğinde, Dr. Poole sürme kapıların ortasındaki aralıktan bakmaktadır. Şeytan-Vekili, dişlerini kürdanla kurcalamaktadır. Yemek sonrasının sessizliği, rahatlığı hâkimdir. Dr. Poole birdenbire, Şeytan-Vekili'ne döner.

"Bir şeyler oluyor," diye haykırır heyecanla. "Oturdukları yerden kalkıyorlar."

"Bunu çok uzun zamandır bekliyordum," diye yanıt verir Şeytan-Vekili, dişlerini kurcalamaya devam ederek. "Bunun nedeni kan. Kan ve tabii ki, kamçılama."

"Aşağıya, arenaya atlıyorlar," diye devam eder Dr. Poole. "Birbirlerini kovalıyorlar. Tanrı aşkına...? Ah, aman Tanrım! Affedersiniz," diye aceleyle ekler. "Fakat gerçekten, *gerçekten...*"

Diken üstünde, kapıdan uzaklaşır.

---

* Honduras'ın başkenti. –*çn*

"Sınırlar *vardır*," der.

"İşte yanıldığınız nokta burası," diye yanıtlar Şeytan-Vekili. "Hiçbir sınır yoktur ve herkes her şeyi – ama *her şeyi* yapabilir.

Dr. Poole, yanıt vermez. Kendi iradesinden daha güçlü bir güç tarafından karşı konulmaz biçimde çekilerek eski yerine dönmüş, şaşkın, korku içerisinde dışarıya, arenada olup bitenlere bakmaktadır.

"Bu, korkunç!" diye haykırır öfkeyle. "Bu tamamen tiksindirici."

Şeytan-Vekili yavaşça sedirinden kalkar ve duvardaki küçük bir dolabı açarak, bir dürbün çıkartıp Dr. Poole'a uzatır. "Bunu deneyin," der. "Gece gözlükleri. Şey'den önceki standart denizci gereçlerinden. Her şeyi görebilirsiniz."

"Fakat hayal edemeyeceğiniz..."

"Hayal etmeyi bırak," der Şeytan-Vekili, alaylı bir iyilikle dolu gülümsemeyle. "Kendi gözlerimle görüyorum. Hadi be adam! İzle. Bunun gibi bir şeyi Yeni Zelanda'da hiç görmemişsindir."

"Kesinlikle görmedim," der Dr. Poole annesinin kullanacağı türden kibar bir sesle.

Fakat aynı zamanda dürbünü de gözlerine götürür.

Onun bakış açısından uzun bir çekim. Kovalamacalar ve yakalamalarla bir Satirler ve Nemfler sahnesi. Kışkırtıcı direnişlerin, şevkli dudakların bıyıklı dudaklara, nefes nefese inip kalkan göğüslerin sabırsız kaba ellere teslim oluşları ve tüm bunlara eşlik eden bağrışmalar, çığlıklar ve tiz kahkahalar kargaşası.

Yüzü kibirli kırışıklarla buruşmuş Şeytan-Vekili'ne geri dönüyoruz.

"Kedileri düşünün," der sonunda. "Sadece kediler kur yaparken sürü hâlinde hareket etmeme terbiyesine sahiptirler. Ve bütün bunlardan sonra Şeytan hakkında şüpheleriniz kal-

dı mı?"

Sessizlik olur.

"Bu, Şey'den sonra... olmuş bir şey mi?" diye sorar Dr. Poole.

"İki kuşak içinde."

"İki kuşak!" diye fısıldar Dr. Poole. "O mutasyonla ilgili çekinik bir şey yok mu? Ama, onlar... şey, demek istiyorum ki, bu şeyi başka mevsimlerde de yapmak istemiyorlar mı?"

"Sadece bu beş hafta içinde, hepsi bu. Ve biz sadece iki hafta gerçek çiftleşmeye izin veriyoruz."

"Neden?"

Şeytan-Vekili boynuz işareti yapar.

"Genel ilkeler doğrultusunda. Cezalandırılmış oldukları için cezalandırılmalılar. Bu Şeytan'ın kanunu. Ve şunu söyleyebilirim ki, eğer kuralları çiğnerlerse biz de bedelini ödetiriz."

"Tabii, tabii," der Dr. Poole, Loola'yla kumulların arasında olup bitenleri huzursuzlukla anımsayarak.

"Eski tip çiftleşme biçimlerini tercih edenler için oldukça zor bir durum."

"Onlardan çok var mı?"

"Nüfusun yüzde beş ya da onu. Biz onlara 'Ateşliler' diyoruz."

"Ve izin vermiyorsunuz...?"

"Eğer onları yakalarsak eşek sudan gelinceye kadar dövüyoruz."

"Fakat bu korkunç!"

"Elbette öyle," diye onaylar Şeytan-Vekili. "Ama tarihinizi hatırlayın. Eğer sosyal dayanışma istiyorsan, ya dışarıda düşmanların ya da baskı gören bir azınlık olması gerekir. Bizim dışarıda düşmanlarımız yok, öyleyse Ateşlilerimizden mümkün olduğunca yararlanmamız lazım. Onlar; Hitler'in baskısı altındaki Yahudiler, Lenin ve Stalin'in baskısı altındaki

burjuvalar, Katolik ülkelerdeki heretikler ve Protestanların baskısı altındaki Katolikler gibiler. Bir şey yolunda gitmediğinde, bu hep Ateşlilerin hatasıdır. Onlarsız ne yapardık bilemiyorum."

"Fakat *onlar* nasıl hissediyordur diye hiç durup düşünmüyor musunuz?"

"Neden düşüneyim? Her şeyden önce, kanun böyle. Cezalandırıldıkları için cezalandırılmaya müstahaklar. İkinci olarak, eğer tedbirli davranırlarsa cezalandırılmazlar. Yapmaları gereken tek şey, yanlış mevsimde bebek sahibi olmaktan kaçınmak ve karşı cinsten kişilere âşık oldukları ve kalıcı ilişkiler kurdukları gerçeğini saklamak. Ve eğer ağzı sıkı davranmak istemiyorlarsa, her zaman kaçıp gidebilirler."

"Kaçmak mı? Nereye?"

"Kuzey'de, Fresno yakınlarında küçük bir topluluk var. Yüzde seksen beş Ateşlilerden oluşuyor. Tehlikeli bir yolculuk elbette. Yolda susuz kalabilirler. Ve eğer onları yakalarsak canlı canlı gömüyoruz. Fakat risk almayı seçerlerse, bunu yapmakta tamamıyla özgürler. Ve en nihayetinde papazlık var." Boynuz işareti yapar. "Erkenden Ateşli olma belirtileri gösteren her parlak oğlanın geleceği sağlama bağlanıyor: Onu bir papaz yapıyoruz."

Dr. Poole bir dahaki sorusunu sormayı göze alana kadar birkaç saniye geçer.

"Yani siz de...?"

"Kesinlikle," der Şeytan-Vekili. "Cehennem Krallığı adına. Tamamen pratik sebeplere değinmeye gerek bile yok. Bununla birlikte, topluluğun işinin bir şekilde yürütülmesi gerekiyor ve papaz olmayanların bunu yapmaları söz konusu bile olamaz."

Arenadan yükselen sesler bir an doruğa ulaşır.

"Tiksindirici!" diye ciyaklar Şeytan-Vekili aniden iğrenmişçesine. "Bu, daha sonra olacaklara göre hiçbir şey değil. Böyle bir rezaletten korunmuş olduğum için ne kadar min-

nettarım! O vücutların içinde onlar değil, insanoğlunun düşmanı cisimleşmiş. Lütfen şuraya bakın." Dr. Poole'u önüne çeker; kalın bir başparmakla işaret eder. "Yüksek Sunağın soluna – şu kızıl kâsenin yanında. Şef işte O. Şef!" diye alaycı bir vurguyla tekrarlar. "*Kendisi* önümüzdeki iki hafta boyunca ne tür bir hükümdar olacak acaba?"

Geçici olarak köşesine çekilmiş, fakat tekrar makamına dönecek olan bir adam hakkında kişisel görüş belirtmenin cazibesine direnen Dr. Poole sinirli küçük bir kahkaha atar.

"Evet, kesinlikle Devlet meselelerinin yorgunluğunu atıyor gibi görünüyor."

ANLATICI

Fakat neden, o neden Loola'yla rahatlamak zorunda? İğrenç hayvan ve sadakatsiz orospu! Fakat en azından bir teselli var, hem de gerçekleştirmeye cesaret edemediği arzularıyla hasta olmuş utangaç adam için hayli büyük bir teselli: Loola'nın tavrı Yeni Zelanda'da, akademik çevrelerde ve annesinin çevresinde ancak gizlice hayalinin kurulabileceği, gerçek olmak için fazla güzel bir ulaşılabilirliği işaret ediyordu. Ve ulaşılabilir olduğunu kanıtlayan sadece Loola değildi. Aynı şey, ne daha az faal, ne de daha az sesli olarak şu melezler tarafından, Flossie tarafından, tombul, bal renkli Teuton, şu muazzam Ermeni başhemşire ve büyük mavi gözleri ve lepiska saçları olan ergen kız tarafından da gösteriliyordu...

"Evet, o bizim Şefimiz," der Şeytan-Vekili acıyla. "O ve diğer domuzlar çılgın gibi davrandıkları sürece, idare Kilise'de kalır."

Yola gelmez bir biçimde, dışarıda Loola'yla birlikte olmak için aşırı bir istekle dolu olmasına rağmen –ya da aslına bakarsanız herhangi başka biri de olabilir– Dr. Poole dini otorite ve dünyevi iktidar hakkında, yerinde birkaç söz eder.

Şeytan-Vekili onun sözlerine pek aldırmaz.

"Hadi bakalım," der aceleyle, "işimin başına geçme vakti geldi."

Ona bir donyağı kepçesi uzatan papaz adayını çağırır, sonra tapınağın Doğu ucundaki sunağa doğru ilerler. Sunağın üzerinde sarı bal mumundan bir metreye varmayan ve oransız bir kalınlığa sahip tek bir mum durmaktadır. Şeytan-Vekili diz çöker, mumu yakar, boynuz işaretini yapar, sonra Dr. Poole'un gözlerinin meraklı bir korkuyla ve sarsıcı bir şehvetle fal taşı gibi açılmış hâlde, dışarıyı, arenadaki manzarayı izlediği yere geri döner.

"Kenara çekilin, lütfen."

Dr. Poole denileni yapar.

Bir Papaz adayı önce birinci kapıyı, sonra da ikincisini yana iterek açar. Şeytan-Vekili öne çıkar ve tacının yaldızlı boynuzlarını tutarak açıklığın ortasında durur. Yüce Sunağın önündeki merdivenlerde yerleşmiş müzisyenlerin uyluk kemiğinden yapılmış flütlerinden tiz bir çığlık yükselir. Kalabalığın gürültüsü, sadece ara sıra hazzın hayvani iniltileri ya da bastırabilmek için fazla vahşi olan ıstıraplı haykırışlarla kesilen sessizliğe gömülür. Papazlar birbirlerine cevap vererek ilahi okumaya başlarlar.

KORONUN I. YARISI

Zaman bu zamandır,

KORONUN II. YARISI

Şeytan'ın acımasızca

KORONUN I. YARISI

Zamanın sonunu getireceği zaman.

KORONUN II. YARISI

Şehvetin karmaşasında.

KORONUN I. YARISI

Zaman bu zamandır,

KORONUN II. YARISI

Şeytan'ın kanında dolaştığı,

KORONUN I. YARISI

Senin içinde doğumu

KORONUN II. YARISI

Diğerlerinin, Yabancıların,

KORONUN I. YARISI

Kaşınmanın, Uyuzun,

KORONUN II. YARISI

Şişmiş Kurtçukların.

KORONUN I. YARISI

Zaman bu zamandır.

KORONUN II. YARISI

Şeytan'ın senden nefret ettiği.

KORONUN I. YARISI

Tinin ölümünün zamanı.

KORONUN II. YARISI

Kişinin yok olduğu,

KORONUN I. YARISI

Arzuya mahkûm edilmiş,

KORONUN II. YARISI

Ve zevkin cellat olduğu;

KORONUN I. YARISI

Zamanı, düşmanın

KORONUN II. YARISI

Eksiksiz zaferinin,

KORONUN I. YARISI

Babunun efendi olmasının,

KORONUN II. YARISI

Ucubelerin peydahlanabildiği.

KORONUN I. YARISI

Senin değil, ama O'nun iradesiyle,

KORONUN II. YARISI

Sonsuza dek yok olabileceğin.

Kalabalıktan bir ağızdan gür bir ses yükselir. "Âmin."

"O'nun laneti üzerinizde olsun," der Şeytan-Vekili yüksek perdeden sesiyle, sonra tapınağın dibine geri çekilir ve sunağın yanındaki tahtına çıkar. Dışarıdan gittikçe yükselen karmaşık bağrışmalar duyarız ve birdenbire tapınak kendinden geçmiş insanlar kalabalığı tarafından istila edilir. Sunağa hücum edip, birbirlerinin önlüklerini yırtarak Şeytan-Vekili'nin tahtının dibindeki yığına fırlatırlar. HAYIR, HAYIR, HAYIR – ve her HAYIR için, karşı cinsten en yakında olanına yönelik başka anlama gelemeyecek bir hareketle sonlanan utkulu bir "evet" haykırışı geliyor. Uzaklarda papazlar ilahiler söylüyorlar. "Senin iradenle değil, ancak O'nunkiyle sonsuza dek kaybolabilirsin – yeniden ve yeniden."

Papaz adayları topluluğunun eylemlerini bir köşeden izleyen Dr. Poole'a yakın çekim.

Tekrar kalabalığa dönüyoruz; bir çılgın suratın ardından kendinden geçmiş bir başkası sahneye girer ve çıkar. Ve orada, birdenbire Loola'nın yüzü – parlayan gözleri, aralık dudakları, iyice belirginleşmiş gamzeleriyle. Başını çevirir, Dr. Poole'un bakışlarıyla karşılaşır.

"Alfie!" diye haykırır.

Sesinin tonu ve ifadesi aynı derecede heyecanlı bir yanıtı doğurur.

"Loola!"

Aceleyle ve tutkuyla birbirlerine sarılırlar. Saniyeler geçer. Yumuşak bir geçişle, arka plandaki film müziğinde *Parsifal*'den Kutsal Cuma müziği* melodileri duyulmaya başlar.

Sonra yüzler birbirlerinden uzaklaşır, Kamera geri çıkar.

"Çabuk, çabuk!"

---

* Richard Wagner'in (1813–1883) bir Kutsal Cuma (Hıristiyanlıkta İsa Mesih'in çarmıha gerilerek Golgota'da ölümünün anıldığı gün) sabahı yazmaya oturduğunu söylediği operası *Parsifal*'den (1882) Kutsal Cuma müziği bölümü. –*çn*

Loola onun kolunu yakalar ve sunağa doğru sürükler.

"Önlük," der.

Dr. Poole aşağı, önlüğe bakar; sonra, önlüğün üzerine işlenmiş HAYIR yazısının rengi gibi yüzü kızararak, gözlerini kaçırır.

"Bu çok... çok münasebetsiz görünüyor," der.

Elini uzatır ve geri çeker, sonra tekrar kararını değiştirir.

Önlüğün bir köşesini başparmağı ve işaretparmağı arasına alıp hafifçe çekiştirir.

"Daha sert," diye bağırır Loola. "Çok daha sert!"

Dr. Poole neredeyse çılgına dönmüş bir şiddetle ona söyleneni yapar –çünkü yırttığı sadece önlük değil, aynı zamanda annesinin etkisi ve tüm alıkonmuşluğu, içinde yetişmiş olduğu tüm geleneklerdir. Dikişler, beklediğinden çok daha kolay ayrılır ve Dr. Poole bir an arkaya düşüverecek gibi olur. Dengesini sağladıktan sonra, Yedinci Emri simgeleyen küçük bebek bezinden Loola'nın gülen yüzüne kuzu gibi utangaç bakıp sonra gözlerini kırmızı yasağa çevirir. Kamera ileri geri hareket eder: HAYIR, gamzeler, HAYIR, gamzeler, HAYIR...

"Evet!" diye bağırır Loola utkuyla. "Evet!"

Loola, Dr. Poole'un elinden önlüğü kaparak tahtın dibine fırlatır. Sonra, bir "Evet," ardından bir daha "Evet" diyerek göğsündeki yamaları söker ve sunağa dönüp yanan Muma saygıyla selam verir.

Loola'nın diz çöküşüne doğru arka taraftan orta mesafeli çekim. Birdenbire gri sakallı yaşlı bir adam heyecanla kadraja girer, elde dokunmuş pantolonunun oturduğu bölgesindeki çifte HAYIR'ı yırtar ve Loola'yı tapınağın kapısına doğru sürüklemeye başlar.

Adamın yüzüne bir tokat atıp sertçe ittikten sonra Loola onun elinden kurtulur ve ikinci defa kendini Dr. Poole'un kollarına atar.

"Evet?" diye fısıldar Loola.

Dr. Poole vurgulayarak yanıtlar: "Evet!"

Öpüşür, kendilerinden geçmiş bir hâlde birbirlerine gülümser, sürme kapıların ardındaki karanlığa doğru ilerlerler. Tahtın yanından geçerlerken Şeytan-Vekili aşağı doğru eğilir ve alaycı bir gülümsemeyle Dr. Poole'un omzuna hafifçe vurur.

"Peki, benim el dürbünümden ne haber?" diye sorar.

Kapkara gölgelerin ve ayın enginliğinin hâkim olduğu bir gece manzarasına geçiyoruz. Arka planda Los Angeles County Müzesi'nin küflü kolonları görünmektedir. Şehvetle birbirine dolanmış Loola ve Dr. Poole kadraja girer, sonra tekrar zifiri karanlığa geçiş. Kadınların peşindeki erkeklerin ya da erkeklerin üzerine atlayan kadınların siluetleri bir anlığına görünür ve kaybolur. Alçalıp yükselen homurtuların inildemelerini, boğazlar yırtılına kadar çığırılan müstehcenliği ve ıstıraplı zevkin uzun ulumalarını Kutsal Cuma müziği eşliğinde duyarız.

ANLATICI

Kuşları düşünün. Sevişmeleri ne kadar da zariftir, eski dünyanın şövalyeliklerini yaşarlar! Üreyecek dişi kuşun bedeninde oluşan hormonlar, onu cinsel duygulara önceden hazırlar, etkileri ne çok yoğundur, ne de dişi memelilerin östrus döneminde kanlarındaki yumurtalık hormonları kadar kısa sürelidir. Daha da ötesi, gayet açık sebeplerden dolayı, erkek kuş istekli olmayan dişi kuşa kendi arzularını hiçbir şekilde dayatmaz. Dolayısıyla, erkek kuşların tüylerinin parlaklığı ve kur yapma içgüdüleri önemlidir. Ve bu nedenle, erkek memelilerde bu çekici özelliklerin eksikliği dikkati çeker. Çünkü memelilerde olduğu gibi dişinin şehvetli arzuları ve erkek cinse karşı çekicilikleri tamamen kimyasal olarak belirlenirken, kur yapma hazırlığının inceliklerine veya erkeksi güzelliğe ne gerek vardır ki?

İnsanlar arasında yılın her günü potansiyel üreme mevsimidir. Kızlar, yalnızca birkaç gün sürecek kimyasal güdülerle kendini sunan ilk erkeğin teklifini kabul etmeye mecbur değildir. Bedenleri en hercailerine bile belli bir seçim özgürlüğü bırakacak kadar küçük dozlarda hormon üretir. Bu nedenle erkek insanlar, diğer erkek memelilerden farklı bir şekilde, daimi surette kur yapma hâlindedir. Fakat şimdi gama ışınları her şeyi değiştirdi. İnsanoğlunun fiziksel ve zihinsel davranış motifleri mirasına başka bir şekil verildi. Modern Bilimin yüce Zaferi sayesinde, seks dönemsel hâle geldi, romantizm östrus tarafından emildi ve dişinin çiftleşmeye karşı olan kimyasal dürtüsü kur yapmayı, şövalyeliği, hassasiyeti ve aşkın kendisini ortadan kaldırdı.

Derken, neşe saçan Loola ve saçı başı iyice dağılmış Dr. Poole, gölgelerin arasından belirirler. Geçici olarak eşsiz kalmış iri yarı bir erkek, büyük adımlarla kadraja girer. Loola'yı görünce durur. Ağzı açık kalır, gözleri büyür, hızla soluk alıp vermeye başlar.

Dr. Poole yabancıya bir an bakar, sonra gergin bir şekilde kavalyesine döner.

"Sanırım şu taraftan yürürsek iyi olacak..."

Tek kelime etmeden yabancı ona saldırır, onu uçurarak iter ve Loola'yı kollarına alır. Loola bir süre karşı koyar; sonra kanındaki kimyasallar Kategorik Zorunluluklarını dayatır ve karşı koymaya son verir.

Avlanma vaktindeki bir kaplan gibi sesler çıkaran yabancı Loola'nın ayaklarını yerden keser ve gölgelerin içine doğru taşır.

Kendini toplama fırsatı bulan Dr. Poole, takip etmek, öç almak ve tehlikedeki kurbanı kurtarmak istercesine ayağa kalkar. Ancak endişe ve ılımlılık, adımlarını yavaşlatmasına sebep olur. Eğer ilerlerse, neye destursuz tanık olacağını

Tanrı bilir. Ve bir de şu adam var, şu kıllı, kemik ve kas irisi... bütün bunlar göz önünde bulundurulursa belki de... durur ve ne yapacağını bilemeden kararsızlıkla olduğu yerde dikilir. Birdenbire iki melez* kız koşarak County Müzesi'nden çıkar ve aynı zamanda kahverengi kollarını Dr. Poole'un boynuna dolayıp yüzünü öpücüklere boğarlar.

"Seni gidi koca, yakışıklı alçak," diye birlikte fısıldarlar.

Bir anlığına Dr. Poole annesinin engelleyici hatırası ve tüm şair ve romancılar tarafından buyurulan Loola'ya bağlılık ile ılık ve rahatlık vadeden Hayat Gerçekleri arasında kararsız kalır. Yaklaşık dört saniyelik bir ahlaki çatışma sonrasında, bizim de beklediğimiz gibi, Hayat Gerçekleri'ni seçer. Gülümser, öpücüklere karşılık verir ve muhtemelen Bayan Hook'un duyduğunda irkilmesine, annesinin de ölmesine sebep olacak sözcükler mırıldanır, iki vücudu da birer koluyla sarmalar, açık edilmemiş hayaller dışında benzer bir şey hiç yapmamış ellerle iki göğsü de kucaklar. Kısa sürede doruğa tırmanan, sonra alçalan çiftleşme sesleri. Bir süreliğine tam bir sessizlik hâkim olur.

Başrahipler, Kilise Hizmetkârları, Papazlar ve Papaz Adaylarının eşlik ettiği Şeytan-Vekili ve Pasadena Patriği görkemli bir şekilde yürüyerek kadraja girerler. Dr. Poole ile melezlerin yanına gelince dururlar. İğrenme ve tiksintiyle yüzünü buruşturan Patrik, yere tükürür. Şeytan-Vekili daha hoşgörülü bir şekilde sadece alaycı alaycı gülümser.

"Dr. Poole!" diye seslenir tuhaf tiz sesiyle.

Dr. Poole iş üstündeki ellerini suçlu bir şekilde, sanki annesinin ona seslendiğini duymuşçasına indirir, Şeytan-Vekili'ne döner, kendine masum bir ifade veren bir tavır takınır. "Bu kızlar," gülümseyişi diğer soruları beraberinde getirir, "Bu kızlar *da* kim? Neden, isimlerini dahi bilmiyorum.

---

* *Mulatto*: Hem siyah hem de beyaz atalara sahip, özellikle de ebeveynlerinden biri beyaz biri siyah olan kişi. *-çn*

Biz sadece belli başlı Kriptogamlar hakkında küçük bir sohbet ediyorduk, hepsi bu."

"Seni gidi koca, yakışıklı..." diye lafa başlar kısık bir ses.

Dr. Poole yüksek sesle öksürür ve sözcüklere eşlik eden sarılmaları savuşturur.

"Bize aldırma," der Şeytan-Vekili hoşnutlukla. "Ne de olsa Şeytan'ın Günü yılda bir geliyor."

Yaklaşarak tacının yaldızlı boynuzlarına dokunur ve sonra ellerini Dr. Poole'un başına koyar.

"Seninki," der ani profesyonel bir tatlı dillilikle, "neredeyse mucizevi bir değişimdi. Evet, neredeyse mucizevi." Sonra, sesini değiştirerek, "Bu arada," diye ekler, "Yeni Zelandalı arkadaşlarınız yüzünden biraz sorun yaşadık. Bugün öğleden sonra birisi, onlardan oluşan bir grubu Beverly Hills'te görmüş. Sanırın sizi arıyorlardı."

"Evet, öyle olmalı."

"Fakat sizi bulamayacaklar," der Şeytan-Vekili güler yüzle. "Sorgucularımızdan biri bir grup Kilise Hizmetkârıyla birlikte onlarla ilgilenmeye gitti."

"Ne oldu peki?" Dr. Poole endişeyle sorar.

"Adamlarımız bir pusu kurdu, oklar uçuştu. Biri öldü ve diğerleri de bir yaralıyla kaçtılar. Bir daha rahatsız edileceğimizi sanmıyorum. Fakat sadece emin olmak için..." İki görevlisini bir baş hareketiyle çağırır. "Dinleyin," der. "Bir kurtarma gerçekleşmeyecek ve bir kaçış da yaşanmayacak. Sizi sorumlu kılıyorum, anladınız mı?"

İki Papaz Adayı başlarını eğerler.

"Ve şimdi," der Şeytan-Vekili, Dr. Poole'a dönerek, "sizi becerebildiğiniz kadar fazla ufak canavar peydahlayabilmeniz için rahat bırakalım."

Göz kırpar, Dr. Poole'un yanağını hafifçe tokatlar, sonra Patriğin koluna girer, yürümeye devam eder.

Dr. Poole bir süre uzaklaşan gölgelerin arkasından bakar,

sonra ona göz kulak olmakla görevlendirilmiş iki Papaz Adayını rahatsızlık içinde süzer.

Melez kızların kahverengi kolları boynuna dolanmıştır.

"Seni gidi koca, yakışıklı..."

"Hayır, gerçekten. Toplum içinde değil. Etrafta bu adamlar varken olmaz!"

"Ne fark eder ki?"

Ve daha yanıtlamaya fırsat bulamadan, Hayatın kısık sesli, mis kokulu, kara tenli Gerçekleri bir kez daha onun üzerine gelir ve karmaşık sarılmalar arasında, biraz gönülsüz ama içten içe memnun Laocoön,* enfes bir biçimde gölgelerin içine doğru çekilir. İğrenme ifadesiyle, iki Papaz Adayı aynı anda tükürürler.

ANLATICI

*L'ombre etait nuptiale, auguste et solennelle.***

Çılgın kedi çığlıklarıyla sözü yarıda kesilir.

ANLATICI

*Bahçemdeki balık havuzlarına baktığım zaman,****

(Ve sadece benimki değil, her bir bahçe yılan balığı delikleri

Ve ay yansımalarıyla kalbura çevrilmiş), *görür gibi oluyorum*

Bahçıvan tarağı ile kuşatılmış bir Şey,

---

* Laocoön: Truva Atı'na dair gerçeği ortaya çıkaracakken deniz yılanlarının tarafından sarmalanarak öldürüldüğü söylenir. –*çn*

** Victor Hugo'nun "Booz Endormi" (Boaz Uykuda) şiirinden; Dizenin Türkçesi Orhan Veli çevirisiyle: "muhteşem bir zifafa hazırlıktı gece." *Çeviri Şiirler*, Orhan Veli Kanık (İstanbul: Everest, 2021), s. 77. –*çn*

*** John Webster'ın (1580–1632) oyunu *Amalfi Düşesi*'nin (The Duchess of Malfi, 1613) son perdesinin son sahnesinden: "Ne kadar azap veriyor insana suçlu bir vicdan! Bahçemdeki balık havuzlarına baktığım zaman, Bahçıvan tarağı ile kuşatılmış bir Şey görür gibi oluyorum, vuracakmış sanki bana." *Amalfi Düşesi*, çev. Hadiye Sayron (İstanbul: MEB, 1955), s. 149. –*çn*

Balçığın içinden, içkinliğin içinden,
Cennetin yılan balıkları arasından, *vuracakmış sanki bana*–
Bana, kutsal olana, ilahi Bana! Ve yine de
Ne kadar azap veriyor insana suçlu bir vicdan! Ne kadar
Azap vericidir en az onun kadar, suçlu olmayan!
Ne mucizedir eğer balık havuzlarının korkusu
Bahçıvan tarağına doğru sürüklerse bizi? Ve o Şey saldırır.
Ve ben, huzursuz kişi, çamurun içinde,
Ya da berrak ay ışığında, minnettarlıkla
Kendimden ziyade bulurum başkalarını o kör,
Ya da ışık saçan varoluşa sahip şekilde.

Çok yüksek beton bir duvarın dibinde birikmiş kum tepeciğinin üzerinde uyumakta olan Dr. Poole'a orta mesafeli çekime geçiyoruz. Altı metre ötede, nöbetçilerinden biri de uyumaktadır. Diğeri ise *Forever Amber*'in* çok eski bir kopyasına gömülmüş durumdadır. Güneş çoktan yükselmiştir ve yakın çekim, Dr. Poole'un uzanmış ellerinin birinin üzerinde yürüyen küçük yeşil bir kertenkeleyi gösterir. Doktor uyanmaz, aksine ölü gibi yatmaktadır.

ANLATICI

Ve bu da, elbette Dr. Alfred Poole olmayan birinin neşe saçan varlığıdır. Uyku, Tecessümün ön koşullarından biri, ilahi içkinliğin temel araçlarındandır. Uyuduğumuzda, isimsiz bir Öteki'nin yaşama ihtimali olan hayata geçmek için durakları (ah ne büyük mutluluk!); ki Öteki yenilenmek, kötüye kullanılan ve kendine ıstırap çektiren vücuda şifa getirmek için kullanır bu fırsatı.

* Kathleen Winsor'ın *Maymun ve Öz*'den dört yıl önce, 1944'de yayımlanan ve 17. yüzyıl İngiltere'sinde geçen romanı. Türkçesi Vahdet Gültekin çevirisiyle 1947'de Arif Bolat Kitabevi tarafından *Amber* başlığıyla yayımlanmıştır. –*çn*

Kahvaltıdan yatma vaktine tüm gücünüzü Doğayı öfkelendirmek ve Parıldayan Özünüzü yadsımak için kullanıyor olabilirsiniz. Fakat en öfkeli maymun bile hilelerinden bıkar ve uyumak zorunda kalır. Ve o uyurken, içindeki Merhamet, ister istemez, uyanma vaktinde çılgınca teşebbüs ettiği intihardan onu korur. Sonra, güneş yine doğar, maymunumuz bir kez daha kendi başına uyanır ve onunla birlikte kişisel özgürlüğü de uyanacaktır; hilelere devam edeceği, ya da isterse kendinin farkına varışının başlangıcına, özgürlüğünün ilk adımlarına doğru yürüyeceği bir başka gün.

Kadınsı kahkahaların çınlaması Anlatıcı'nın konuşmasını keser. Uyuyan kişi kımıldayarak bir anlığına, daha yüksek sesli bir çınlamayla tamamen uyanır ve nerede olduğunu kestiremeden oturur vaziyette şaşkınlıkla çevresine bakınır. Yine o kahkaha. Başını sesin geldiği tarafa çevirir. Onun bakış açısından uzak çekimde bir önceki geceden iki esmer arkadaşının kum tepesinin arkasından tam hızla çıkıp County Müzesi kalıntılarına doğru atıldıklarını görür. Hemen arkalarında, yoğun bir sessizlik içinde Şef koşturmaktadır. Üçü de manzaradan silinir.

Uyuyan Papaz Adayı kalkar ve yandaşına döner.

"O ne?" diye sorar.

"Her zamankinden," diye yanıtlar diğeri, *Forever Amber*'dan kafasını kaldırmadan. O konuşurken tiz sesler Müze'nin kocaman salonlarında yankılanır. Papaz Adayları birbirlerine sessizlik içinde bakar ve yere tükürürler.

Dr. Poole'a geri dönüyoruz.

"Tanrım," der yüksek sesle. "Tanrım!"

Yüzünü elleriyle kapatır.

ANLATICI

Bu ertesi sabah doygunluğunda bilincin kemirgenliğini ve annenin dizinin dibinde ya da karşısında öğrenilmiş ilkeleri bir yana bırak – evet, pek seyrek olmamak üzere annenin

dizlerinin karşısında (baş aşağıda ve gömlek uçları içeri tıkıştırılmış) popoya müstahak şaplaklar yedin, üzüntüyle ve dualar eşliğinde uygulanmış, fakat sonra, yeterince ironik bir biçimde, erotik gündüz düşlerinin bahanesi ve eşlikçisi olarak hatırlanmış, her birini mutlaka vicdan azabının izlediği ve her vicdan azabının beraberinde cezalandırılma fikrini ve tüm takip eden tensellikleri getirdiği o şaplaklar. Böyle böyle hiç bitmez. Evet, dediğim gibi, bunları bir yana bıraktıktan sonra sonuç kolayca bir dini dönüşüm olabilir. Ama neye dönüşüm? En çok sağlama bağladığı şey konusunda tümüyle cahil olan zavallı dostumuz bunu bilmiyor. Ve işte ona yardım etmesini umacağı en son insan geliyor.

Anlatıcı bu son cümleyi söylerken, kadraja Loola girer.

"Alfie!" diye bağırır neşeyle. "Ben de seni arıyordum."

Ona bir anlığına, nefse hâkimiyetin tüm tatsızlığıyla bakan ve dönüp balgam çıkaran Papaz Adaylarını kısaca görürüz.

Bu arada "*tatmin olmuş arzuların yüz hatlarına*" kısa bir bakış attıktan sonra, Dr. Poole suçlu bir havayla bakışlarını çevirir.

"Günaydın," der resmi bir nezaket taşıyan sesiyle. "Umarım iyi... iyi uyuyabilmişsindir?"

Loola onun yanına oturur, omzunda asılı deri çantayı açar ve yarım ekmekle beş ya da altı iri portakal çıkarır.

"Bugünlerde kimsenin aklına bir şeyler pişirmek gelmiyor," diye açıklar. "Soğuk mevsim başlamadan önceki başka bir piknik, uzatabildikleri kadar uzatıyorlar."

"Öyle, öyle," der Dr. Poole.

"Kim bilir nasıl açsındır,*" diye devam eder.* "Dünkü gibi bir geceden sonra."

Dr. Poole'a gülümserken gamzeleri belirginleşir.

Dr. Poole'un yüzü utançla kızarır ve alelacele sohbetin konusunu değiştirmeye çalışır.

"Bunlar ne kadar güzel portakallar böyle," der. "Yeni Zelanda'da böyle güzel portakal bulacaksın ki..."

"Al!" diye haykırır Loola sözünü keserek.

Loola ona iri bir parça ekmek uzatır, kendisi için de bir parça koparıp güçlü beyaz dişleriyle ısırır.

"Çok lezzetli," der dolu ağzıyla. "Neden yemiyorsun?"

Aslında kurtlar gibi aç olduğunun farkına varan, fakat terbiyeli davranmak adına bu gerçeği çok açıkça kabul etmekte isteksiz davranan Dr. Poole, ekmeğinin kabuğundan zarafetle kemirmeye başlar.

Loola ona sokulur ve başını onun omzuna yaslar.

"Eğlenceliydi, değil mi Alfie?" Ekmeğinden bir ısırık daha alır ve onun yanıtını beklemeden devam eder: "Diğer herhangi biriyle olmaktan çok daha eğlenceli seninle olmak. Bunu sen de düşündün mü?"

Sevecenlikle Dr. Poole'a bakar.

Loola'nın bakış açısından Dr. Poole'un ahlaki rahatsızlıktan sıkıntıdan sıkıntıya savrulan ifadesini görürüz.

"Alfie!" diye sesini yükseltir, "Sorun nedir?"

"Belki başka bir şeylerden bahsetsek," diye yanıtlamayı başarır sonunda, "daha iyi olacak."

Loola doğrulur ve birkaç saniyeliğine ona gözlerini dikip sessizce bakar.

"Çok fazla düşünüyorsun," *der sonra. "Düşünmemelisin. Eğer düşünmeye başlarsan eğlenceli olmaktan çıkar."* Yüzündeki aydınlık ifade bir anda solar. "Eğer düşünürsen," diye devam eder alçak sesle, "bu çok kötü, çok kötü olur. Yaşayan Şeytan'ın eline düşmek çok kötü bir şey. Polly'ye ve bebeğine yaptıklarını hatırladıkça..."

Titrer, gözleri dolar ve başını başka bir tarafa çevirir.

ANLATICI

Yine o gözyaşları, kişiliğin o belirtileri -onları görmek suçluluk duygusundan daha güçlü bir duygudaşlığı canlandırır.

Dr. Poole; Papaz Adaylarının orada olduğunu unutmuştur, Loola'yı kendine doğru çeker ve fısıldanan kelimelerle, bir çocuğu susturmak için yapılan okşamalarla, onu sakinleştirmeye çalışır. Öyle başarılı olur ki bir iki dakika içinde, Loola onun kolunun kıvrımında oldukça sessiz, yatmaktadır. Mutlulukla iç geçirerek gözlerini açar, başını kaldırıp ona doğru bakar ve sevecenlikle, gamzelerin eklediği kötülükle bağdaşmayan enfes bir ima taşıyan ifadeyle gülümser.

"Bu benim hep hayalini kurduğum şey."

"Öyle mi?"

"Fakat hiç *gerçekleşmedi, gerçekleşemezdi. Sen* gelinceye kadar..." *Onun yanağını okşar.* "Keşke sakalın uzamak zorunda olmasaydı," diye ekler. "Sakalın uzayınca diğer adamlara benzeyeceksin. Halbuki onlar gibi değilsin, sen oldukça farklısın."

"O kadar da farklı değilim," der Dr. Poole.

Eğilir ve onu gözlerinden, boynundan, dudaklarından öper, geri çekilir ve ona utkulu bir erkeksilikle bakar.

"O *açıdan* hiç farklı değilsin," *diye* vurgular Loola. *"Ama bu* yönden farklısın." Yine Dr. Poole'un yanağına hafifçe vurur. "Sen ve ben burada oturup konuşuyoruz ve mutluyuz, çünkü sen sensin, ben de ben. Burada böyle olmaz. Sadece... bir şey dışında..." Doğrulur. İfadesi ciddileşir. "Kızışmış insanlara ne olur biliyor musun?" diye fısıldar.

Bu kez fazla düşünmeyi protesto etme sırası Dr. Poole'dadır. Sözlerini hareketleriyle destekler.

Kucaklaşmaya yakın çekim. Sonra manzaraya iğrenmeyle bakmakta olan iki Papaz Adayına geçiş. Onlar tükürürken başka bir Papaz Adayı kadraja girer.

"Kardinalden emirdir," der, boynuz işareti yaparak. "Görev bitmiştir. Karargâha rapor edeceksiniz."

Canterbury'ye geçiş. Yaralı bir denizci, hâlâ omzuna saplı bir ok, filikaya geçirilmiş halatla ıskunanın güvertesine çe-

kilmektedir. Güvertede Kaliforniyalıların oklarının kurbanı iki kişi daha yatmaktadır, sol bacağında bir yarayla Dr. Cudworth ve Bayan Hook. İkincisinin sağ tarafında derine gömülü bir ok var. Doktor eğilip ona baktığında endişeli görünür.

"Morfin," der yardımcısına. "Bu durumda bir an önce cerrahi müdahalede bulunmalıyız..."

Bu arada haykırılan emirleri, motorun sesini ve bocurgata sarılan çapa zincirinin şıngırtısını duyarız.

Ethel Hook gözlerini açar ve çevresine bakınır. Soluk yüzünde endişe dolu bir ifade belirir.

"Yelken açıp onu burada bırakmayacaksınız, değil mi?" der. "Hayır yapamazsınız, yapamazsınız!" Sedyeden kalkmaya çalışır; fakat hareket o kadar büyük bir acıya sebep olur ki iniltiyle geriye düşer.

"Sakin ol, sakin ol," der doktor yatıştırıcı bir edayla, kolunu alkolle temizlerken.

"Fakat hâlâ yaşıyor olabilir," diye takatsizce itiraz eder. "Onu terk edemezler; ondan böylece kurtulamazlar."

"Kıpırdamadan dur," der doktor ve yardımcısından şırıngayı alarak, iğneyi ete batırır.

Zincirin şıngırtısı giderek yükselirken Loola ve Dr. Poole'a geçiyoruz.

"Açım," der Loola doğrularak.

Çantasına uzanır, ekmekten geri kalanı çıkarır, ikiye böler, büyük parçayı Dr. Poole'a uzatır ve diğerine dişlerini geçirir. Ağzındaki parçayı çiğnedikten sonra bir parça daha ısıracakken fikrini değiştirir. Yandaşına dönerek elini alır ve öper.

"Bu ne içindi?" diye sorar Dr. Poole.

Loola omzunu silker.

"Bilmiyorum. Sadece içimden geldi." Ekmeğini yemeye devam eder; sonra, uzun bir sessizlikten sonra, önemli ve

beklenmedik bir keşif yapan biri edasıyla ona döner. "Alfie," diye seslenir. "Sanırım senin dışında kimseye Evet demek istemeyeceğim."

Çok etkilenen Dr. Poole öne doğru eğilir, onun elini tutar ve kalbinin üzerine bastırır.

"Sanırım hayatın anlamını buldum," der.

"Ben de."

Loola ona doğru yaklaşır ve cimrinin tekinin hazinesini tekrar tekrar saymaktan kendini alamaması gibi Dr. Poole parmaklarını Loola'nın saçları arasında gezdirir, lüleleri parmaklarıyla böler, kıvrımları açıp sonra bırakarak sessizce yerlerine dönmelerine izin verir.

ANLATICI

Ve böylece, duyguların diyalektiğiyle, bu ikisi kendileri için bizim monogami ve romantik aşk adlarını verdiğimiz kimyasal ve kişisel olan*ın* o sentezini yeniden keşfettiler. Loola'nın durumunda, insanı dışarıda bırakan şey hormonlardı; Dr. Poole'un durumundaysa, kişinin hormonlarına ayak uyduramamasıydı sorun. Ama şimdi daha büyük bir bütünlüğün başlangıcındaydılar.

Dr. Poole elini cebine atar ve bir gün önce ocaktan kurtardığı küçük kitap kopyasını çıkarır. Açar, sayfaları çevirir ve sesli okumaya başlar.

'Uçuşan elbisesinden geliyor sanki,
Ve dağınık saçından; süratinin kendi edasıyla açılan,
Kabarık lülelerinden yayılıyor sıcak rayiha,
Kendinden geçmiş rüzgârı doyurur gibi tatlılık;
Ve yabanıl bir koku hissediliyor ruhta,
Duyuların ötesinde, şehvetli şebnemler gibi eriyen
Donmuş bir tomurcuğun bağrına.–'

"O nedir?" diye sorar Loola.

"Sen!" Eğilir ve onun saçını öper. "'Ve yabanıl bir koku,'" diye fısıldar, "'hissediliyor ruhta,'" diye tekrarlar.

"Ruh da ne demek?" diye sorar Loola.

"Şey..." Tereddüt eder; sonra, yanıtın Shelley'den gelmesini ister, şiire devam eder.

'Görüyor musun nerede, ölümlü bir suret, örtülmüş
Aşk ve hayat ve ışık ve tanrısallıkla, duruyor
Ve değişebilir, ama asla ölmez hareketle,
Parıldayan bir Sonsuzluk imgesi,
Altın bir rüyanın gölgesi; bir İhtişam
Üçüncü küreyi kılavuzsuz terk eden; hassas
*Yansıması ebedi Sevgiden Ay'ın...'**

"Ama bundan tek kelime anlamadım," diye sızlanır Loola.

"Ben de bugüne kadar," der Dr. Poole, ona gülümseyerek, "bugüne kadar, ben de anlamamıştım."

Habislerin Habisliği'ne geçiyoruz; iki hafta sonra. İki yüz belki de daha fazla sakallı adam ve pasaklı kadın iki sıra hâlinde kuyruk olmuş, tapınağa girmek için beklemektedirler. Kamera, donuk ve kirli yüzleri geçerek sürme kapılardan geçmekte olan Loola ile Dr. Poole'da durur.

İçerisi tamamen karanlık ve sessizdir. İkişer ikişer, periler ve birkaç kısa gün öncesinin sıçrayan satirleri karamsarlık içinde sunağın önünden ayağını sürüyerek geçmekte, sunağın parlak mumu teneke bir söndürücüyle söndürülmüş. Şeytan-Vekili'nin boş tahtının önünde bir yığın atılmış Yedinci Emir durmaktadır. Sıra yavaşça geçerken, Toplum Ahlakı'ndan sorumlu Baş keşiş her erkeğe birer önlük, her kadına birer önlük ve dörder yuvarlak yama dağıtır.

---

* Percy Bysshe Shelley'nin 1821 tarihli "Epipsychidion" adlı şiirinden. Şiirin çevirisindeki katkıları için Gonca Özmen'e teşekkürler. *–çn*

"Çıkışlar yan kapıdan," diye tekrar eder önlüğünü her alana. Ve yan kapıdan, sıraları gelince Loola ile Dr. Poole uysalca çıkarlar. Orada, gün ışığının altında çok sayıda Papaz Adayı iğne iplikle önlükleri kemerlere, yamaları pantolonların arkasına ve gömleklerin göğsüne dikmekle meşguldür.

Kamera Loola'da kalır. Toggenbarg cübbeli üç genç ilahiyatçı, Loola açık havaya çıkınca yaklaşıp ona bir şeyler söylerler.

Loola önlüğünü ilkine, yamaları da kalan ikisine uzatır. Üçü birden aynı anda ve görülmemiş bir hızla çalışmaya başlarlar. HAYIR, HAYIR ve HAYIR.

"Dönün lütfen."

Loola son kalan yamalarını uzatarak söyleneni yapar; ve önlük uzmanı Dr. Poole'a doğru yönelirken, diğerleri özenle iğnelerini öyle bir çalıştırmaya başlarlar ki yarım dakika içerisinde Loola arkadan da önden göründüğünden daha az ürkütücü değildir.

"İşte!"

"Ve burası!"

İki papaz terzisi yaklaşır ve çıkarmış oldukları işe göz atarlar. HAYIR HAYIR. Duygularını aynı zamanda tükürerek gösteren Papaz Adaylarına geçiyoruz, sonra tapınağın kapısına dönüyoruz.

"Sonraki bayan lütfen." Tam bir moral bozukluğu içerisinde ayrılmaz iki melez kız birlikte yaklaşırlar.

Dr. Poole'a geçiyoruz. Önlüklü ve iki haftalık sakalıyla, Loola'nın onu beklediği yere doğru ilerler.

"Bu taraftan lütfen," der kulak tırmalayıcı bir ses.

Sessizlik içerisinde başka bir kuyruğun sonundaki yerlerini alırlar. İki ya da üç yüz kişi uysallıkla bayındırlık işlerinden sorumlu Büyük Engizisyon Mahkemesi Başkanı'nın Baş Yardımcısı tarafından görevlendirilmeyi beklemektedirler. Büyük adam üç boynuzuyla etkileyici beyaz bir Saanen cübbe

giymiş, bir çift iki boynuzlu tanıdığıyla, üzerinde İlahi Hayat Sigortası Şirketi bürolarından kurtarılan çelik sandıklar bulunan büyük bir masada oturmaktadır.

Bir seri montaj çekimi, yirmi saniye içinde, Loola ile *Dr. Poole*'un Otoritenin kaynağına yavaşça ilerledikleri bir saati gösterir. Ve şimdi, sonunda hedeflerine ulaşmışlardır. Dr. Poole'a Güney Kaliforniya Üniversitesi Yönetim Binası kalıntılarında bulunan ofisindeki Yiyecek Üretim Müdürüne rapor vermesini söyleyen Büyük Engizisyon Mahkemesi Başkanı'nın Özel Yardımcısı'na yakın çekim. Bu beyefendi, botanikçinin bir laboratuvarının, deneysel bitki araştırmaları için bir parça toprağının ve elle yapılacak işler için yardımcısının olmasını sağlayacak. En fazla dört yardımcı.

"En fazla dört," diye tekrarlar başpiskopos. "Gerçi normal zamanlarda..."

Loola izin almadan, sohbete katılır.

"Ah, lütfen yardımcılardan biri olmama izin verin," diye yalvarır. "Lütfen."

Büyük Engizisyon Mahkemesi Başkanı'nın Özel Yardımcısı onu sindiren bir bakışla süzer, sonra yandaşlarına döner. "Rica ederim söyleyin, kim bu Habis Ruh'un genç kâsesi?" diye sorar.

Yanındakilerden biri, dosyadan Loola'nın kartını çıkarır ve ilgili bilgileri sunar. On sekiz yaşında, şimdiye kadar verimsiz, söz konusu kâsenin, tutuklanma sırasında direndiği için icabına baktıkları adı kötüye çıkmış bir Ateşliyle mevsim dışında ilişkisi rapor edilmiş. Her nasılsa malum kâsenin aleyhine hiçbir kanıt bulunamamış ve davranışları genel olarak memnun edici olmuştur. Sözü geçen kâse, geçen yıl boyunca mezarlıklarda madenci olarak çalıştırılmış ve gelecek mevsimde de aynı işte tutulacak gibi duruyor.

"Fakat ben Alfie'yle çalışmak istiyorum," diye itiraz eder.

"Unutmayın ki," der Kilise Hizmetkârlarından biri, "burası bir Demokrasidir..."

"Her proleterin," diye ekler meslektaşı, "eksiksiz özgürlüğün tadını çıkarttığı bir Demokrasi."

"Hakiki özgürlük."

"Proletaryanın iradesini özgürce gerçekleştiren."

"Ve *vox proletariatus, vox Diaboli**."

"Bu arada elbette, *vox Diaboli, vox Ecclesiae*.**"

"Ve biz de burada Kilise'nin temsilcileriyiz."

"Görüyorsun ya."

"Fakat ben mezarlıklardan bıktım," diye diretir. "Yaşayan şeyleri kazmak istiyorum, bir değişiklik olsun."

Uzun süren bir sessizlik. Ardından, Büyük Engizisyon Mahkemesi Başkanının Özel Yardımcısı eğilir ve sandalyesinin altından, Boğa penisinden yapılmış büyük bir kırbaç çıkarır ve önündeki masaya koyar.

Sonra emrindekilere döner.

"Yanılıyorsam beni düzeltin," der. "Fakat bence, proleter özgürlüğünü reddeden herhangi bir kâse, her bir reddi için yirmi beşer kez kamçılanmaya mahkûm edilir."

Bir uzun süren sessizlik daha. Solgun ve açılmış gözleriyle Loola, işkence aletine bakmaktadır, sonra başını çevirir, konuşmaya çalışır, sesi çıkmaz ve zorla yutkunarak bir daha dener.

"Direnmeyeceğim," demeyi başarır. "Gerçekten özgür olmak *istiyorum*."

"Mezar madenciliğine gitme özgürlüğü mü?"

Başıyla onaylar.

"İşte iyi bir kâse!" der Özel Yardımcı.

Loola, Dr. Poole'a döner ve birkaç saniye konuşmadan birbirlerinin gözlerinin içine bakarlar. "Hoşçakal Alfie," diye fısıldar sonunda.

---

* Latince: Proletaryanın sesi Şeytan'ın sesidir. *Vox populi, vox Dei* (Halkın sesi Tanrı'nın sesidir) deyişine göndermeyle. –*çn*

** Latince: Kilisenin sesi Şeytan'ın sesidir. –*çn*

"Hoşçakal Loola."

İki saniye daha geçer; Loola bakışlarını indirir ve uzaklaşır.

"Ve şimdi," der Özel Yardımcı Dr. Poole'a, "işimize dönebiliriz. Ne diyordum... Ha evet, normal zamanlarda iki yardımcıdan daha fazlasını kullanmanıza izin verilmezdi. Anlatabildim mi?"

Dr. Poole başını eğer.

Güney Kaliforniya Üniversitesi'nin ikinci sınıf öğrencilerinin Temel Biyoloji dersi gördükleri laboratuvardayız. Alışılmış lavabolar ve masalar vardır, ispirto ocakları ve teraziler, fareler ve Gine domuzları için kafesler, iribaşlar için cam kaplar. Fakat her şey kalın bir toz tabakasıyla kaplanmış ve odanın her tarafına parçalanmış pantolon ve kazaklar, plastikler, aksesuarlar ve sutyenlere karışmış yarım düzine iskelet dağılmış.

Kapı açılır ve Dr. Poole girer. Oldukça yaşlı, gri sakallı, elde dokunmuş kumaştan bir pantolon giyen, standart önlüklerden birini taşıyan ve muhtemelen yirminci yüzyıl film yönetmenlerinden birine ait bir İngiliz kâhyası ceketini üzerine geçirmiş Yiyecek Üretimi Müdürü ise arkasından gelir.

"Biraz dağınık, korkarım," der müdür özür dilercesine. "Ama kemikleri bu öğleden sonra temizlettiririm ve yarın da hademe-kâseler masaların tozunu alıp yerleri yıkayabilirler."

"Tabii," der Dr. Poole. "Tabii."

Bir hafta sonra aynı mekândayız. İskeletler çıkartılmış, hademe-kâseler sayesinde yerler, duvarlar ve mobilyalar neredeyse tertemiz olmuş. Dr. Poole'un üç seçkin ziyaretçisi var. Dört boynuzuyla Şeytan-Vekili, Molek toplumunun kahverengi Anglo-Nübye alışkanlıkları gereği, ormandaki Çayırlıktan son zamanlarda çıkarılmış, bir Amerika Birleşik Devletleri Deniz Kuvvetleri tuğamiraline ait bol madalyalı bir üniforma giymekte olan Şef'in yanına oturmuş. Arka tarafta,

saygılı bir uzaklıkta ve kiliseyle devletin iki başkanının yan taraflarında, Yiyecek Üretim Müdürü, hâlâ kâhya kılığında, oturmaktadır. Onların karşısında, son çalışmalarını seçkin ve ayrıcalıklı bir dinleyici topluluğuna açıklamak üzere olan bir Fransız Akademisyen edasıyla, Dr. Poole oturmaktadır.

"Başlayayım mı?" diye sorar.

Kilisenin ve Devletin başkanları birbirlerine bakarlar ve aynı anda dönüp başlarıyla onaylarlar. Dr. Poole defterini açar ve gözlüklerini düzeltir.

"Güney Kaliforniya'da Toprak Erozyonu ve Bitki Patolojisi Üzerine Notlar," diye yüksek sesle okumaya başlar. "Ardından Tarımsal Durum ve Gelecek İçin İyileştirici Planın Ön Raporu; Auckland Üniversitesi, Biyoloji Bölümü Yardımcı Profesörü Alfred Poole."

O okudukça, San Gabriel Dağları eteklerinde bir bayıra doğru geçiyoruz. Orada burada birkaç kaktüs dışında tamamen çıplak, taşlı toprak, güneşin altında bozulmuş, uzanmaktadır. Dallanıp budaklanmış sel yataklarından oluşmuş bir ağ, yamaçları kırıştırmış. Bazıları erozyonun daha ilk aşamalarında, diğer bazılarıysa çoktan toprakta derin yarıklar oluşturmuş. Yarısı çoktan gömülmüş, sağlam bir evin kalıntıları, tehlikeli bir şekilde, bu ilginç şekillerde oyulmuş kanyonların birinin kenarında durmaktadır. Tepenin dibindeki düzlükte, peş peşe yağmış yağmurlarla taşınmış kuru ceviz ağaçları kurumuş çamurun içinden uzanmaktadır.

Geri planda, Dr. Poole'un gür ve monoton sesini duymaktayız.

"Gerçek ortak yaşamda," der, "organizmalar arasındaki ilişkide taraflar birbirlerinden faydalanırlar. Parazitimizin bir farkı da, diğer taraftan, bir organizmanın diğeri pahasına yaşamasıdır. Sonuçta, bu tek taraflı ilişki iki taraf için de öldürücülüğü ortaya çıkarır; konağın ölümü sonuçta buna sebep olan parazitin de ölümünden başka bir şeyle sonuçlan-

maz. Kendisini efendi olarak gören modern insan ve gezegen arasındaki ilişki de ortak yaşam sürdüren ortakların ilişkisinden ziyade tenya ile köpeğin ya da mantar ile patatesin arasındaki ilişki gibidir."

Şef'e geri dönüyoruz. Kıvırcık siyah sakalının ortasındaki kırmızı dudaklı ağız muazzam bir esneme için açılır. Sahnenin üzerine. Dr. Poole okumaya devam eder.

"Uzun vadede bu doğal sonuçların yıkımının uygarlığı da mahvedeceği ve türlerin neslini tüketeceği gerçeğini göz ardı ederek, modern insan nesiller boyunca yeryüzünü sömürmeye..."

"Şu işi biraz daha çabuk yapamaz mısınız?" diye sorar Şef.

Dr. Poole, gücenmiş görünerek tekrar başlar. Sonra, vahşiler arasında şartlı tahliye edilmiş bir esir olduğunu hatırlar ve zorla gülümser.

"Belki de en iyisi," der, "sizi daha fazla yormadan Bitki Patolojisine geçmek."

"Benim için fark etmez," der Şef, "elinizi çabuk tuttuktan sonra."

"Sabırsızlık," diye öter Şeytan-Vekili tumturaklı, "Şeytan'ın en gözde özelliklerinden biridir."

Dr. Poole, bu arada, üç-dört sayfa çevirmiş, tekrar başlamaya hazırdır.

"Toprağın mevcut durumu göz önüne alındığında, belli başlı yenebilir bitkilerin hepsi sağlıklı olsa bile hektar başına ürün anormal ölçüde düşük olacaktır. Ayrıca sağlıklı da değiller. Sahadaki ürünleri gözden geçirdikten, depodaki tahılları, meyveleri, yumru kökleri inceledikten, neredeyse sapasağlam, Şey'den önceki döneme ait bir mikroskopta botanik örnekleri muayene ettikten sonra, görüşüm, alanda kol gezen bitki hastalıklarının çeşitliliğinin tek bir açıklaması olabileceği konusunda netleşti. Şöyle ki, ürünler mantar bombaları aracılığıyla, bakteri taşıyan aerosollerle ve virüs

taşıyan yaprak bitleri ve diğer böceklerin pek çok türünün bırakılmasıyla kasıtlı olarak hasta edilmişler. Yoksa *Giberella Saubinetti* ve *Puccinia graminis*'in aşırı yaygınlığı ve tehlikeli vaziyeti başka nasıl açıklanabilir? *Phytophthora infestans* ve *Synchitrium endobioticum*'un? Virüse bağlı mozaik hastalıkların? Ya da *Bacillus amylovorus, Bacillus carotovorus, Pseudomonas citri, Pseudomonas tumefaciens, Bacterium*..."

Şeytan-Vekili neredeyse daha saymaya başlamadan Dr. Poole'un sözünü keser.

"Ve siz hâlâ," der, "bu insanların Şeytan tarafından hükmedilmediğini mi iddia ediyorsunuz!" Başını sallar. "Ön yargının en eğitimli ve akıllı olanları dahi nasıl kör ettiği inanılır gibi değil..."

"Evet, evet, bunu hepimiz biliyoruz," der Şef sabırsızca. "Ama şimdi bu gevezeliklere bir son verelim de uygulama işine geri dönelim. Bu konuda sen neler yapabilirsin?"

Dr. Poole boğazını temizler.

"İş," der etkileyici bir tonla, "uzun süreli ve oldukça da çetin görünüyor."

"Fakat ben, daha fazla yiyeceği *şimdi* istiyorum," der Şef buyurgan bir tavırla. "Bu sene içerisinde sonuçlanmalı."

Oldukça endişeli görünen Dr. Poole, hastalığa dirençli bitki çeşitlerinin on ya da yirmi yıldan daha kısa zaman içerisinde yetiştirilip test edilemeyeceğini Şef'e söylemeye mecbur hisseder kendini. Ve bu arada bir de arazi sorunu vardır; erozyon toprağı yok etmektedir, ne pahasına olursa olsun erozyonun durdurulması gerekmektedir. Fakat teraslama, drenaj ve gübreleme işi için her yıl sürekli ve muazzam bir emek gerekmektedir. İnsan gücünün ve makinenin olduğu eski zamanlarda bile insanlar, toprağın verimliliğini sürdürmeyi başaramadılar.

"Beceremedikleri için değil," diye araya girer Şeytan-Vekili. "Sebebi, bunu istememiş olmalarıydı. İkinci ve Üçüncü Dünya Savaşları arasındaki sürede gerekli tüm donanımla-

rı ve zamanları vardı. Fakat onlar kendilerini iktidar politikaları ile eğlendirdiler ve sonuçta ne oldu?" Yanıtları kalın parmaklarıyla saymaya başlar. "Daha fazla insan için kötü beslenme. Daha saldırgan bir milliyetçilik ve emperyalizmle sonuçlanan daha fazla politik kargaşa. Ve sonunda Şey. Ve neden kendilerini yok etmeyi seçtiler? Çünkü Şeytan onların böyle yapmasını istedi, çünkü O'nun hâkimiyeti başladı..."

Şef elini kaldırır.

"Lütfen, lütfen," diyerek karşı çıkar. "Bu Münazara ya da Doğal Şeytanbilim dersi değil. Burada bir şeyler *yapmaya* çalışıyoruz."

"Ve ne yazık ki, bunu yapmak çok zaman alacak," der Dr. Poole.

"Ne kadar?"

"Şey, beş yıl içerisinde erozyona karşı bir noktaya gelinebilir. On yıl içerisinde fark edilir bir gelişme olmaya başlar. Yirmi yıl içerisinde toprağınızın bir kısmı orijinal verimliliğinin yüzde on yedisini geri kazanmış olabilir. Elli yıl içerisinde..."

"Elli yılda," diye araya girer Şeytan-Vekili, "bozulma oranı, şu anda olduğundan iki kat fazla olacaktır. Ve yüz yıl içerisinde de Şeytan'ın zaferi tamamlanmış olacaktır. Tümüyle tamamlanmış olacaktır!" Çocuksu bir kıkırdamayla sözünü bitirir. Boynuz işaretini yapar ve sandalyesinden kalkar. "Ama bu arada, bu beyefendinin elinden geleni yapmasından yanayım."

Hollywood Mezarlığı'na geçiyoruz. Daha önceki ziyaretimizden dolayı aşina olduğumuz mezarlıkların değişen görüntüleri.

Hedda Boddy'nin heykeline orta mesafeli çekim. Kamera heykelden aşağı, kaideye yönelir ve kitabe.

"... herkesin bir numaralı sevgilisi olarak sevgiyle anılan. 'Arabanı bir yıldıza bağla.'"

Görüntünün arka planında, toprağa saplanan kürek seslerini duyarız, sonra çıkarılan kum ve taşlar yan tarafa atıldığında çıkan hışırtılar.

Kamera geri çıkar ve yorgun hâlde bir metre derinliğindeki çukurun içinde kazmayı sürdüren Loola'yı görürüz. Ayak seslerini duyan Loola yukarı bakar. Önceki sekanstan tanıdığımız tombul kız, Flossie kadraja girer.

"Nasıl gidiyor?" diye sorar.

Loola konuşmadan kafasını sallayarak ve elinin tersiyle terini siler.

"Aradığını bulunca," diye devam eder tombul kız, "gelip bize rapor ver."

"En azından bir saat sürer," der Loola hüzünlü.

"İyi o zaman devam et, kızım," der Flossie moral verici bir konuşma yapan kişinin sıkıcı içten konuşmasıyla. "Canla başla çalış. Onlara bir kâsenin bir erkek kadar iş yapabileceğini kanıtla! Eğer iyi çalışırsan," teşvik edici konuşmasına devam eder, "belki de Amirin Naylon çorapları saklamana izin verir. Bu sabah *bulduğum* şu çifte baksana!"

Cebinden, gıpta edilen ganimeti çıkarır. Ayak parmaklarındaki yeşilimsi renk değişimine rağmen, ince çorapların durumu oldukça iyidir.

"Ah," diye haykırır Loola kıskançlık dolu bir hayranlıkla.

"Fakat mücevherlerden yana şansımız yoktu," der Flossie, çorapları tekrar cebine koyarken. "Sadece evlilik yüzüğü ve paslanmış küçük bir bilezik. Bu seferki bizi hayal kırıklığına uğratmaz umarım."

Herkesin Bir Numaralı Sevgilisi'nin Paros mermerinden karnına hafifçe vurur.

"İyi, hadi, benim geri dönmem gerek," diye devam eder. "Biz de şu kırmızı haçın oraya gömülmüş kâsenin yerini kazıyoruz, bilirsin, büyük olan, kuzey kapısının yakınındaki."

Loola başıyla onaylar.

"Ara verir vermez oraya gelirim," der.

Tombul Kız *Harika Boynuzlara Baktığımda* şarkısını ıslıkla çalarak uzaklaşır ve kadrajdan çıkar. Loola derin bir nefes alıp kazmaya devam eder.

Son derece yumuşak bir ses, ismini çağırır.

Korkarak irkilir ve sesin geldiği yöne doğru bakar.

Onun bakış açısından Dr. Poole'u Rudolph Valentino'nun mezarının arkasından dikkatli adımlarla yaklaşırken görürüz.

Loola'ya geri döneriz.

Yüzü önce kıpkırmızı kesilir, sonra da ölü gibi bembeyaz olur. Eli kalbinin üzerine gider.

"Alfie," diye fısıldar.

Dr. Poole kadraja girer, çukurun içine, Loola'nın yanına atlar ve konuşmadan onu kollarına alır. Öpüşme çok hararetlidir. Sonra Loola yüzünü onun omzuna gömer.

"Seni bir daha hiç göremeyeceğimi düşünüyordum," der kırık bir sesle.

"Sen beni ne sandın?" Dr. Poole onu tekrar öper, sonra geri çekilip ona şöyle bir bakar. "Neden ağlıyorsun?" diye sorar.

"Engel olamıyorum."

"Hatırladığımdan çok daha güzelsin."

Loola, konuşamayarak başını sallar.

"Gülümse," diye buyurur Dr. Poole.

"Yapamam."

"Hadi, gülümse, gülümse. Onları görmek istiyorum."

"Neleri?"

"Gülümse!"

Loola biraz çabayla, fakat aşırı sevimlilikle ona gülümser.

Gamzeler, Loola'nın acılarının uzun kış uykusundan yavaşça çıkıp belirir.

"İşte buradalar," diye sevinçle haykırır, "işte buradalar!"

Dikkatle, kör bir adamın Braille alfabesinden Herrick*

---

* Robert Herrick (1591-1674): lirik şair. *-çn*

okuması gibi, Loola'nın yanağında tek parmağını dolaştırır. Loola, daha da kendiliğinden gülümser, Dr. Poole'un dokunuşunun altındaki gamze derinleşir. Dr. Poole, keyifle gülmektedir.

Aynı zamanda ıslıkla çalınmakta olan *Harika Boynuzlara Baktığımda* şarkısının uzaktan duyulan melodisi *pianissimo*'dan önce *piano* sonra *mezzo forte*'ye* geçer. Loola'nın yüzü bir anda korkuyla dolu bir ifadeye bürünür.

"Çabuk, çabuk!" diye fısıldar. İnsanı şaşırtan bir çeviklikle Dr. Poole, çukurdan dışarı fırlar.

Tombul kız tekrar kadraja girdiğinde Dr. Poole, kendisine öylesine oradaymış süsü vererek Herkesin Bir Numaralı Sevgilisi anıtına yaslanmış durmaktadır. Aşağıda, çukurda Loola deliler gibi çalışmaktadır.

"Sana söylemeyi unuttum, yarım saat içerisinde yemek arası veriyoruz," diyerek söze başlar Flossie.

"Günaydın," der Dr. Poole nazikçe.

Bir sessizlik olur. Flossie, Dr. Poole'dan Loola'ya, sonra Loola'dan tekrar Dr. Poole'a bakar.

"*Siz* burada ne yapıyorsunuz?" diye sorar merak içinde.

"Aziz Azazil'e gidiyorum," diye yanıtlar. "Şeytan-Vekili'nden, benim de seminerin üç dersine katılmamı istediğine dair bir mesaj aldım –Tarihte Şeytan– konuları bu."

"Aziz Azazil'e gitmek için oldukça tuhaf bir yol seçmişsiniz."

"Ben Şef'e bakıyordum," diye açıklar Dr. Poole.

"Eh, o burada değil," der tombul kız. Yeniden sessizlik olur.

"O hâlde," der Dr. Poole, "ben yavaş yavaş kaçayım. Siz genç bayanları işlerinden alıkoymayayım," oldukça yapay ve ikna edicilikten uzak bir neşeyle ekler, "Hoşçakalın, hoşçakalın."

---

* İtalyancadan müzik terimleri: *pianissimo* (çok hafif), *piano* (hafif sesle), *mezzo forte* (orta derecede güçlü). –*çn*

İki kızı başıyla selamlar, sonra, soğukkanlı bir tavır takınmaya çalışarak uzaklaşır.

Flossie onun arkasından sessizce bakar, sonra haşince Loola'ya döner.

"Şimdi iyi dinle kızım," diye başlar söze.

Loola kazmayı bırakır ve mezarın içinden ona doğru bakar.

"N'oldu Flossie?" diye sorar anlamazlıktan gelen bir masumiyetle.

"Ne mi oldu?" diye tekrarlar diğeri alaycı bir sesle, "önlüğünde ne yazdığını bana söyler misin?"

Loola önlüğüne bakar, sonra tekrar Flossie'ye döner. Yüzü utançla kızarır.

"Söyle, ne yazıyor?" diyerek üsteler tombul kız.

"Hayır!"

"Peki, yamalarda ne yazıyor?"

"Hayır!" diye tekrarlar Loola.

"Peki, arkanı döndüğünde, oradakilerde ne yazıyor?"

"Hayır!"

"Hayır, hayır, hayır, hayır, hayır," der tombul kız üzerine bastırarak. "Ve kanun hayır dediğinde, bu hayır demektir. Bunu benim kadar sen de biliyorsun öyle değil mi?"

Loola konuşmadan başıyla onaylar.

"Bildiğini söyle," diye ısrar eder diğeri. "Söyle."

"Evet biliyorum," der Loola sonunda zor duyulabilir bir sesle.

"İyi. O zaman önceden uyarılmamışsın gibi davranma. Ve o yabancı Ateşli'yi bir daha çevrende görecek olursan bana haber ver, ona gününü *göstereyim.*"

Aziz Azazil'in iç mekânına geçiyoruz. Bir zamanlar bizim Guadalupeli Leydimiz'in Kilisesi* olan Aziz Azazil salt yü-

* Meksika'da kilise; La Iglesia de Nuestra Senora de Guadalupe (1930–1940). –*çn*

zeysel değiştirmelere maruz kalmış. Şapellerdeki fresklerde, Aziz Joseph, Mecdelli, Padovalı Aziz Antonio ve Limalı Aziz Rose'a ait figürlere sadece kırmızıya boyanmış ve boynuzlar eklenmiş. Sunakta, çarmıha gerilmiş İsa'nın yerini, çürüyüp un ufak olmuş kemikler ve mücevher kutularının bulunduğu mezarlardan çıkarılmış yüzükler, kol saatleri, bilezikler, zincirler, küpeler ve kolyelerden oluşan servetle birlikte sedir ağacından asılı muazzam bir çift boynuzun alması dışında değişen bir şey yok.

Şeytan-Vekili kürsüden dersinin son cümlelerini söylerken, kilisedeki toplulukta elli kadar Toggenberg cübbeli öğrenci – uyumsuz sakalları ve tüvidinin içinde, ön sıranın ortalarındaki Dr. Poole'la birlikte eğilmiş başlarıyla oturmaktalar.

"Şeylerin Düzeninde olduğu gibi, eğer öyle arzuladılarsa, yaşadılarsa, o zaman Şeytan da olmuştur, ya da kaçınılmaz olarak mahkûm olacaktır, ölüme. Âmin."

Uzun süren bir sessizlik olur. Sonra, rahip adaylarının başkanı ayağa kalkar. Kürklerin muazzam hışırtılarıyla öğrenciler de aynı şeyi yaparlar ve ikişer ikişer, mükemmel bir şekilde adaba uygun, Batı kapısına doğru yürümeye başlarlar.

Dr. Poole, çocuksu yüksek bir ses adını çağırdığında onları takip etmek üzeredir. Dönüp baktığında Şeytan-Vekili'nin kürsüden onu el işaretiyle çağırdığını görür.

"Ee, ders hakkında ne düşünüyorsun?" diye gıcırdar büyük adam Dr. Poole yaklaşırken.

"Çok güzel."

"Pohpohlamadan mı söylüyorsun?"

"Gerçekten, samimiyetle."

Şeytan-Vekili memnuniyetle gülümser.

"Bunu duyduğuma sevindim," der.

"Özellikle on dokuzuncu ve yirminci yüzyılda din hak-

kında söyledikleriniz hoşuma gitti. Yeremya'dan Hâkimler Kitabı'na çekilme hakkında söyledikleriniz mesela."

Şeytan-Vekili başıyla onaylar.

"Evet, bir anlamda paçayı zor kurtarmaktı," der. "Eğer kişisel olana ve toplumsal olana takılırlarsa Şeylerin Düzeniyle uyum içinde olurlar ve Sineklerin Tanrısı hazır olur. Fakat neyse ki Şeytan'ın çok sayıda müttefiki var - uluslar, kiliseler, siyasi partiler. Onların Ön yargılarını kullanıyor. Onların ideolojilerini sömürdü. Onlar atom bombasını geliştirdikleri sırada, milattan önce dokuz yüz yılının zihniyetinde insanlara sahipti."

"Ve sonra," der Dr. Poole, "Doğu ile Batı arasındaki ilişkiler hakkında söylediklerini sevdim –O'nun nasıl her iki tarafı da diğerinin sunduğu en kötü şeyleri almaya ikna ettiğini. Dolayısıyla Doğu, Batılı milliyetçiliği aldı. Batı'nın silahlarını, Batı'nın sinemalarını ve Batı Marksizm'ini; Batı da Doğu despotizmini aldı. Doğu'nun kaderciliğini ve bireysel hayata aldırmazlığını. Tek sözcükle, O insanoğlunun her iki dünyadan en kötü karışımı elde etmesini sağladı."

"En iyi karışımı sağladıklarını bir düşünsene," dedi Şeytan-Vekili. "Batı biliminin en iyi şekilde kullanılmasını sağlayacak bir Doğu mistisizmi; Batılı enerjiyi rafine edecek Doğu'nun yaşama sanatı; Doğu totalitarizmini hafifleten Batı bireyciliği." Dindar bir dehşetle başını sallar. "İşe bak, cennetin krallığı olabilirdi sonuç. Çok şükür Şeytan'ın inayeti Öteki'nin inayetinden güçlüydü."

Tiz bir sesle kıkırdar; sonra bir elini Dr. Poole'un omzuna koyar, onunla birlikte kilise levazım duasına doğru yürümeye başlar.

"Biliyorsun, Poole," der, "Sana epey epey alıştım."

Dr. Poole utangaç teşekkürlerini mırıldanır.

"Zekisin, iyi eğitim görmüşsün, bizim hiç bilmediğimiz bir sürü şey biliyorsun. Benim için ve benim tarafım için çok

faydalı olabilirsin, ben de senin için çok faydalı olabilirim, ama," diye ekler, "bizden biri olursan tabii."

"Sizden biri mi?" diye kuşkuyla tekrarlar Dr. Poole.

"Evet, *bizden* biri."

Dr. Poole'un yüzüne çarpıcı bir şekilde zum ve meselenin nasıl kafasına dank ettiğini görürüz. Korkuyla dolu bir "Ah!" çıkar ağzından.

"Gerekli olan ameliyatın tümüyle acısız ve tehlikesiz olmadığını senden saklamayacağım," der Şeytan-Vekili. "Ama papazlığa girmekle elde edeceğin avantajlar öyle büyük ki her türlü riske ve rahatsızlığa değer. Ayrıca unutmamamız gereken..."

"Ama Ekselansları..." diye itiraz edecek olur Dr. Poole.

Şeytan-Vekili tombul, terli elini havaya kaldırır.

"Bir dakika, lütfen," der ciddi bir ifadeyle.

Yüz ifadesi öyle yasaklayıcıdır ki Dr. Poole özür dilemekten bile çekinir.

"Özür dilerim."

"Özrün kabul edildi sevgili Poole, kabul edildi."

Bir kez daha Şeytan-Vekili tüm tatlılığına ve alçak gönüllüğüne kavuşmuştur.

"Evet, diyordum ki," diye devam eder, "şunu unutmayalım; benim psikolojik dönüşüm diyebileceğim sürece girecek olursan, mutasyona uğramamış bir erkek olarak maruz kalacağın tüm kışkırtmalardan kurtulacaksın."

"Tamamıyla, tamamıyla," diye katılır Dr. Poole. "Ama sizi temin ederim..."

"Ayartmalar söz konusu olduğunda," der Şeytan-Vekili tumturaklı bir tavırla, "hiç kimse kimseyi herhangi bir konuda temin edemez."

Dr. Poole Loola ile mezarlıktaki son buluşmasını hatırlar ve kızardığını hisseder. "Çok genel bir yargı değil mi?" der fazla da ikna edici olamadan.

Şeytan-Vekili başını sallar.

“Bu konularda,” der, “asla yeterince fazla genelleme yapamazsın. Bu ayartmalara yenik düşenlerin başına neler geldiğini hatırlatmama izin ver. Boğanın penisi ve gömme ekibi her zaman göreve hazırlar. Ve bu nedenle, kendi çıkarlarımız için, senin gelecekteki mutluluğun ve huzurun için, sana şu öğüdü veriyorum, hayır hayır, Düzenimize katılman için istirham ediyor ve sana yalvarıyorum.”

Bir sessizlik olur. Dr. Poole güçlükle yutkunur.

“Üzerinde düşünme fırsatım olmasını isterdim,” der sonunda.

“Elbette, elbette,” diye katılır ona Şeytan-Vekili. “Zamanını kullan. Bir hafta mesela.”

“Bir hafta mı? Bir hafta içinde karar verebileceğimi sanmıyorum.”

“İki hafta o zaman,” der Şeytan-Vekili ve Dr. Poole’un hâlâ başını salladığını görünce, “Dört olsun,” diye ekler, “istiyorsan altı olsun. Benim acelem yok. Sadece senin için endişeleniyorum.”

Dr. Poole’un omzuna vurur hafifçe. “Evet, sevgili dostum, *senin* için.”

Deneysel bahçesinde çalışan, domates filizleri eken Dr. Poole’a geçiş. Altı hafta neredeyse geçmiştir. Onu son gördüğümüz hâline göre kahverengi sakalı gözle görünür biçimde uzamış, tüvit ceketi ve flanel pantolonu belirgin biçimde daha kirli. Evde dokunmuş gri bir pantolon giyiyor ve yerel imalat mokasenleri var. Son filizi de toprağa ektikten sonra doğruluyor, geriniyor, ağrıyan sırtını ovuşturuyor ve sonra yavaşça bahçenin sonuna kadar gidip orada hareketsizce durup manzaraya dalıyor.

Uzun çekimde, onun gözlerinden görüyormuşçasına, boş fabrikalar ve harabe hâlini almış evlerden oluşan geniş bir

görünüm, arka tarafta, uzaklarda doğuya doğru birbirinin içine geçen bir dizi dağ.

Çivit mavisi derin gölgeler, ve çok uzaklardaki ayrıntılar zengin altın sarısı ışıklarda dışbükey aynada yansıyan görüntüler gibi uzak, küçük ve mükemmel görünüyorlar. Ön planda, neredeyse yatay ışık tarafından zarafetle izlenen ve resmedilen kavrulmuş toprağın en çorak bölgeleri bile dokunun beklenmedik derecede görkemden uzaklığını ortaya çıkartıyor.

ANLATICI

Öyle zamanlar vardır ki, ki şu an da onlardan biri, dünya özellikle güzel olmayı amaçlamış gibi görünür; sanki şeylerin içindeki bir zihin, tüm görünüşlerin altında yatan doğaüstü gerçeklik, aniden kendini görmeyi seçenler için, dışa vurmaya karar vermiştir.

Dr. Poole'un dudakları kımıldar ve mırıldandığı sözcükleri
 duyarız.

"Aşk ve güzellik ve zevk için
Ne ölüm vardır, ne de değişiklik; kudretleri
Taşar organlarımızdan, dayanamayan
*Hiçbir ışığa, kendileri zaten karanlıkta."**

Arkasını döner ve bahçenin girişine doğru yürür. Bahçe kapısını açmadan önce, ihtiyatlı bir şekilde çevresine bakınır. Dost olmayan bir gözlemciye dair en ufak bir işaret göremez. Güvende olduğunu düşünür, dışarıya sıvışır ve neredeyse aynı anda aniden kum kubbeleri arasındaki rüzgârlı yola dalar. Bir kez daha kımıldar dudakları:

"Yeryüzü benim
Senin anan; taştan damarlarının içinde

* Percy Bysshe Shelley'nin 1820 tarihli "The Sensitive Plant" (Duyarlı Bitki) adlı şiirinden. -*çn*

En yüce ağacın en son lifine kadar,
İnce yaprakları donmuş havada titreyen,
Neşe akar, yaşayan bir vücudun içindeki kan gibi,
Onun bağrından çıktığın zaman, şaşaadan
*Bir bulut gibi, yükselir, keskin neşenin ruhu."**

Dr. Poole keçiyolundan küçük evlerle dolu bir sokağa çıkar, evlerin her birinin garajı vardır ve her biri bir zamanlar bahçe ve çiçeklere ev sahipliği yapmış boş alanlarla sarılıdır.

"Keskin neşenin ruhu," diye tekrarlar ve sonra iç çekip başını sallar.

ANLATICI

Neşe? Ama neşe öldürüleli uzun zaman oldu. Tek hayatta kalanlar kırbaçlama seanslarından ve karanlıkta çiftleşen ecinnilerin ulumalarından yükselen iblis kahkahaları. Neşe sadece yaşamı dünyanın verili Düzeniyle uyum içinde olanlar için var. Siz oradakiler Düzenin üzerine çıkabileceğini düşünen zekiler, sizin için, öfkeliler, isyankârlar, itaatsizler, neşe hızla bir yabancıya dönüşüyor. Fantastik hilelerinizin sonuçlarını çekmeye mahkûm olanlar onun varlığından bu kadar şüphe duyamazlardı. Sevgi, Neşe ve Barış – bunlar sizin özünüz ve de dünyanın özü olan ruhun meyveleri. Ama maymun-zihnin meyveleri, maymunun küstahlığının ve isyanının meyveleri nefrettir ve durulmayan bir huzursuzluk ve sadece kendisinden daha korkunç çılgınlıklarla sakinleşebilen kronik bir ıstıraptır.

Dr. Poole, bu arada, yoluna devam etmektedir.

"Dünya ormancılarla dolu," der kendi kendine,
"Dünya ormancılarla dolu, kovalayan

---

* Percy Bysshe Shelley'nin 1820 tarihli "Prometheus Unbound" (Zincirlerinden Kurtulan Prometheus) adlı dört perdelik oyunundan. –*çn*

Aşk'ın kibar orman perilerini hayat ağaçlarından
*Ve kıyarak bülbüllerin canına ağaçlı vadilerde"**

ANLATICI

Baltalarıyla ormancılar, bıçaklarıyla peri katilleri, neşterleriyle ve cerrahi makaslarıyla bülbül kıyımcıları.

Dr. Poole ürperiyor ve kötü niyetli bir varlık tarafından takip edildiğini hisseden bir adam gibi, adımlarını hızlandırıyor. Aniden duruyor ve bir kez daha çevresine bakınıyor.

ANLATICI

İki buçuk milyon iskeletin olduğu bir şehirde birkaç bin kişinin varlığı zorlukla fark ediliyordu. Hiçbir patırtı yok. Sessizlik her şeyin üstünde ve tüm bu küçük rahat burjuva evlerinin kalıntıları arasında, sessizlik bilinçli ve bir ölçüde komplo gibi duruyor.

Dr. Poole'un nabzı umutla ve hayal kırıklığı korkusuyla hızlanıyor, yoldan sapıyor ve 1993 No'lu evin garajına yöneliyor. Menteşelerinden sarkan çift kapı aralık duruyor. Kapıların arasından küf kokulu bir alacakaranlığa süzülüyor. Garajın batı duvarındaki bir delikten incecik bir akşamüstü güneşi giriyor ve bir Super de Luxe Dört kapılı Chevrolet Sedan'ın ön tekerleğini ve onun yanında yerde yatan, biri bir yetişkine, diğeri de açıkça bir çocuğa ait olan iki kafatasını aydınlatıyor. Dr. Poole sıkışmamış tek kapıyı açıyor ve içerideki karanlığa gözlerini dikiyor.

"Loola!"

Arabaya giriyor, Loola'nın yanına, arka koltuğun yerinden çıkmış döşemesinin üzerine oturuyor ve onun elini iki eliyle kavrıyor.

"Sevgilim!"

---

* Percy Bysshe Shelley'nin 1824 tarihli "The Woodman and The Nightingale" (Ormancı ile Bülbül) adlı şiirinden. –*çn*

Loola ona konuşmadan bakıyor. Gözlerinde neredeyse bir dehşet ifadesi var.

"Yani her şeye rağmen gelebildin?"

"Ama Flossie hâlâ bir şeylerden kuşkulanıyor."

"Flossie'nin canı cehenneme!" diyor Dr. Poole tasasız olmak ve şüpheleri gidermek isteyen bir tonda.

"Sorular sorup durdu," diye devam etti Loola. "Çatal bıçak ve iğne toplamaya gittiğimi söyledim ona."

"Ama bütün bulabildiğin ben oldum."

Dr. Poole sevecen bir şekilde gülümsedi, ama Loola elini kaldırıp Poole'un dudaklarını kapattı; başını salladı.

"Alfie – Lütfen!" Yalvaran bir ses tonuydu bu. Dr. Poole Loola'nın elini öpmeden indirdi.

"Ama hâlâ beni seviyorsun, değil mi?"

Loola korku dolu bir şaşkınlıkla kocaman açtığı gözlerini ona dikti, sonra bakışlarını çevirdi.

"Bilmiyorum, Alfie, Bilmiyorum."

"Eh, *ben* biliyorum," *dedi* kararlı bir tavırla Dr. Poole. "Seni sevdiğimi biliyorum. Seninle olmak istediğimi biliyorum. Her zaman. Ölüm bizi ayırana dek," diye de ekledi, aniden nesnelliğe ve tek eşliliğe dönmüş içe dönük bir biyoloğun tüm hararetiyle.

Loola bir kez daha başını salladı.

"Tek bildiğim, burada olmamam gerektiği."

"Ama bu saçmalık!"

"Hayır, değil. Şu anda burada olmamalıydım. Daha önce de buraya gelmemiş olmalıydım. Bu yasalara aykırı. İnsanların düşündüğü her şeye karşı. O'na karşı," diye ekledi bir anlık duraksamadan sonra. Yüzünde ıstırap verici bir endişe ifadesi belirdi. "Ama peki neden beni senin hakkında böyle hissedecek şekilde yaptı? Neden beni o şeylere benzetti, o –" o tiksinç sözcüğü telaffuz edemedi. "Onlardan birini tanımıştım," diye devam etti alçak sesle. "Tatlı biriydi; neredeyse senin kadar tatlı. Ama sonra onu öldürdüler."

“Başkaları hakkında düşünmenin ne faydası var?” dedi Dr. Poole. “Kendimiz hakkında düşünelim. Ne denli mutlu olabileceğimizi düşünelim, iki ay önce ne kadar mutlu olduğumuzu düşünelim. Hatırlıyor musun? Ay ışığını... ve gölgelerin ne kadar karanlık olduğunu! Ve ruhta duyular ötesi vahşi bir kokunun hissedildiğini...!”

“Ama o zaman yaptıklarımız yanlış değildi.”

“Şimdi de yanlış bir şey yapmıyoruz.”

“Hayır, hayır, şimdi durum epey farklı.”

“Farklı değil,” diye ısrar etti. “O zaman hissettiğimden farklı hissetmiyorum. Sen de öyle.”

“Ben farklı hissediyorum,” diye itiraz etti – inançla olamayacak kadar yüksek sesle.

“Hayır, farklı hissetmiyorsun.”

“Ediyorum.”

“Etmiyorsun. Biraz önce söyledin. Çok şükür şu diğer insanlar gibi değilsin.”

“Alfie!”

Kutsal boynuz işaretini yaptı Loola.

“Hayvanlara döndüler,” diye devam etti Dr. Poole. “Sen hayvana dönüşmedin. Hâlâ bir insansın – normal insani duyguları olan normal bir insan.”

“Değilim.”

“Evet, öylesin.”

“Doğru değil bu,” diye inledi. “Doğru değil.”

Elleriyle yüzünü kapattı ve ağlamaya başladı.

“Beni öldürecek,” diye hıçkırdı.

“Kim seni öldürecek?”

Loola başını kaldırdı ve omzunun üzerinden endişeli bir bakış attı arabanın arka camına.

“O. Yaptığımız her şeyi biliyor, hatta tüm düşündüklerimizi ve hissettiklerimizi de.”

“Belki biliyordur,” dedi. Şeytan’la ilgili Liberal-Protestan

görüşleri son birkaç hafta içinde açıkça değişmiş olan Dr. Poole. "Ama eğer doğru olanı düşünür, hisseder ve yaparsak, bize zarar veremez."

"İyi de, doğru *olan* ne?" diye sordu Loola.

Bir iki saniye konuşmadan gülümsedi ona Dr. Poole.

"Burada ve şimdi," dedi sonunda. "Doğru olan şey *bu*."

Bir kolunu boynuna doladı ve onu kendine çekti.

"Hayır, Alfie, hayır!"

Paniğe kapılarak kendini kurtarmaya çalıştı; ama Dr. Poole onu sıkıca kavramıştı.

"Doğru olan şey bu," diye tekrarladı. "Her zaman ve her yerde bu doğru olmayabilir. Ama burada ve şimdi – kesinlikle doğru."

Tam bir inancın gücü ve otoritesiyle konuşuyordu. Bölünmüş ve kararsız hayatında hiç olmadığı kadar açık düşünüyor ve kararlı davranıyordu.

Loola mücadele etmeyi ansızın bıraktı.

"Alfie, bunun doğru olduğundan emin misin?"

"Kesinlikle eminim," diye tekrar etti bu yeni, kendi kendini onaylayan deneyimin derinliklerinden gelen sesle. Çok kibar bir hareketle Loola'nın saçlarını okşadı.

"Ölümlü bir suret," diye fısıldadı, "aşk ve hayat ve ışık ve tanrısallıkla donatılmış. Bahar ve Gençlik ve Sabaha dair bir Metafor, cisimleşmiş bir Nisan gibi bir Vizyon."

"Devam et," diye fısıldadı.

Göz kapakları kapalıydı, yüzü ancak ölülerin yüzlerinde görülen olağanüstü bir dinginliğe sahipti. Dr. Poole tekrar başladı:

"Ve sonra konuşacağız, düşüncenin melodisi
Söylemek için fazla tatlı olana dek ve ölene dek
Sözcüklerde, bakışlarda yeniden canlanmak üzere, fırlayan

Sessiz kalbe doğru heyecanlandırıcı bir tonda,
Tek bir ses olmadan sessizliğe ahenk vererek.
Nefesimiz birbirine karışmalı, bağrımız bağlanmalı
Ve damarlarımız birlikte atmalı ve dudaklarımız
Sözcüklerden başka belagat da kullanarak, çakışan
Aralarında yanan ruh, ve kuyular
Varlığımızın en derin hücrelerinin altında kaynayan
En derin hayatımızın çeşmeleri, karışmış
Olmalı Tutku'nun altın saflığında;
Dağ baharları gibi sabah güneşinin altında,
Aynı şey hâline gelmeli, tek olmalıyız
*Tek Ruh iki mizaç arasında, ah! Neden iki?"**

Uzun bir sessizlik. Aniden Loola gözlerini açar, ona birkaç saniye dikkatle bakar, sonra kollarını boynuna dolar ve dudaklarından tutkuyla öper. Ama Dr. Poole onu daha da kendine doğru çekerken, Loola kopar birden, ayrılır ve koltuğun kendi tarafına doğru geri çekilir.

Dr. Poole yaklaşmak ister, ama Loola onu koluyla engeller.

"Doğru olamaz," der.

"Ama *doğru.*"

Loola başını sallar.

"Doğru olamayacak kadar iyi; eğer doğru olsaydı çok mutlu olurdum. Oysa O bizim mutlu olmamızı istemez." Bir sessizlik olur. "Neden bize zarar veremeyeceğini söylüyorsun?"

"Çünkü O'ndan daha güçlü bir şey var."

"Daha güçlü bir şey?" Loola başını sallar. "Bu O'nun savaştığıydı ve savaşı da O kazandı."

"Sadece, insanlar kazanmasına yardım ettikleri için. Ama aslında O'na yardım etmeleri gerekmiyordu. Ve hatırla, gerçekte asla kazanamazdı."

---

* Shelley'nin "Epipsychidion" adlı şiirinden. –*çn*

"Nedenmiş o?"

"Çünkü O asla kötülüğü sonuna kadar sürdürmenin cazibesine karşı koyamaz. Ve her ne zaman kötülük sonuna kadar götürülürse, kendi kendini yok eder. Şeylerin Düzeni de ondan sonra tekrar yüzeye çıkar."

"Ama bu ancak uzak gelecekte olur."

"Tüm dünya için evet. Ama tek tek bireyler için değil, örneğin, seninle benim için değil, iblis dünyanın geri kalanıyla ne yapmış olursa olsun ben ancak Şeylerin Düzeni ile birlikte çalışabilirim, ona karşı çalışamam."

Bir başka sessizlik.

"Ne kastettiğini anladığımı sanmıyorum," dedi Loola sonunda, "ve buna aldırmıyorum da." Yeniden ona yaklaştı ve başını omzuna yasladı. "Hiçbir şey umurumda değil," diye devam etti. "İsterse beni öldürsün. Fark etmez. Şimdi fark etmez."

Başını ona doğru kaldırdı ve Dr. Poole öpmek üzere eğildiğinde, ekrandaki görüntü ay ışığının olmadığı bir gecenin karanlığına geçti.

ANLATICI

L'ombre etait nuptiale, auguste et solennelle. Ama bu kez ağırbaşlılığı mırıltılar, *Liebestod*'lar, rahatlama için tıslayan saksafonlarla bozulmayan bir düğün karanlığı. Gecenin yüklendiği müzik netti, ama tanımlanamazdı; kesin ve belirgindi, ama isimsiz gerçeklikler hakkındaydı; her şeyi kucaklarcasına sıvıydı ama asla ağdalı değildi, dokunduğuna ve anladığına sahip olmak istercesine (kan veya sperm gibi, pekmez veya dışkı gibi) yapışma eğilimi biraz olsun göstermeyendi. Mozart'ın ruhunu taşıyan bir müzik, kırılgan bir neşe trajedinin sabit saklı anlamları arasında; Weber'inkine yakın bir müzik, aristokratik ve rafine, ama yine de en pervasız neşeye açık ve dünyanın ıstırabının tamamen gerçekleşmesi.

Ve acaba *Ave Verum Corpus*'ta*, G-Minor Quintet'te**, *Don Giovanni*'nin*** dünyasının arkasında yatana dair bir ipucu olmasın? (Bach'ta, bazen Beethoven'da, kutsallığa benzeyen o nihai bütünlükte) trajik ile neşeli olanın, insani ile şeytani olanın Romantik iç içeliğini aşan bir şeylerin ipucu mu gizli? Ve her, karanlıkta, sevgilinin sesi

Ölümcül bir suret,
aşk ve hayat ve ışık ve tanrısallıkla donatılmış,

diye fısıldadığında *Epipsychidion*'un ötesinde *Adonais***** ve *Adonais*'in ötesinde Yürekteki Saflığın tarif edilmez doktrinini gören bir anlayışın başlangıcı yatar mı?

Dr. Poole'un laboratuvarına geçiş. Güneş ışığı uzun pencerelerden içeri süzülüyor ve göz kamaştırıcı bir biçimde çalışma masasındaki mikroskobun paslanmaz çelik gövdesinden yansıyor. Oda, bomboş.

Aniden, sessizlik yaklaşan ayak sesleriyle kesiliyor; kapı açılıyor ve mokasenlerinin üzerinde bir kâhya, Gıda Üretimleri Müdürü içeri bakıyor.

"Poole," diye başlıyor, "Majesteleri geldiler..."

Lafını yarıda bırakıyor ve yüzünü bir şaşkınlık ifadesi kaplıyor.

"Burada değil," diyor peşinden odaya giren Şeytan-Vekili'ne.

Büyük önemli adam beraberindeki iki Kilise Hizmetkârına dönüyor.

"Gidin ve Dr. Poole'un deney bahçesinde olup olmadığına bakın," diye emrediyor.

---

* Wolfgang Amadeus Mozart'ın bestelediği 1791 tarihli bir ilahi. *-çn*

** Wolfgang Amadeus Mozart'ın 1787 tarihli bir bestesi. *-çn*

*** Wolfgang Amadeus Mozart'ın 1787 tarihli iki perdelik operası. *-çn*

**** Percy Bysshe Shelley'nin 1821'de John Keats için kaleme aldığı ağıt. *-çn*

Hizmetkârlar başlarını eğerek selam veriyor, "Evet, Majesteleri," diye ağız birliğiyle gıcırdıyor ve dışarı çıkıyorlar.

Şeytan-Vekili oturuyor ve kibarca Müdür'e kendisini örnek almasını işaret ediyor.

"Sana söylediğimi sanmıyorum," diyor; "dostumuzu dine girmeye ikna etmeye çalışıyorum."

"Umarıın Majesteleri onun gıda üretimi alanındaki paha biçilmez yardımlarından bizi mahrum bırakmayı kastetmiyordur," diyor Müdür kaygıyla.

Şeytan-Vekili onu rahatlatıyor.

"Sana ihtiyacın olan tavsiyeleri vermesi için her zaman yeterince zamanı olmasını sağlayacağım. Ama öncelikle Kilise'nin onun yeteneklerinden fayda görebilmesi önemli..."

Hizmetkârlar odaya dönerler ve selam verirler.

"Evet?"

"Bahçede yok Majesteleri."

Şeytan-Vekili öfkeyle kaşlarını çatar bakışları altında ezilen Müdür'e. "Bugünün laboratuvarında çalıştığı gün olduğunu söylediğini sanıyordum?"

"Öyle, majesteleri."

"O zaman neden dışarıda?"

"Bilemiyorum, Majesteleri. Bana haber vermeden programını hiç değiştirmezdi."

Bir sessizlik olur.

"Bundan hoşlanmadım," der Şeytan-Vekili sonunda. "Hem de hiç hoşlanmadım." Hizmetkârlara döner. "Merkeze geri koşun ve yarım düzine atlı adam alıp onu aramaya çıkın."

Hizmetkârlar eğilerek selam verir, aynı anda ciyaklar ve ortadan yok olurlar.

"Ve sana gelince," der Şeytan-Vekili, Müdür'ün solgun ve berbat durumdaki yüzüne dönüp, "eğer bir şey olduysa, bunun hesabını sen vereceksin."

Görkemli bir öfkeyle kalkar ve uzun adımlarla kapıya doğru ilerler.

Bir dizi montaj çekimine geçiş.

Deri sırt çantasıyla Loola ve sırtında bir Şey-öncesi ordu çantasıyla Dr. Poole, kalıntıları hâlâ San Gabriel dağlarının eteklerini kesen şu fevkalade planlanmış otobanlardan birini kesen bir tepeyi aşıyorlar.

Rüzgârlı bir tepeye geçiyoruz. İki kaçak aşağıya, Mojave çölünün geniş düzlüğüne bakıyorlar.

Sonra kendimizi kuzey yokuşundaki çam ormanında buluyoruz. Gece. Ağaçların arasından süzülen bir tutam ay ışığında, Dr. Poole ve Loola aynı dokuma battaniyenin altında yatıyorlar.

Altından bir derenin aktığı kayalık bir kanyona geçiş. Sevgililer su içmek ve mataralarını doldurmak için durmuşlar.

Ve şimdi çölün zemininden yukarıda, tepelerdeyiz. Adaçayı çalılıkları kümelerinin arasında, avize ağaçları ve ardıç ağaçları aralarında yürümek kolay. Dr. Poole ve Loola plana giriyorlar ve tepeden aşağı inerlerken kamera onlarla beraber ilerliyor.

"Ayağın acıyor mu?" diye soruyor Dr. Poole ilgiyle.

"Çok kötü değil."

Yüzünde cesur bir gülümsemeyle ona bakıyor ve başını sallıyor Loola.

"Sanırım birazdan durup bir şeyler yemeliyiz."

"Sen en iyisini bilirsin, Alfie."

Dr. Poole cebinden antik bir harita çıkartır, yürüdükleri yolları haritadan inceler.

"Hâlâ Lancaster'dan en az bir elli kilometre uzaktayız," der. "Sekiz saatlik yürüyüş demek bu da. Gücümüzü korumamız gerek."

"Yarın ne kadar gitmemiz gerekiyor?"

"Mojave'nin biraz ötesine geçmeliyiz. Ve ondan sonra hesaplarıma göre Tehachapis'i aşmamız ve Bakersfield'a varmamız iki günümüzü alacak." Haritayı tekrar cebine koyar. "Müdür'den epey bilgi toplamayı başarmıştım," diye devam eder. "Kuzeydeki insanların Güney Kaliforniya'dan gelen kaçaklara karşı çok dostça davrandıklarını söylüyordu. Hükümet resmen istese bile kimseyi iade etmiyorlarmış."

"Şükürler olsun Şeyt... yani Tanrı'ya," der Loola.

Bir başka sessizlik izler bunu. Sonunda Loola duraklar.

"Bak! Bu ne?"

Loola işaret eder ve onun işaret ettiği yönü onların bakış açısından görürüz, çok büyük bir Joshua ağacı, antik bir mezarın başında eğik bir şekilde duran, karabuğdayla ve salkımlarla kaplanmış, rengi solmuş bir beton levha.

"Buraya birini gömmüş olsalar gerek," der Dr. Poole.

Yaklaşırlar ve levhaya yakın çekimde, Dr. Poole'un sesiyle okuruz:

"WILLIAM TALLIS
1882-1948

Neden oyalanmalı, neden geri dönmeli, neden büzülmeli,
Kalbim?
Senin umutların çoktan gitti: buradaki her şeyden
*Ayrıldılar işte, şimdi de sıra sende!**"

İki sevgiliye geçiş. "Çok üzgün bir adam olmalı," der Loola.

"Belki de senin hayal ettiğin kadar üzgün değildi," der Dr. Poole, ağır çantasını sırtından sıyırıp indirir ve mezarın başına çökerken.

Ve Loola sırt çantasını açıp ekmek ve meyve ve yumurta ve kurutulmuş et parçaları çıkartırken, Poole Shelley'nin sayfalarını çevirir.

---

* Shelley'nin "Adonais" adlı şiirinden. –*çn*

"İşte buradayız," der sonunda. "Burada alıntılanandan hemen sonraki kıta:

"Gülümsemesi Evreni parlatan o Işık,
İçinde her şeyin çalıştığı ve hareket ettiği o Güzellik
O Kutsama, tutulan Doğum Lanetinin
Yangını söndüremediği, Aşkı sürdüren,
Körlemesine dokuma ağının üzerinden
İnsan ve hayvan ve toprak ve hava ve deniz tarafından
Işıldayarak yanar ya da loş, çünkü her biri aynasıdır
Hepsinin susadığı ateşin, şimdi benim üstümde parlar
*Soğuk ölümlülüğün son bulutlarını tüketerek."**

Bir sessizlik olur. Sonra Loola ona bir lop yumurta uzatır. Dr. Poole yumurtayı mezar taşında kırar ve soyduğu beyaz kabuk parçalarını mezara saçar.

* Shelley'nin "Adonais" adlı şiirinden. –*çn*